

1995eko abenduak 24 - 1.557 zenbakia - 280 pezeta (BEZ barne) / 14 libera

ARGIA

JUANTXO DOMINGUEZ

«Enfrentamendu
zibilerako arriskua
gertu ikusten dut»

UNIBERTSITATEA

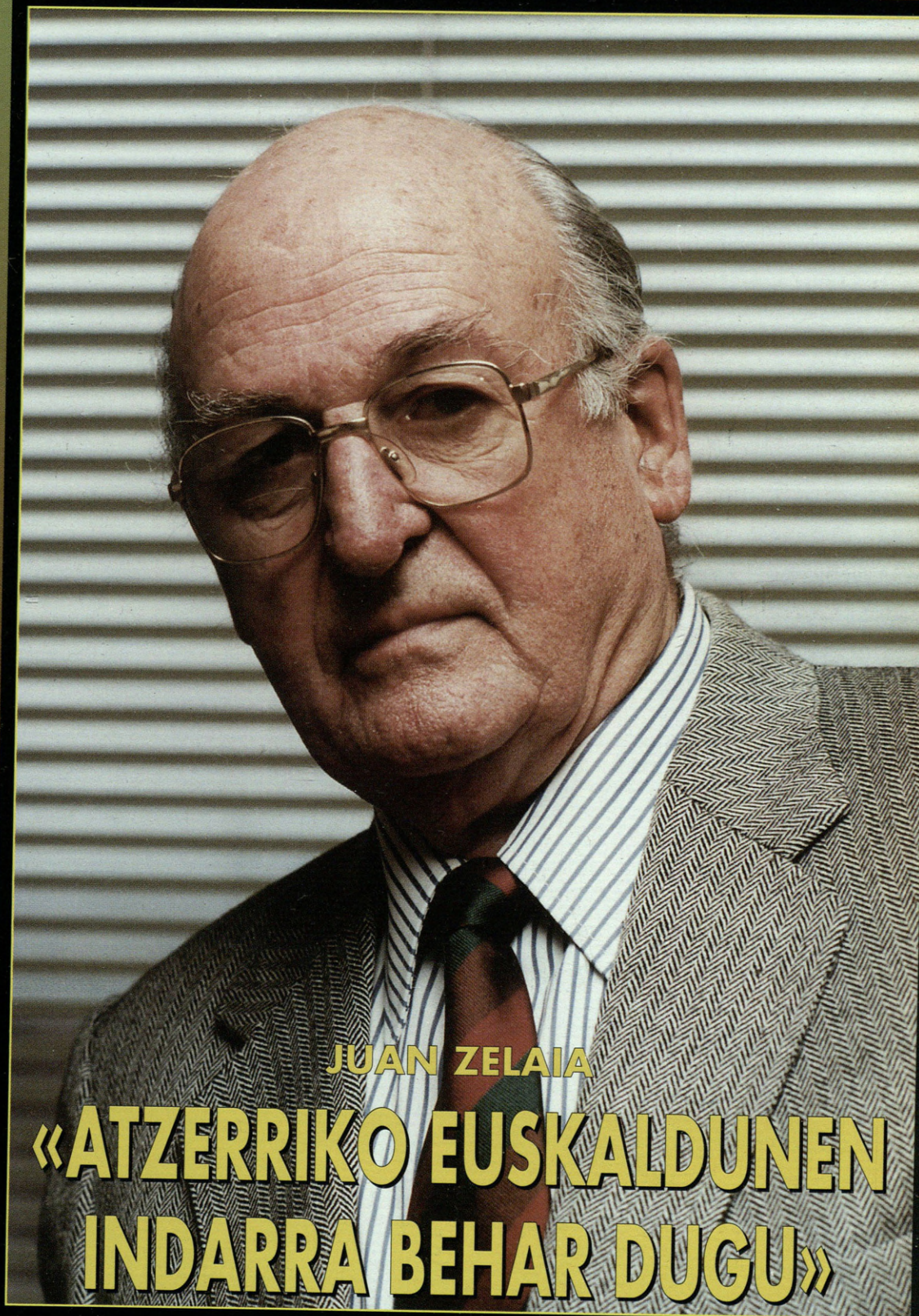
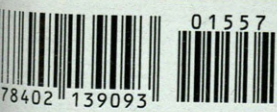
Ikasle presoen
burdina arteko
matrikulak

AITOR MENDILUZE

«Nere burua ez dut
eliteko bertsolarien
artean ikusten»

JOXEAN AGIRRE

«Oraingo idazle
belaunaldiari
urte txarrak
tokatu zaizkio»

JUAN ZELAIA

**«ATZERRIKO EUSKALDUNEN
INDARRA BEHAR DUGU»**

KAFE-TEATROA 'DESKAFEINATU' DU JOKO ETA IKUSKIZUNEN LEGEAK

FESTA

Abenduak 23 larunbata
Donostiako Belodromoan

entzaro

5etan

Tomas
San Miguel

Kukubiltxo

Easo
eta
San Ignacio
eskolaniak

Bittor
Aiape

Txirri, Mirri eta Txiribiton

Amaia
Zubiria

Michel
Ducan
eta
Carolina
Phillips

Xaxi
malabar
taldea

Gozategi
taldea

8:30
etan

Abesbatzak

Tapia
eta
Leturia
Band

Ruper
Ordorika

Deabruak
Teilatueta

EXKIXU

DUT

Ēgunkaria

6. Politika kronika. PELLO ZUBIRIA.

8. Juantxo Dominguez, IU-EBko legebiltzarkide eta Berdeak-eko bozeramaile. «Enfrentamendu zibilerako arriskua gertu ikusten dut». MIKEL JAUREGI.

12. Asteazken zehar. XABIER LETONA.

14. NBEk 100.00 marokoar onartu ditu Mendebaldeko Saharako erreferendumezko erroldan. MYRIAM GARTZIA.

18. Inaki Maruri, Ederlan automozio kooperatibako gerentea. «Arriortua fenomenoak hornitzaileen artean gora egiteko balio izan digu». XABIER LETONA.

20. Arturo Delgado erreportari grafikoa zendu da; bere irudi ondarea utzi digu hala ere. JOSU ARANBERRI.

24. 258 preso matrikulatu dira aurten Euskal Herriko Unibertsitatean ikasketak egiteko. ARANTXA ERASUN.

29 Juan Zelaia: «Atzerriko = euskaldunekin ez bada, Euskal Herriak jarraipenik ez du». PELLO ZUBIRIA.

34. Kultura kronika. J.J. PETRIKORENA.

37. Aitor Mendiluze: «Nere burua ez dut eliteko bertsolari bezala ikusten». J.J. PETRIKORENA eta AINHOA AZPIROZ

40. Kafe-teatroa 'deskafeinatu' du Joko eta Ikuskizunen Legeak. J.J. PETRIKORENA.

42. Joxean Agirrerekin «Elgeta» bere azken liburuaz solasean. «Oraingo idazle belaunaldiari urte txarrak tokatu zaizkiolakoan nago». IXIAR ROZAS.

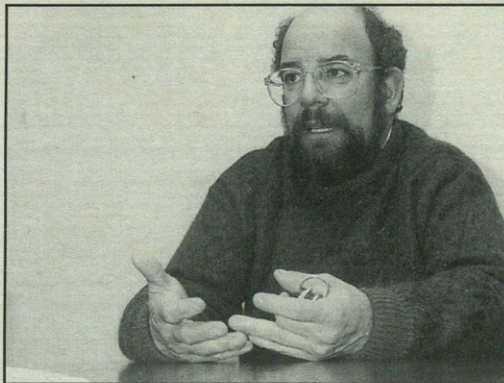
45. Argitalpenak. J.J. PETRIKORENA.

48. Irrati-telebista. ARRITXU ZELAIA.

52. Aukeran. MIKEL JAUREGI.

56. Denborapasa.

58. Aspaldi egin zuen bereak. JOSEBA AZKARRAGA.

POLITIKA: Juantxo Dominguez kezkatuta azaldu zaigu solasaldian. «Enfrentamendu zibilerako arrisku handia ikusten dut» bota digu tartean. Euskal gizarteaz gain, alderdiak ere zatituta ikusten ditu IU-EBko legebiltzarkide eta Berdeak-eko bozeramaileak. Martxa honetan egun bizi dugun tentsio giroak ez duela konponbiderik gaineratu digu./ 8

JUAN ZELAIA: Cegasa,

Tuboplast eta Hidronor enpresen artean 25.000 milioi pezeta fakturatuko dituen enpresa gizona. 1.200 langile ditu enpresotan. 75 urterekin indarra soberan dauka, eta munduaren ezagutza handia; ez enpresa munduarena bakarrik. Klaudio Harluxet Fundazioa eta Kulturaren Aldeko Euskal Fundazioko lehendakaria. Euskal kulturaren munduaz, ekonomi egoeraz jardun dugu, baita atzerrian zehar barreiaturik diren euskaldunek ere. Izan ere, «Euskal Herriak jarraipenik ez» ei dauka atzerriko euskaldunak kontuan izan gabe. «Haiekin batera, izan liteke»./ 29

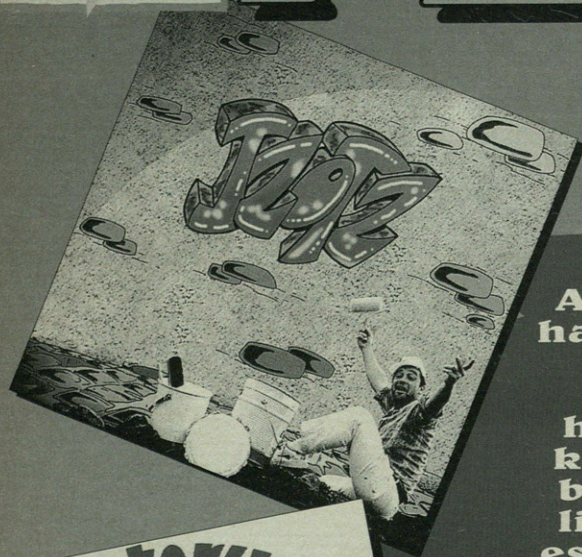

KAFE-TEATROA BEHERA: Gasteizko Legebiltzarrak berriki onartutako Joko eta Ikuskizunen Legeak hainbat traba ekarriko dizkio kafe-teatroari, orain artean gauzatu izan den taberna giroan ezingo baitu jarraitu aurrerantzean, Legeak ezartzen dituen baldintzek horretarako aukerarik ematen ez duten neurrian./ 40

ARGIA

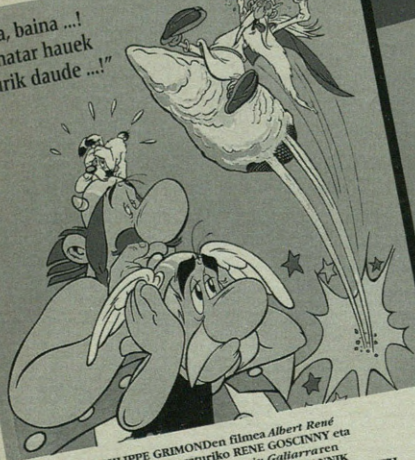
Orain
ARGIAren
harpidedun
eginez
gero
hauetako
konpakto,
bideo edo
liburu bat
eskuratuko
duzu

DOHAINIK

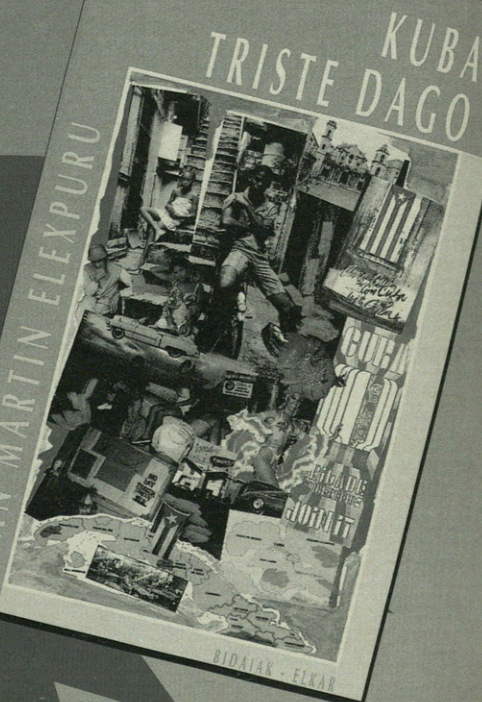

Asterix MENHIRKADA

"Baina, baina ...!
Erromatar hauek
eroturik daude ...!"

PHILIPPE GRIMONDen filma Albert René
Éditions de l'Argenterie RENE GOSCINNY eta
ALBERT UDERZÖren Asterix Galtarraren
abenturatan oinarritua. Agertokiak: YANNIK
VOIGHT eta ADOLPH KARBATEK Animazio zuzendaria: KEITH
INGHAM Muntala eta soinu efektuak: JEAN GOUDIER Musika:
MICHEL COLOMBER
Ekoizlea: YANNIK PIEL
Gaumont Production eta Extrafilm
Eskubide guztiak gordetakoak.

JUAN MARTIN ELEXPURU

Telefonoz ere
egin dezakezu
harpidetza
zenbaki
honetara
deituz

943 - 37 15 45

Goizeko 9etatik
1era eta 3etatik
7etara

ARGIAren harpidedun izan zaitez

IZOTZen
KONPAKTOA

"KUBA TRISTE DAGO"
JUAN MARTIN ELEXPURU

"MENHIRKADA"
BIDEOA

KIOSKOAN BAINO

HARPIDETZA TXARTELA

☎ (943) 37 15 45

FAXA: (943) 36 10 48

IZENA _____	1. DEITURA _____
2. DEITURA _____	HELBIDEA _____
TFNOA _____	HERRIA _____
POSTA KODEA _____	HERRIALDEA _____
BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____	
SUKURTSAL HELBIDEA _____	SUKURTSAL ZKIA. _____
KONTU KORRONTEA/LIBRETA _____	

Entitatea

Sukurtsala

K.D.

Kontu zenbakia

%20a
MERKEAGO

HARPIDETZA SARIAK
(BEZ barne)
Hego Euskal Herria
12.100 pzta
Iparr Euskal Herria
685 libera
Espainia 12.100 pzta
Beste Atzerriak
15.750 pzta
Airez 24.850 pzta

Euskal Kulturaren
URTEKARIA ere
erretzan jasoko duzu

ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 15

LASARTE-ORIA 20160

Barregarriak

IMAJINA ezazue, euskal kantari batzuk biltzen direla, eta zerrenda bat osatzen dutela, kanpoko nahiz bertoko diskorik onenak proposatuz, tartean eurek egindako mordoxka bat sartuta. Imaginatu, Diputazio batek gida moduan ordaintzen, argitaratzen eta zabaltzen duela zerrenda hori gainera. Eta imaginatu, azkenik, kantari horietako batek artikulu bat idazten duela gero, gida hori biziki gomendatuz, *aditu* batzuek idatzi dutela eta.

Kantari, zinemagile nahiz kirolariek eginda ere gauza barregarria litzateke hori, edonondik begiraturik. Ba, hara non euskal idazle talde batek egin duen, eta *Debekatuak* izen ponpoxoa jarri, malditismo ukituak dotore ematen duelakoan, kanpaina instituzionaletan batik bat.

Nork bere lana estimatzea ulertzekoa da. Artistak, gainera, jaramonik ez zaiola egiten eta, beti izan ohi du halako mimo-beharra. Ez diogu, hortaz, sasiapaltasunik eskatuko inori, baina bai lotsa apur bat... barregarri ez gelditzeko bederen.

EDURNE AGIRRE
DONOSTIA

Diru festa ikaragarria

INORK ez luke esango estatistika eta ekonomiar buruzko datuei begiraturik -komunikabideek aurkezten dituztenak bederen-, baina badirudi hemen mundu guztiak dirutza ikaragarria daukala Gabonetan gastatzeko.

Janari eta edarrietan izugarri piloa gastatu, eta gainera dena lau egunetan segidan irentsi, gorputzari digestioa egiteko astirik ere eman gabe. Jatekoak eta edatekoak, noski, onenak. Hori gutxi balitz, opariak. Familia handi samarra izan edo eskuzabaltasuna erregalo bidez frogatzeko joera dutenak mila pezetako mordoska utzi behar argi eta kolore distiratsuez eskaintzen zaizkigun produktuetan.

Gainera, kontutan izanda produktu ho-

riek, erregaloak izan edo jatekoak, prezioa garestitu egiten dutela izugarri. Bestalde, zorte ona dutenek -edota langabezian gaudenok -egun batzuk jai egin eta kalean lagunekin denbora gehixeago. Hots, beste dirutxo batzuk, ez baititugu orduak paseoan eta mendi bueltetan ematen.

Badaezpada, gainera, gabonetako soldata estra ez da osorik gastatu behar zeren eta urtarileko aldapa famoso horretan behe-rapenak dazkagu, eta urte osorako arropak erosteko beta aprobetxatu behar da, gauzak merke daudela eta ohizkoa baino doblea gastatuz.

Antzinako su eta ur ohitura paganoetatik hasi eta ondorengo erlijio festa, konsumismo itsurako bolada baizik ez da bihurtu. Betiko konponente triste batekin, denek ez daukatela ez gastu handiak ez txikiak egiteko aukerak, eta horientzat aldapa ez da urtarilean hasten, lehendik ere aspaldi hasia baita.

IÑIGO RODRIGUEZ
GASTEIZ

Durangoko lapurretara

ABENDUAREN 7an, Durangoko Azokako zitara hurbildu nintzen urtero bezala. Bada-kizue zer izaten den egun horietan, jendea barra-barra, giro euskalduna, zuritoak, pintxo bat edo beste eta nola ez? egun horietako protagonista nagusi diren liburu eta diskak.

Salmenta puntuetara hurbildu, bata ikusi bestea ikutu, ondokoari bultza, eta honek zenbat balio du?... Akabo! Miloiko galdera, hobe esan, miloikoa baino milaka pezetakoa. Ez baita merkea herri honetan irakurle izatea, eta gutxiago Durangon. Irakurtzea garesti baldin bada, musika entzutea beste horrenbeste. Han erosi nuen kaseteak,

nire poltsikoaren sutorako 1.800 pezeta balio zuen, agindutakoa bete egin behar eta lagun bati oparitzeko erosi nuen. Orainartekoa gutxi gora behera Durangon gehienoi gertatzen zaigunaren kontatera izan da. Baina honek bigarren partea ere badu.

Abenduaren 14ean, asteroko erosketak egitera joan nintzen supermerkatu, eta konpakto eta kaseten aldera bueltatzea egin nuen. Hara! Durangon erositako kasete berdina. Zenbat balioko eta hirurehun pezeta gutxiago! Momentu horretan bota nituen madarikazioak hobe ez aipatzea. Nola egin daiteke horrelako lapurreta lotsagabea?

Agertu bedi hemen nire kexua, eta hemendik aurrera Durangoko liburu eta diska azokari egingo diodan boikota.

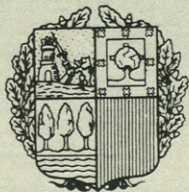
IKERNE GARMENDIA
BASAURI (BIZKAIA)

JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.
LEHENDAKARIA: Joxe Mari Irazusta.
ZUZENDARIA: Pello Zubiria.
Kontseilu Editorialeko Arduraduna: Baleren Bakaikoa.

HELBIDEAK
GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 15. pabiloia, 20160 Lasarte-Oria.
Tlf: 37 15 45. Faxe: 36 10 48.
BIZKAIA: Zaballur 2, 1. ezkerre. 48003 Bilbo.
Tlf: 410 34 34. Faxe: 410 37 15.
NAFARROA: Iratxe Monastegia 70, 3. ezkerre. 31011 Iruñea.
Tlf: 17 80 78. Faxe: 17 80 77.
IPARRALDEA: Harrobiko Etxea, 64122 Urruña.
Fax-Tlf: 59 47 17 10

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.
ISSN: 0213-909X.
BATZORDE PAREKIDEA:
72562 E.

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA:
Antza, S.A.L.

Eusko Jaurilaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Diputazioa
Kultura eta Turismo Departamendua

kutxa fundazioa
fundación kutxa

- gipuzkoa donostia kutxaren
- gizarte-ekintza
- obra social
- de la caja gipuzkoa san sebastián

Autodeterminazioa ala psikiatrak?

EUSKADIFRENIA aipatu da azken egunotan, antzeslan baten izenburua erabiliz, Euskal Herrian bizi dugun egoera deskribatzeko. «Euskal deprea» mahairatu du beste norbaitek, Itsasondoko gertakizunen ondoren sortu den giroari deskribapen «modernago» bat erantsi nahian. Nora goazen galdetu du askok, soluziorik ez dagoela entzun zaio hainbati, eta «enfrentamendu zibila» ekin ezina da «argudio etsitua» behin baino gehiagotan aditu zaio zenbait buruzagi politikori. ENAMen —euskaraz hitzegitean bestearen siglak erdaraz erabiliz egiten da iseka hemen, dela PNV edo dela MLNV— operazio diabolikoa, euskal nazien eraso ala psikiatri arazo bat da konpondu beharrekoa? Ertzaintza honek euskal gazteriaren zati baten kontra egin duen hautu erasokorraren ondorioa da ala irtenbide politiko egokirik ezean gatazka politikoa enkistatzen ari dela

azkenean?

Gertakizunari dagokionez, Itsasondoko Oteizabal baserriko atarian gertatu zenak argitasuna eskatzen du. Bi ertzainak hil omen zituen gaztearen defentsak bertsio ofizialari itzal garrantzizkoak aurkitu dizkio: hasierako interpretazioak hankaz gora ipiniko lituzketenak. Tesuinguruari dagokionez, Ertzaintzaren eta euskal gazteriaren zati baten artean dagoen ezinegon sakona ikusita, konplotaren teoria edo diagnostiko psikiatriko merkeak baino azterketa sakonagoa merezi du.

BAREALDIA bizi zen azken hilabeteotan, eta berriro leizezuloaren ertzean dirudi euskal gizarteak. Itsasondokoaren ondoren abertzaleen eta euskaldunon arteko elkarbizitzaz eztabaidaka ari gina, ETak —ustez, baina itxura guztien arabera— Madrilgo atentatu bortitza burutu du, Espainian sekulako zirrara sortuz. Eten den itxaropen izpiren bat bazegoen, Xabier Arzalluzek esan duen legez —eta itxaropena harreman-elkarbizketa moduan ulertzen du hor mundu guztiak— ala Floren Aoizek du arrazoi eta ez zegoen ezer ezin zitekeen eten?

«Ertzaintzaren eta euskal gazteriaren zati baten arteko ezinegon sakonak konplotaren teoria edo diagnostiko psikiatriko merkeak baino azterketa sakonagoa merezi du»

Iragan asteburuan IV. Batzarra burutu du EAK. Estatutuen ponentzia zela eta jarrera kontrajarriak zituzten bi sektoreek, Exekutibarako zerrendak irekiak izatea hitzartu zuten azkenean. Carlos Garaikoetxeak EAKo presidente izaten jarraituko du, EAKo Exekutiba Nazional berria osatua geratu zen. EAren autodeterminazioaren aldeko apustu aktiboa aldarrikatu zuen Garaikoetxeak. (Arg.: «El Correo»).

Atutxa sailburuak ez du aukera galdu elkarriketaren aldeko hitzek ETari burua berotu baino ez diotela egiten argudiatzeko, baina horretara biltzen diren beste hainbeste politikari espainiarren alderantziz diskurtso zabalagoari eutsiz jarraitu dute Arzalluz eta Egibarrek.

Azkenerako, Ezker Abertzalearen aurkako irain posible guztiak esanak zeuden —Anguitaren «hijos de perra» horrek marka utziko du— Valentzian duela zortzi urteko Bartzelonako Hipercor hura oroitarazi duten bonbak lehertu direnean... Aljerreko bezperez oroitzeaz beste argudiorik ez da gelditu. Duela hilabete batzuk Ezker Abertzalea «euskal intifada» bat antolatu nahian ari zela esan zen. Hango irudi zirraragarriek ez dute ezkututzen justu une haietan ari zirela Oslon negoziaketa bizian. Hemen Oslo aipatu da behin eta berriro, baina fruituak ikusita gure politikariei 1995ak irakaspén bikoitza utzi bide die: diskrezio handiagoz eta efikazia gehiagoz behar-ko dutela egin lan.

EGUBERRIAK iritsi dira eta duela gutxi EAJko buruen ahoetatik entzun zen esaldia, «presoak Euskal Herrira hurbiltzea egina dago, batzuek berez datorrena errentabilizatzea baino ez dute egin nahi beren kanpainekin» ustel geratu da, tamalez. Batek protagonizatu edo amona, inork ez zion muzinik egingo Mujika-Herzoge martxan jarritako makina atzekoz aurrera ipini balute martxan. Baina egoerak hoberako itxura gutxi. Inozente egunean Eusko Legebiltzarrean gai honetaz ikusiko den eztabaidaren aurreko egunetan ezustekoren bat jazotzen ez bada —PPko Iturgaizek ETako presoek zigorra osorik EAEko espetxeetan betetzea aipatzeak zerbait berri esan nahi ote du?— Senideek beste zafada bat jasoko dute instituzioetatik. Presoen Euskal Herriratze legea betetzea litzateke, baina une honetan hori martxan jartzeko keinua ez litzateke inoren oharkabean pasako.

PELLO ZUBIRIA

G O R D E T Z E K O A K

JAVIER MADRAZOK IU-EB-KO BARNE OREKA ANTOLATU NAHI

Izquierda Unida-Ezker Batuaren IV batzar nagusian begibistan geratu ziren talde horrek EAEn daukan osaketa bereziaren ezaugarriak. EPKko taldeak bere eragina ahultzen ikusi du, Madrazok Ekaitzako ezkertiarrekin eta Berdeekin jokatu du bere posizioak aurrera ateratzeko, eta elkartze horrek posibilitatu du Espainiako Konstituzioaren aldaketaren aldeko proposamena eta Autodeterminazio eskubidearen aldarrikapena aurrera ateratzea. «Pezeroek» mendekua zin egin dute, laster baterako.

JOSEBA ALVAREZEN TARTEA

EZKER ABERTZALEA ETA ERTZAINTEA

'Bobby' euskaldunetik, 'beltza' espainolera

Nazio askapenerako prozesu modernoek historian badira ezaugarri amankomunak. Estatu zapaltzaileek zapaldutako nazioetako klase ekonomiko dominanteengan beti bilatu izan dituzte aliatu politikoak, Estatuaren interesak 'bertakoen' bidez askoz hobeto defendatu izan baitira, zapalkuntzaren benetako errealitatea izkutatuz. Prozesuotan klase dominante horiek kolaboratzaile izateko agente aktibo izatera pasa izan dira, beren nazioa zapaltzen duen Estatuaren partaide oso bihurtuz.

Bestetik, klase dominanteok bere egin dituzten Estatu zapaltzaileen interesak babesteko, 'bertakoez' osaturiko segurtasun indarrak antolatu izan dituzte. Hala, independentisten eta Estatu zapaltzailearen arteko gatazkaren ardatza desplazatu nahi izan dute: arazoa 'demokrata' eta 'ez demokraten' artean kokatuz. Hori gertatu zen Indiako independentziaren aldeko borrokan. Britanikoei 'zipaioak' sortu zituzten beren eta bertako klase dominantearen interesak babesteko, eta Aljerian frantsesek *Harkia* bihurtu. Biotan independentziaren aldekoek 'bertako' agintari eta segurtasun indarren errepresioa jasan zuten

pake eta demokraziaren izenean.

Gauza bera gertatu da tamalez Euskal Herrian. Estatu espainolak aliatuak izan ditu beti 'bertako' agintarien artean. Azken mendearen PNVk gertutik bizi izan du hori. Aliantzaren ondorioz sortu zen Ertzaintza. «Euskal Herriko *bobby* euskaldunak izango dira» esaten zigen PNVk. Baina polizia londinensearen irudiz saldu zigitena, Guardia Zibilaren tankerakoa bihurtu da. Izan ere, PNVk polizia erreprentazio bat behar zuen bere interesak erasotzen zituen ENAM indartsuari aurre egiteko.

Euskal Herriaren independentziaren aldeko borrokalari, insumiso, langile, langabetu, gazte, atxilotu, hauen senide, militante abertzale guztiek jasan dute Ertzaintzaren etengabeko eraso eta kontrola. Aldiz, egungo egoera, «status quo» antidemokratikoa, babesten duten lazo urdinez jantzitako politiko ustel, enpresari, polizi, torturatzaile, gazte eskuindar espainolistek... Ertzaintzaren babesa dute. Hori baita Ertzaintzaren funtzioa, onartu ez dugun konstituzio espainolak ezartzen dituen lege araudia eta egoera politiko antidemokratikoa indarrez errespetatu araztea.

EBBk Ertzaintza Euskal Herria eta Estatu espainolaren arteko gatazkaren erdian kokatu du, ondorio guztietan, Itsasondo gertakizunetik azaldu moduan. Tamalgarrira zera da, PNVk Ertzaintza sartu duen bidetik atera ezean, egoera okertu baino ez dela egingo.

Juantxo Dominguez, IU-EBko legebiltzarkide eta Berdeak-eko bozeramaile

«Enfrentamendu zibilerako arriskua gertu ikusten dut»

Berdeak-eko bozeramaile, eta IU-EBko legebiltzarkide 94az geroztik. Legebiltzarrera aldarrikapen esaldiak biltzen dituzten kamisetekin joateaz gain, hitz errazeko gizona dela erakutsi digu donostiarrak.

Berdeak mugimenduko bozeramaile eta IU-EBko legebiltzarkide. Zer eskain diezaioke ekologista batek Eusko Legebiltzarrari?

Bere burua berdetzat jotzen duten pertsona multzo bat egote hutsak, eta guri lehen-tasunezkoak iruditzen zaizkigun gaiak Legebiltzarrean planteatze hutsak, alderdiak aldarrikapen horien inguruan mugitzen hastea esan nahi du. Gai horietan erreferentzia bilakatu gara.

Legebiltzarrera edozein gai eraman aurretik, badago lehenagotik egin beharreko zerbaite: giza-mugimenduek zer eskatzen duten jakitea. Gizartean dagoenaren eta Legebiltzarraren arteko zubia gara gu. Legebiltzarrean batzuen kontzientziak piztea lortu nahi dugu. Politika egiteko modu berria eraman nahi dugu aurrera.

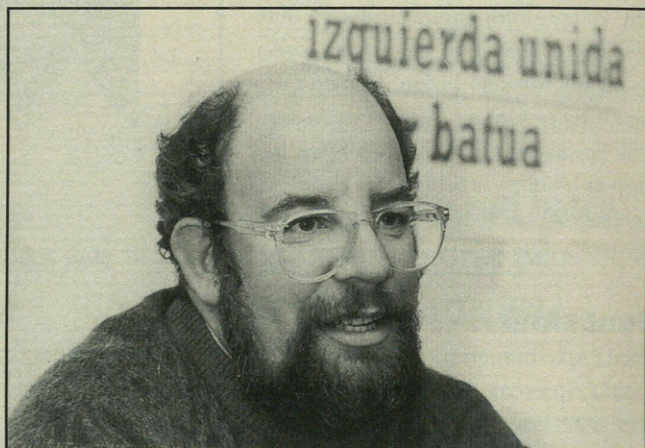
IU-EB Berdeak-entzat bi-

zirik irauteko tresna izan dela esan genezake?

IU-EBrekin bat egin ezean, gureak egingo zuen. Baina IU-EB guretzat baliagarri den bezala, gu beraientzat. Desagertzeko arriskuan egotetik, egitura bat mantendu eta jende gehiago geureganatzea lortu dugu. Dinamika praktikoa eta propio hori ikusten duenean ulertzen du jendeak zer egingen dugun berdeok IU-EBn. Agian une batean norbaitek gu lorontzi edo marketin bezala erabili nahiko gaitu, baina badugu gure duintasuna. Berdea beste edozein gainetik dago: ez da oparitzen, ezta saltzen ere.

IV. Batzarra burutu eta gero, zer aldatuko da

«Tortura psikologikoa eta fisikoa herritar guztiok jasaten ditugu, ez soilik presoek edota atxilotuek»

«Berdea beste edozein gainetik dago: ez da oparitzen, ezta saltzen ere». (Argazkia: Alberto Elozegi).

IU-EBren estrategia politikoa?

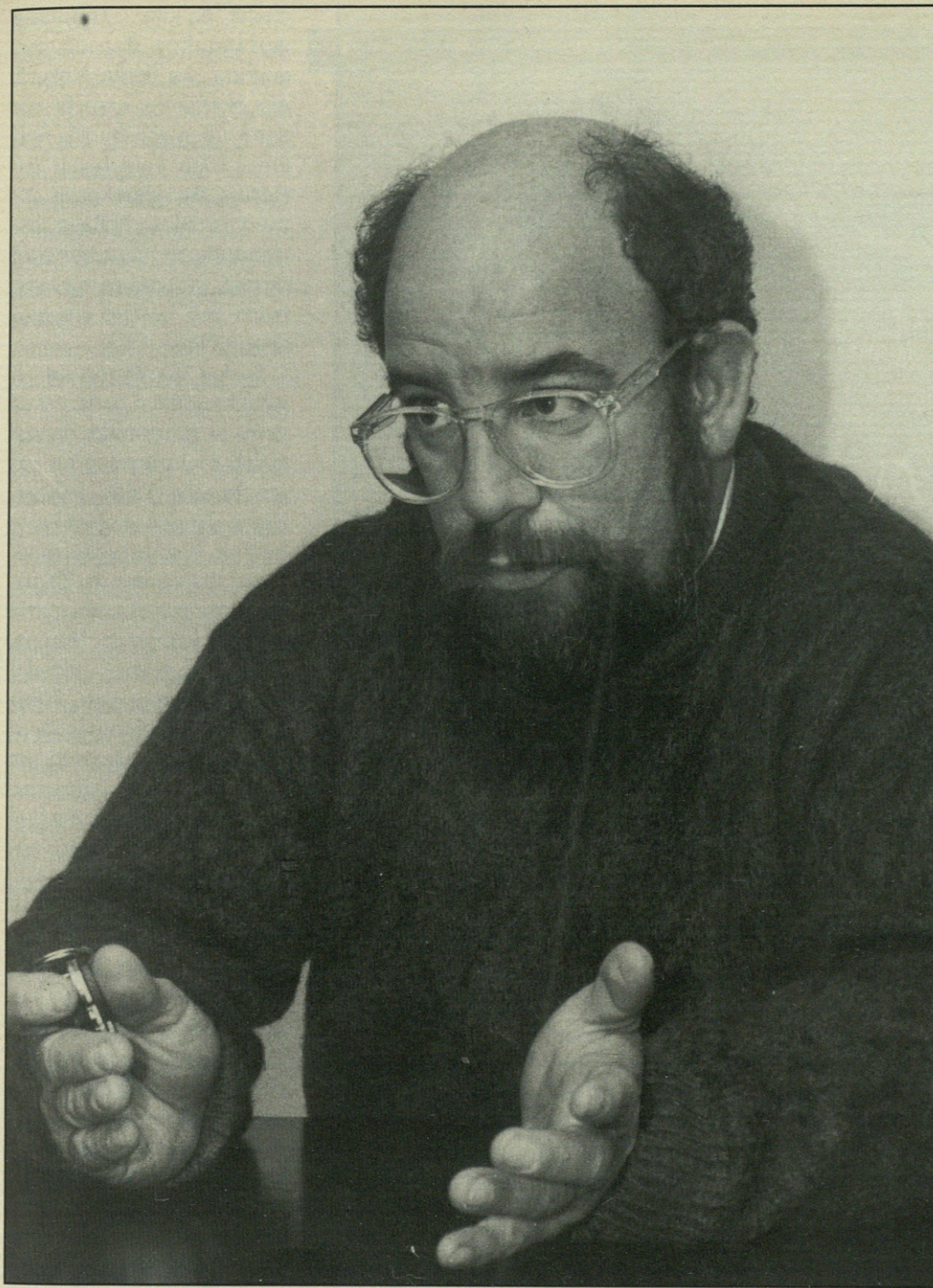
Gure aldarrikapenak behar bezala barneratuz gero, IU-EBrena proiektu irekia eta anitza izango da, bestelako sentsibilitate batzuei irekia: EEren desagertpenarekin sortu zen nahigabetutakoei, bestelako ekimen ezkertiarretan bildutakoei... Politika ere ona izan daitekeela erakutsi behar diogu jendeari,

eta ilusioa piztu.

IU-EBren proposamenek Estatuaren eraldaketa federala dute helburu. Zenbateraino areagotuko luke eraldaketa horrek autogobernua?

Gure autodeterminazio eskubidea zein den oso argi dago: estatu federala. Abiapuntua zein izango litzatekeen? Autonomia elkarte guztiek euren estatutua jada amaituta eta osatuta izatea.

Hurrengo urratsean Konstituzioarekin zer egin pentsatu beharko litzateke. Ez litzateke nahitaez aldatu behar, garatu baizik. Eta ja-

«Ajuria Eneko Mahaiak taula baino ez dauka, ez du hankarik». (Argazkia: Alberto Elsoegi).

kina, hori guztia klabe europarrean gauzatua. Hala ere, aipatu behar da Konstituzioaren zenbait puntuk ez diotela gehiegi laguntzen egoeraren konponketari, zortzigarren artikulua eta berme gisa Armada agertzeak, esaterako. Ikuspegi horiek barregarriak dira

XXI. mendearen atarian.

Estatu federalean, Euskadik, Andaluziak, Kataluniak eta besteek euren subiranotasun propioaren motore izan behar dute. Baina subiranotasun konpartitua.

Estatutuaren erabateko garapena aipatu duzu. Zenbat itxaron beharko

dugu transferentzia guztiak jasotzeko?

Legebiltzarrean orain aste gutxi izandako eztabaidaren arabera, legegaldi honetarako izango ditugu falta diren transferentziak. Baina lotsagarria da oraindik hori eskatzen aritu beharra. Euskadiri oraindik eskumen horiek

HAMARREKOA

RAMON JAUREGI

«Marketin askorekin jarduten du»

JOSE LUIS AINSUA

«Kide oso ona»

RAFAEL LARREINA

«Abertzale koherentea da Larreina»

JOSEBA EGIBAR

«Oreka-riketa handiak egiten ditu politikaren eremuan»

MIKEL ZUBIMENDI

«Bere energiak indarkeria ezaren ildotik bideratu beharko lituzke»

JULIO ANGUITA

«Politikari ondratua eta ezkertiarra»

ENRIQUETA BENITO

«Naturaltasun osoz jokutzen du»

TASIO ERKIZIA

«Bere lanbidera itzuli beharko luke»

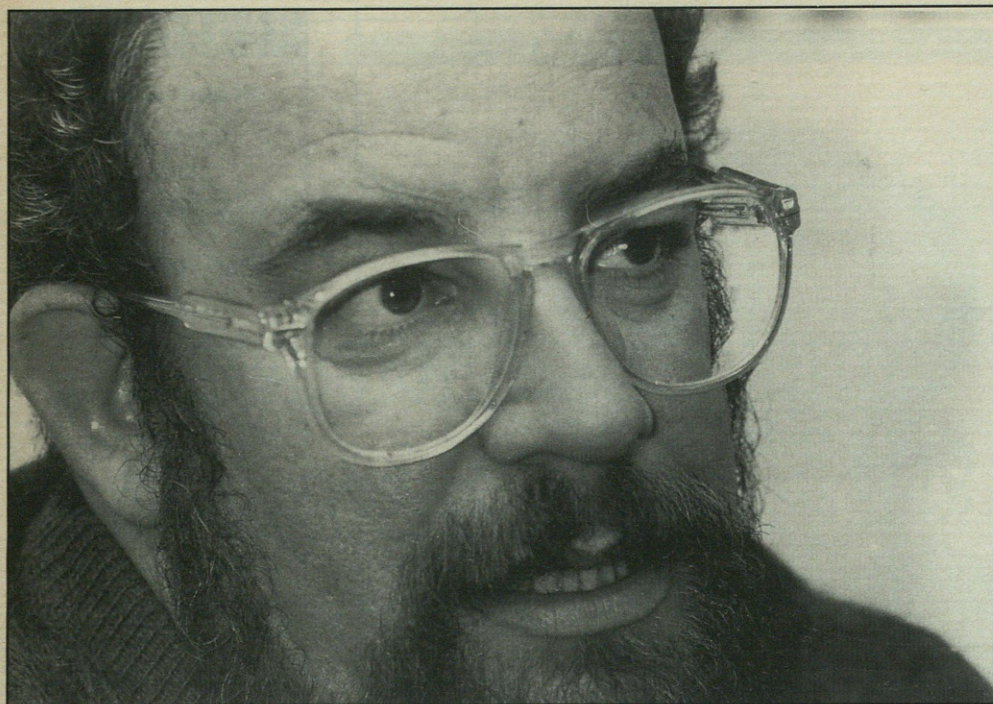
JOSE ANTONIO ARDANZA

«Neurriko lehendakaria»

JAVIER MADRAZO

«Politika egiteko eta ulertzeko modu berri bat adierazten du»

«Gure autodeterminazio eskubidea estatu federala da». (Argazkia: Alberto Elósegui).

eman ez izana, Autonomien Estatuan ez sinestea da.

Eta hortik aurrera?

Garapen horretatik aurrera herritar gehienek kontsentsuz gehiago nahi dutela erabakitzen badute, eman egin behar. Ez dago izutu beharrik. Hemen tabuen arabera jokatzeko dugu, eta horrek konfiantza eta heldutasun eza erakusten du. Ez da inoren asmoa Euskadik mundu guztiari atea ixtea.

Zein iritziz du Juntxo Dominguezek autodeterminazio eskubideaz?

Zalantzan jarri ezin daitekeen eskubidea da. Herriak, egunez egun, ematen diren egoeren aurrean demokratikoki erabaki behar du norantz jo nahi duen eta norrekin jarri nahi duen harremanetan. Baina modu naturalean, eta baldin eta gehiago zabalak baldin badaude.

Eta independentziari buruz?

Une batean herritar gehienek independentziaren aldeko erabakia hartzen badute, errespetatu egingo dut. Euskal herritar izaten jarraituko nuke, eta hemen biziko nintzateke, errealitatea guztiz ezberdina izan arren. Beste kontu bat litzateke independente izan, eta gero zein Estatu mota ematen diogun gure herriari.

Beste esperientzia ez-kertiarrekin urratsik ematea pentsatu duzue?

Aniztasunaren barruan, garrantzitsua da Legebiltzarrean, erakundeetan eta kalean topaguneak izatea. Baina Euskadin bada gaindiezina den kontu bat: indarkeria. Euskadi norantz doan ikusteak kezkatuta nauka. Gatazka honen bestaldeko norbaiti otuko bali-

tzaio gauzak begia begi truk ententitzea, enfrentamendu zibil oso indartsua piztu daiteke.

Mugarri batera iristen ari gara: nirekin zaude edo nire kontra. Eta areago, horretatik ezarpenera pasatzen ari gara. Hori oso arriskutsua da. Eta azkenean, manipulazioa toki guztietan ematen ari da: Iruñean Elkarri-ren borondateen kontratua izenpetu nuenean, bihar-munean jendeak hots egin zidan esanez ea nola arraio otu zitzaidan hori sinatzea. Hori esatea ere... Herri hau jota dago, eta horrela ezinezkoa da ezer konpontzea.

Benetan ikusten al duzu enfrentamendu zibilerako arriskua?

Gainean dugu. Batzuen eta besteen adierazpen eta ja-

rrerak ikusita... Hernanin gertatutakoa ikustea oso gogorra da: ikasle batzuek demokratikoki erabaki bat hartu zuten, eta erabaki hori errespetatu egin behar da. Horixe da demokrazia. Ez zaudela ados? Erabaki horren aurka protesta egin nahi duzula? Protesta egin ezazu, baina utzi besteei ere protesta egiten.

Euskal herritarren artean gatazka sortzen bada, askoz gehiago gaiztotuko da gatazka, orain ikusten ari garen bezala. Talde bakezaletan dauden zenbait beste batzuk bezain sektarioak izatea ikaragarria da. Ez badugu urratsik ematen guztia pikutara joango da. Hori nahi al dute, guztiok pikutara joatea? Joango gara, baina har dezatela kontuan herri bezala pikutara goazela eta horretan amaituko dela guztia. Egoera honetan sua bolborara hurbilduz gero, gureak egin du.

Etorkizun hurbila bain beltza izanik, lebertu baino lehen jarri beharko zaio irtenbidea.

Hitz egitekotan deabruarekin hitz egingo genuela esan zidan lehengoan batek. Bada, deabruarekin hitz egin behar da. Hitz egiteak ez du esan nahi nik zure esanera dantza egingo dudunik, edo alderantziz. Tarteko puntu batera heldu beharko da. Eta jakina, azkenean herriak erabakiko du.

Hor bada kontu bat: legimitate demokratikoa. HbK, gustatu ala ez, botoen legimitateak dauka. Izan gaitzen zentzudunak, ezen jendeak askotan errealtatea ezkutatu nahi baitu. Tortura psikologikoa eta fisikoa guztiok jasaten ari gara, ez soilik presoak edo atxilotuak. Herri honetako sekto-

“Mugarri batera iristen ari gara: nirekin zaude edo nire kontra; eta areago, horretatik ezarpenera pasatzen ari gara”

re ezberdinetan egon daitekeen argitasunaren barruan, bat egin dezagun probetxugarria den zerbaitetan eta alda dezagun herri honen dinamika.

Iruñean Elkarri-ren borondateen kontratua sinatu zenuen. Zer eskaini dezake proposamen horrek?

Printzipioz, oinarri minimo eta demokratikoa da, alderdi ezberdinen arteko kontsentsu-oinarria: CDN, PSN, IU, EA eta EAJren artekoa. Abiapuntua da. Saiaketa positibo, serio eta garrantzitsua, norbait mugitzen hasi den neurrian. Izan ere, hemen ez da inor mugitzen, eta mugituz gero belarrondoak ematen dizute.

Ajuria Eneko Mabaia erdi bilik al dago?

Ajuria Eneko Ituna, testua, positibotzat jotzen dugu, abiapuntu eta topagune gisa. Ajuria Eneko Mahaian giza-mugimenduei babesa eman behar zaie. Esatekorik asko dute. Alderdiak bakeitzeko tresna bat gehiago dira, baina ez bakarra.

Testua baliagarria dela esan duzu. Baina Mabaia baliagarria al da?

Mahaia taula baino ez dauka, ez du hankarik. Arazoa da interes partidistak egon direla. Orain batzuek plan-

T A N T O A

Langile amorratua

Lanzale amorratua. Beti dago lanean. Dela ikasten dela lanean, baina geldirik egon gabe. Eta hala ere herriko taldeetan sartzeko eta beraietan lan egiteko denbora eta gogoia dauka. Hor dago Zarataren Kontrako Herri Mugimenduan sartuta, Hegoaldeko Nazioei laguntzen eta, nola ez, Berdeak Talde politikoan ere, orain gainera, parlamentari gisa. Berdeak-en barnean beteteranoetatik beteteranoena dugu. Berdeak-en sortuntzatik dago bere alde lan egiten jo eta su. Beronen barruan istiluan egon zirenean han zegoen tartean sartuta. Batzuerentzako Berdeak taldearen puxkaketa eruduna, beste batzuerentzako osteria, Berdeak etorkizunerantz begira hobeki prestatzearen eruduna; pertsona konfliktiboa beraz, baina arazoak arazo, oraindik ere hor dago Berdeak-en sartuta.

Ez soilik sartuta, Berdeak-en puntaren puntan dago, kasu honetan parlamentari gisa. Pro-

posamen eta ideia asko eman eta aurrera eraman duen pertsonaia dugu. Berdeak Ezker Batuarekin batera joatearen aldekoa eta horrela izaten baimendu duen pertsonatariko bat dugu. Egoskor hutsa. Bere aurrekoa baino ez du ikusten.

Hitz egiteko momentuan hitz asko trabatu arren orduetako erretorika du. Esaldi eginak erbiltzea gogoko du. Izan ere, solasaldi laburrean horretaz ohartzea erraza da. Horren bitartez jendea adiago egotea eta esaten duena ulerterrazagoa izatea lortzen du. Bere printzipioekin bat etortzen saiatzen dena. Eta bere burua horrela aurkezten behar badu axolatzen ez zaiona. Bestela beste talde parlamentarioko pertsonaiek galdetzea baino ez dago ia zenbat aldiz eraman duen jantzita lelodun nikirik. Bere posizioa mantentzen eta hobetzen saiatzen dena. Horretarako beti dago batzarrak egiten, telefonoz deika edo eta beste pertsonekin

**Koldo Lezamiz
Bizkaiko
Berdeak-eko
arduraduna**

hitz egiten. Komunikabideentzako hitz egitea eta bere argazkia hoietan agertzeko zaletasun handia du. Izan ere beti dago manifestapenetan, prentsaurrekoak ematen eta abar. Handiguraduna bai, baina ez 'igokaria'. Ardura handiak izatea gustatzen zaio. Arduradunen artean dagoenean bere saltsan sartuta egoten da. Berrizale amorratua. Han hemenka ibiltzen da egunkaria, aldizkariak eta bestelako komunikabide motak alboan dituela.

teatzen dute Legebiltzarretik bideratzea baketze prozesua, baina hemen kontua da guztiok prest gauden edo ez gauzak konpontzeko.

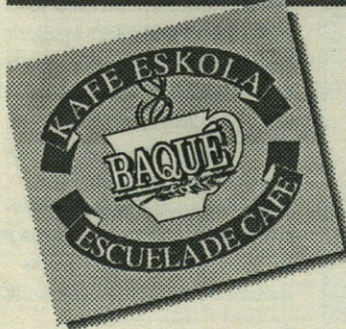
Mabaia berriro indartu behar da ala alderdiek beste gune batzuen bila hasi behar dute?

Alderdi politikoen arteko zatiketa dago, eta zatiketa-ekin ez gara inora iritsiko, ez Ajuria Eneko Mahaian, ez Legebiltzarrean ez beste inon. Baliabideak berdin du ez badago konpromezurako oinarri bat. Gero Carter Fundazioa datorrela eta, zen-

baitek eskuak burura eraman dituzte. Izan ere, hemen benetan ergelak baikara. Askotan Tibetera joateko gogoia ematen dizute, alde batekoek zein beste-koek.

MIKEL JAUREGI

BAQUE KAFEAK ESKEINITAKO ARGIBIDE KAFEZALEAK

Afrikako hainbat herrialdetan bi eratako kafeak hazten dira Arabika Kafeak (suabeak) eta Robusta Kafeak (gogorrak). Garrantzitsuenak hauexek dira: KAMERUN, ZAIRE, ANGOLA, UGANDA, TANTZANIA, MALAWI, ZINBABUE, MOZANBIKE eta MADAGASKAR. Salmentarako orduan Arabika kafe suabeek kotizazio handiagoa dute robusta kafe gogor eta mikatzek baino.

BAQUE KAFEAK suabe... suabea

Poz handia ematen digu kafeaz dakigun guztia zure esku jartzeak.

H I R U M U N D U

■ JUPPE AMORE
EMAN BEHARREAN

NEGU GORRIAN maiatzeko usain ahulak desagertzen ari dira Frantzian, nahiz eta usain hori kalekoa baino komunikabideetako tituluetakoa den: aldaketa usaina nagusi zen orduan, mantentzearena –garaioak ikusita gutxi ez bada ere– izan da egungoa. Erroko kutsu desberdina nabarmena da. Baina errebolta izan da, Juppe hari mehetik zintzilik utzi duena eta Chirac bera ere egoera gaitzean, azkenean seguritate sozialaren erreformaren ezinbestekotasuna behin eta berriz azpimarratu ondoren, berau negoziatuko beharko baitu sindikatuekin. Negoziatuko dute hauek frantsesak kalean jardun diren indarraekin. Esperientziari so eginez, nekez.

■ ERRUSIAN GUZTIAK
EKAINERA BEGIRA

ERRUSIARREK *Duma* berria hautatu dute. *Duma*, soinu handiko berba baina zama gutxikoa Errusiako sistema presidentzialistan. Ekialde hotzean komunistak berriro garaile, baina legebiltzarretik Ieltsin gehiegi xaxatzen badute honek legebiltzarra berriro disolba dezake eta kito –1993an kainoikadaka deuseztu zuen moduan–. Baina sei hilabete barru, 1996ko ekainean Errusiako lehendakaritzarako hauteskundeak izango dira eta Ieltsinek, oraindik aurkeztuko den ala ez zihur ez bada ere, ezin diezaioke utzi bere aulkia komunistari. Bere estiloa ezagututa, ez litzateke harritzekoa hauteskundeak bere tamainarako prestatzea; edota berak hautatutako ordezkorenera.

■ BUNDESBANKEK
EUROA SORTU DU

URTE bukaerako ohizko gailurra egin zuten EBko gobernu eta estatu buruek Madrilén. Konklusio nagusia: EBren bi erronka nagusienak, txanpon bakkarrarena eta Batasunaren zabalkundearena atzeratu egiten dira. Lehena finkoago utzi da, 2002aren urtarilaren 1ean Euro txanpona sartuko baita indarrean EB osoan. 1998an 'lehen abiadakoe' ekingo diote prestakuntza lanari eta 1999an gainerako abidatuek. Beraz, Bundesbankak denbora gehiago eskaini die gainerako estatuei beren gastu politikak zuzen ditzaten. Zabal-kundeari dagokionez aire samarrean dago, Txipre eta Maltarekin 1996aren bukaera aldera hastea espero da eta berehala Visegradeko Taldekoekin ere.

Sarajevoko egunkari saltzaileak besopean bakearen titulua badarama ere, Sarajevoko serbiarrek ez diote berdina. Ezta Radovan Karadzikek ere, zeinak Sarajevon ezik gerra egoeraren amaiera agindu duen Bosnia osorako. Gerra, beraz, itzaltzen ari da apurka, orain gerraren sasoiko jardueren azterketa dator. Dagoeneko nazioarteko epaileek beren tresna juridikoak prestatzen ari dira eta jadanik Ratko Mladicek akaso Errusian babes daitekeela zabaldu da. Ez da samurra izango 'gerra sarraskien' epaiketarik aurrera eramatea, alde guztietan eskuak zikin dituztelako, baina are gaitzagoa kroaziarrak ere, hots irabazleak, oso zikinduak egonik.

Goñriak gorantza

GUENNADI ZIUGANOVEK zuzentzen duen Errusiako Federazioko Alderdi Komunista atera da garaile Duma-rako -Legebiltzarreko behe ganbara- hauteskundeetan. Goñriak boterea hartzera ei doaz, baina Dumak botere gutxi du egungo Errusian. Alabaina goñriak gorantza doaz, ez da zalantzarik, Ama Errusiako hiritarrak goñriak pasatzen ari direlako hain zuzen. Altzairu Hezitik harat, historiaren aurka buru gogor eginez antza, hotzaren sasoi-ko erreferentziak -ez ereduak- topatzen dituzte. SESB ohiaren itzulera ezinbesteko-tzat jotzen du Ziuganovek, inperioaren taupadek oraindik indar handia dute askoren bihotzean. Baina molde berriko komunista hauek ez dute iraultzarik planteiatzen, ja-bego pribatua onartzen dute eta erreforma liberalak astin-dutako sektore xumeenen al-deko kontraerreforma aldarri-katzera mugatzen dira. Oraingoz bederen. Baina ez da Ziuganov bakarrik, Erru-siako esparru politikoan an-terako ideiak biltzen dituz-ten alderdi ugari dago. Men-debaldeko askatasun eta oparotasuna amu eskasa bide da berbak eta ideiak jaten ez dituztenendako. Beraz, izan-go al da lehendakari komu-nistarik ekainean?

MUNDUA EZ DA BIRIBILA

'Demokratizazioa' errusiar erara halabeharrez

A **BENDUAREN** 17an Txetxenian errusiarrek iaz burututako inbasioaren legitimazio ekimena egin dute, hauteskunde-farsa baten bidez, gobernari titereen ezarketa inposatuz, normalizazio-saiakera bat bultzatzeko. Urritik negoziaketa bidea apurtuta egonik tamalez gerra eta bortizkeria aste honetan berriz piztu dira. Txetxeniako lurraldea ez da sekula bere osotasunean errusiar indarren menpe izan. Inbasio arinaren hasierako asmoak: «vini, vidi, vinci» eta gero geroakoak, hots errusiar legalitatea berrezarri, zonaldea errusifikatu garbiketa etnikoaren bidez, eta gune geoestrategikoak berreskuratu eta erabili Errusiako gobernuaren probetxuz, erabat 'konplikatu' zaizkie.

BUDIONNOVSKEKO ekintza armatuaren eraginez psadan uztaillean egindako negoziaketa-saioen emaitzek, haien ezaugarritasun teknikoak zela medio gerra gelditzea lortu bazuten ere, ez dute benetako bake-prozesua bideratu eta egun borroka bortitzak dira hainbat zonaldean errusiarrek kontrolpean izandako zenbait hiri (Vedeno, Urus martan...) galtzen ari direlarik, galera eta hildako ugarirekin.

Ezinezkoa da txetxeniako lurraldea baretzea behin-betiko gatazkaren barneko arrazoiak serio hartzen ez badira. Dudaieyek 1991ko azaroaren 1ean independentzia aldarrikatu zuen botuen %87rekin, eta nahiz eta txetxeniarren artean batasun monolitikorik ez izan, gehienek bat egin dute mendietan dagoen gobernu independentistarekin. Honen arabera eta kontuan izanik interbentzio militarren kostea uste baino handiagoa izan dela, errusiarrek estrategia errotik aldatu beharko lukete eta elkarriketa teknikoak alde batera utziz, negoziaketa politikoei eutsi beharko liekete.

BAINA noski hau gure iritzia besterik ez da eta hartz errusiarrek denaren gainetik Kaukasoarekiko bere estrategia mantenduko du, herrien borondatea zapalduz eta indarrez Zavgaiev bezalako mozoloak inposatuz (lehenago Georgian Xevardnadze edo Azerbaijanen Aliev ezarri zituzten lege). Tipoa, hautagia bakarra izateaz gain (Jasbulatovek zentzu handiz hanka egin du) errusiar soldaduen botoak jasoko ditu (indar okupatzaile militarrek bozkatzeko aukera dute!) lege berriak eskatzen duen botuen %25 gainditzeko eta 'ziurrenik' garaile izateko. Azkenean honelako antzerkiek Dudaieven gobernuak plazaratutako adierazpenak sendotu besterik ez dute egiten, «Txetxeniako herriaren borondate politikoa bere burujabetzaren onarpenaren ildotik doa eta benetako hauteskuneak eta normalizazio-prozesu demokratikoa garantia guztiekin izateko errusiar indar okupatzaileak gure lurraldetik at izan behar dira». (Bitartean adibide modura, Europako Segurtasuna eta Kooperaziorako Erakunde kideek Groznytik alde egin dute eta ez dirudi momentuz elkarriketan oinarritutako irtenbideek etorkizunik dutenik) gerra eta inposaketa baitirelako une honetan, duela urte bete bezala, baliabide bakarrak.

GABIREL EZKURDIA

IPESeo Nazioarteko Mintegiko kidea

NBEk 100.000 marokoar onartu ditu Mendebaldeko Saharako erreferendumeko erroldan

Hassan II eta Butros Gali Saharako Besarkadan

ljerian dauden errefuxiatu sahararren kanpamenduetan bizi da Jira Bulahe. Fronte Polisarioko kide honek, NBEko Butros Gali idazkari nagusiak egindako porposamenak berriro gerra ekar dezakeela azaldu digu. Saharako Emakumeen Batasuneko kidea ere bada eta kanpamenduen eguneroko bizitzaz eta arazoez jardun zaigu.

TUNIKA berde-beltza buru gainetik irristatzen zaion bakoitzean, behin eta berriro jartzen du. «*Ez dut adatsa ezkutatu nahi, baina tunika hau nire kulturaren adierazle da*» dio harro. Jira Bulahe Emakume Sahararren Batasun Nazionalako ordezkaria dugu eta milaka saharar bezala, Aljeriako hegoaldean dauden errefuxiatuen kanpamenduetan bizi da. Lonazko denda eta alaba utzi ditu han Bilbon Emakume Internazionalistak antolatutako «*Emakumeak munduko gatazketan*» izeneko jardunaldietan parte hartzeko.

Fronte Polisarioko kideak, 20 urtetan zehar bere herriak jasan duen errepre-sioa eta gerra amaitzea du helburu. 1992an NBEk onartutako bake plangin-

tzaren garapenak zalantza-rako argudio ugari eman dizkio; bestalde, NBEk jakin badakite Butros Galiren proposamenak —Marokoren tesien aldekoa— hainbeste kostatako bake plangintzaren deuseztapena dakarrela. Proposamen honen arabera, 100.000 marokoarrek Mendebaldeko Saharako independentzia erreferendumean boto eskubidea izango lukete, eta honen ondorioz erreferendumaren emaitza Marokoren aldekoa izan daiteke. «*Sahararrok gure borondate onaren*

frogak erakutsi eta amore eman dugu orain arte. Butros Galiren proposamenak aurrera egiten badu, gerrara itzuliko gara».

Jiraren begi ilunak tinko mantentzen dira hitz hauek esatean. Siroko izeneko haize beroaren menpe bizitzeak, desertua etxe gisa izateak eta errefuxiatuen kanpamenduen ezagutzak bere hitzak gogortzen dituzte: «*Gure subiranotasuna, gure herriaren existentziaren alde herriaren biziraupenerako behar den guztia emateko prest gaude, bizitza be-*

ra ere. Inoiz baino prestatuagoak gaude eta inoiz baino aliatu gebiago ditugu. Mendebaldeko Sahara Marokoren esku uzten badugu, 20 urteotako borrorak, sakrifizioak eta bildakoez ez lukete zentzurik izango».

Gerraren ondorioz 20 urtetan zehar herri sahararrak jasan dituen kolpe gogorrek ezagutzen ditu, hondarrezko itsaso zabalean zaila baita marokoar hegazkinen eraso-iei ihes egitea edota Marokoko Armadak kutsatutako ur putzuak erabiltzea. «*Emakumeok armak hartzen ikasi dugu geure burua eta geure seme-alabak defendatzeko. Gizonezko gehienak frontean egoteak emakumeengan utzi ditu bainbat funtzio*». Kanpamenduen antolaketa soziala, administrazioa, kultura ondarea, heziketa emakume sahararren ardura dira. «*Emakumeak bakarrik gelditu gara. Aita, semea edota senarra agurtzen dituzu jakin gabe betirako den ala ez. Honek uzten dituen ar-*

«Emakume sahararren aurkako tortura ezagunenak, jendaurreko bortxaketa eta lepoa hautsitako botilak maginatik sartzea izaten dira»

JIRA BULAHE

“Emakumeok ere, gainerako sahararrek legez, ikasi beharra dugu gure herriaren eskubideak defendatzen»

JIRA BULAHE

durak asko eta astunak dira; izan ere, gure familia eta inguruko familietan aurrera ateratzearen edozein gauza egiteko prest baikaude. Emakumeok sahararren liberazio prozesuan garrantzitsuak garela frogatu dugu».

Herri sahararrak bizirauten ikasi du eta emakumeek zerikusi handia dute. «Askotan ez dakizu seme-alabak nola bezi, bakerako ala gerrarako. Gure seme-alabek armak ezagutzen dituzte eta ez jostailuak. Ipui-netako sorginak eta munstroak errealak dira eurentzat, etsaia etxe ondoan baitago».

Kanpamenduetan ezagu-

Aljeriako errefuxiatu kanpamenduak emakumeen ardurapean daude.

tzen dituzten arazoak konpontzeko sortu zen Sahara-ko Emakumearen Batasun Nazionala. «Honek ekarri du emakumeen arteko elkartasuna, aurrera egiteko indarra oso beharrezkoa baitugu».

Herri sahararrak aurrera

daraman borrokaren ondorioz, emakumeek eraso zuzenak jasan dituzte. «Marokok okupatutako eremuetan emakume sahararrok lehenengo pairatzaile bilakatu gara. Prostituzioa, droga trafikoa, bortxaketak... eguneroko ogia dira haien-

tzat. Gartzelatan jasaten dituzten torturak ere imajinaezinak dira: bortxatua izatea preso guztien aurrean, edo lepoa apurtua duen botila baten gainean biluzik esertzera behartzea ezagunenak dira».

Emakumea eta islama

ERLIJIOA bera izan arren, «sahararrek ez dute zerikusirik Marokoren kulturarekin». Emakumeekiko dau den irizpideak zeharo desberdinak dira Jira Bulaheren ustez. «Herri nomada gara eta desertuan bizitzeak denon laguntza eta indarra behar du. Inguruko herrie-kin konparatuz, emakume sahararrok pribilegiatuak gara, gure kulturaren emakumeen eskubideek errespeto handiagoa baitute».

Gerra dela eta emakumezkoak zenbait ardura sozial eta politiko lortu ditu. «Polisarioko gizonezkoek gure lana miresten dute.

NBE Marokoren alde agertu da

BUTROS GALI Nazio Batuen Erakundeko idazkariaren ekimenez aurkeztutako proposamen berriak, Mendebaldeko Saharako gaztazka konpontzeko NBEk 1992an onartutako bake plangintzaren izpiritua eta edukia zapuzten duela salatu du Fronte Polisariok. Proposamen berri honen arabera, Saharako autodeterminazio erreferendumean parte hartuko duten boto-emakumeen kopurua 150.000ra zabal daiteke. Erabaki

berri honek 100.000 marokoarren boto eskubidea onartzen du eta 1974an Espainiak egindako errol-daren irizpideak bertan behera uzten ditu. 1991ko pake planak 1974an Espainiak egin zuen errolda onartzen zuen eta harrezkero egindako lanak, geldo eta trakets baina horren gainean oinarritu dira.

Orain arte EEBBek gaztazka honetan muturra gehiegi sartu barik jardun badute ete, Frantziak egindako presioa fun-

tsezkoa izan da EEBB eta Erresuma Batua ere eroldaren kontaketa irizpideen aldaketan. Fronte Polisarioarekin batera, OUAk (Afrikar Batasunerako Erakundeak) eta Aljeriak kritika gogorak egin dituzten arren, nahiko zaila dirudi jada atzera egitea. 100.000 boto-emakume berri hauen sarrerak Mendebaldeko Sahara Marokoren esku uztea ekarriko luke eta honen ondorioz, Polisariok gerraren itzulera iragarri du.

Mendebaldeko Saharako emakumeek argi dute etorkizuneko estatuan boterea izateko gaurtik hasi behar dutela lanean.

Baina gerraren ostean berdin baloratuko al gaituzte? Emakumeok ez dugu atzera egin nahi. Saharako Emakumeen Batasun Nazionalako eztabaida funtsezkoenetakoa emakumeak Mendebaldeko Saharako Estatuan izango duen zeregina da. «Emakumeok boterea izan nahi dugu, etorkizuneko estatu egituraren gure sarrera abalbidetzea nahi dugu».

Etorkizuna landu behar

ZENTZU honetan, emakumeek izan behar duten kontzientzia politikoa eta hezikuntza indartzea beharrezkoa jotzen du Jirak. Nazio askapenerako beste mugimendu batzuetan gertatu

den legez, jakin badakite etorkizuna gaurtik aurrera landu behar dutela: «Fronte Polisarioko kideek egun gure funtzio politikoa onartzen badute ere, jakin badakigu irabazi beharreko borroka izango dela; beraz, prestakuntza eta beziketa beharrezkoak ditugu».

Emakume aljeriarrek daramaten borroka miresten du, eta zentzu honetan «emakume sabaharren elkartasuna bultzatu nahi dugu. Egundak, emakumeak zein gizonezkoak helburu bat dugu: gure herriaren eskubideak defendatzea. Aurrera begira, emakumeok gure eskubideak defenditzen ikasi behar dugu».

MYRIAM GARTZIA

La Casa del Café

— Juan Irujo S.A. —
D O N O S T I A

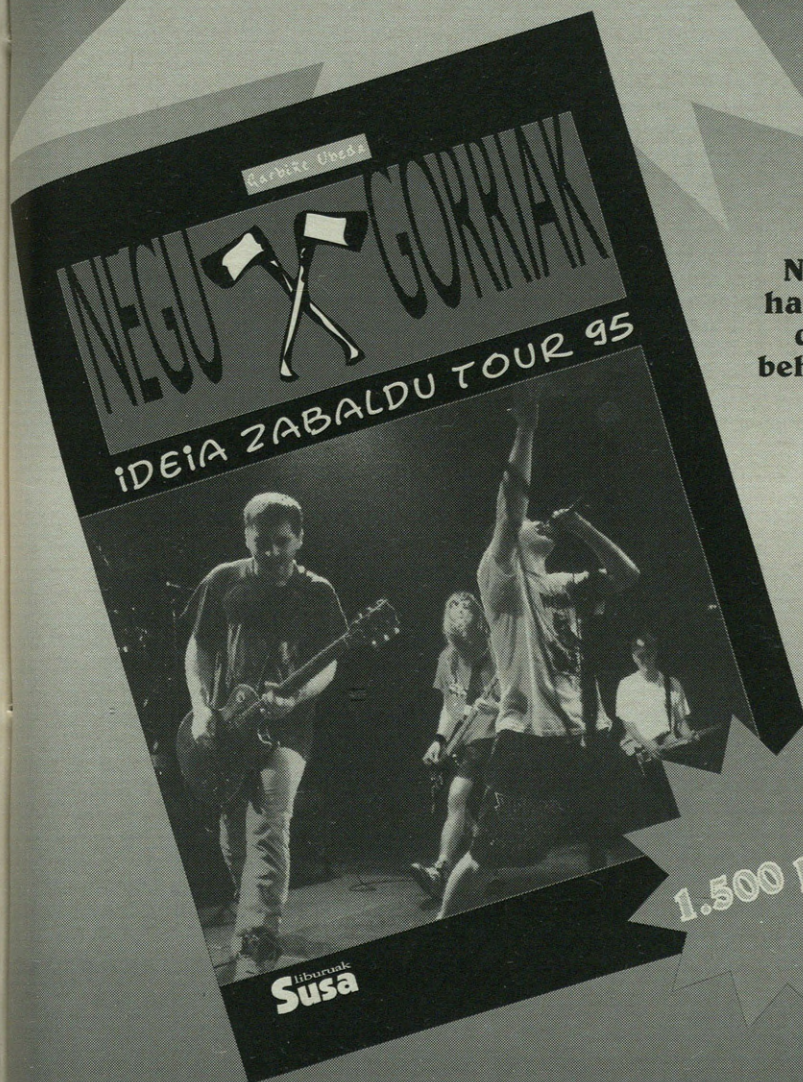
ESKAINZA BEREZIA

ARGIA REN

HARPIDEDUNENTZAT

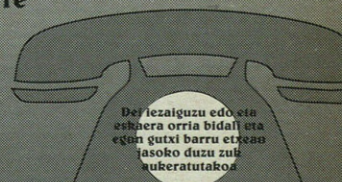
ARGIAren harpidedun bazari
ZEREN ZAIN ZAUDE?
Orain, gustoko tituloa eskur
dezakezu prezio ezin hobear

gutxienez
kalean
baino
% 25a
merkeago

Nobedade honetaz gain beste
hainbat dago aukeran. Nahikoa
duzu dei bat egitearekin eta
behar duzun informazioa izango
duzu

KATEBEGI GALDUA	1.350 pta
Jon Alonso	
EZ DUK ERRAZA KONPAI!	1.300 pta
Koldo Izagirre	
AXUN	1.000 pta
Abelin Linazisoro	
ZOAZTE HEMENDIK!	975 pta
Patri Urkizu	
AZKEN FUSILA	1.150 pta
Edorta Jimenez	
NON DAGO STALIN?	1.150 pta
Xabier Montoia	
EMAKUME BIBOTEDUNA	1.150 pta
Xabier Montoia	
GARTZELAKO POEMAK	900 pta
Joseba Sarriñandía	
BALIZKO ERROTEN ERRESUMA	900 pta
Koldo Izagirre	

943 - 37 15 45

ESKAKERA ORRIA

Izenburua	Prezioa	Kopurua	Guztira

Kobratu beharreko kantitatea

☐ Transferentzia: Euskadiko Kutxa 3035 - 0036 - 19 - 0360030651 Ondorengo datuekin batera ingresoaren agiriaren kopia bidali behar da.

IZEN ABIZENAK

KALEA

TELNOA

PROBINTZIA

HERRIA

HARPIDETZA ZBKIA.

ZBKIA.

PISUA

LETRA

KODE POSTALA

☐ VISA / KREDITU TXARTELA

SINADURA

IZEN ABIZENAK

TARJETA ZENBAKIA (16 digitu)

KADUZITATE DATA

HARPIDETZA ZBKIA.

SINADURA

otokopiatu edo moztu eta bidali ezazu helbide honetara: ARGIA Zirkuitu ibilbidea 15, LASARTE-ORIA 20160 - FAXA: 943- 37 34

Iñaki Maruri, Ederlan automozio kooperatibako gerentea

«Arriortua fenomenoak hornitzaileen artean gora egiteko balio izan digu»

Gazte abiatu zen Plentziatik Arrasatera: «1962ko martxoaren 1ean iritsi nintzen Eskola Politeknikora eta 1996ko martxoaren 1ean jubilatuko naiz». Azken bi urteetan Ederlaneko gerente gisa aritu da baina aurretik 15 urtez kalitate zuzendari eta merkatu zuzendari lanetan ere jardundakoa da, besteak beste.

Japoniarrek kudeaketa bikainari emandako TPM saria jaso duen Europako laugarren enpresa da Ederlan, zer esan nahi du honek?

Saria garrantzitsua da baina guretzat garrantzitsuena da 1992az geroztik produkzio eragileen hobekuntzarako garatzen ari garen proiektuarekiko ezagutza. Automozio esparruan garrantzi handiko saria da JIPM institutu japoniarrak ematen duen hau, eta gure irudirako oso ona da. Horrez gain, jakina, guri proiektuak eman dizkigun emaitza onak daude: 1992tik balio erantsian % 23, matxuren % 40ko murrizketa, kexen

% 50eko jaitsiera, istripuen % 30eko gutxitzea... Helburua ekonomi atzerakada garaian urtebetean etekinak lortzea zen eta lortu egin genuen. Plana batez ere fabrikaziorako da, baina guk tailerra zein bulegoetara aplikatzen ari gara. Dena den, oraindik aurrera jarraituko dugu erabateko partehartzeko plangintza honekin, funtsean enpresaren hobekuntza iraunkorrerako proiektua baita.

1993an Ederlaneko zati bat erre zen, eta baren ondoren frekuentzia erdiko fundizio modernoa erosi zenuten; zer emaitza eman dizue?

Orduan larri ibili ginen gure

«Lehia asko gogortu da, eta Txina eta India moduko merkatuak zabaltzen ez badira munduan autoak soberan izango dira».

bezero askori erantzuteko, baina une larrietan jendeak bezeroarekiko kontzientzia handia hartzen du –lehenago eta ondoren baino gehiago– eta erantzun egiten du. Beraz, gure lana eta konpetentziako zenbait enpresari eskariak eginez bezero bakarra ere ez zen geratu hornitu barik. Fundizio berriari dagokionez, Europako onenetakoa da eta, besteak beste, kontsumoa % 30 gutxitzea lortu dugu.

Mekanizatu sailean oso

inbertsio gogorrek egin dituzue, gaur egun merkatua eta bezeroen aldakortasuna kontuan hartuta, bezeroren batek edo batzuek buts eginez gero egoera larrian izango zinatekete.

1993tik 1995era 11.600 milioi pezetatik 22.000 milioiko salmentetara pasatu gara. Automobil egileen joera hornitzaileak murriztearena da, piezak estandarizatzearena... beraz, pieza bakoitzeko serieak handitzen di-

Erraldoiaren arteko gurpil tartean

Ederlan Kooperatiba El-kartearen Arrasateko kooperatiba taldeko (MCC) enpresetako da, azken urteetan arrakastaz jardun duena. 1962an sortu zen eta gaur egun 1.200 langile dauzka, horietatik 250 bat behin-behinekoak eta gainerakoak bazkideak. Ford, Opel, General Motors, Renault,

Mercedes, Volkswagen eta munduko gainerako auto enpresarik garrantzitsuenak ditu bezero. 1995ean, 21.000 milioi pezeta (840 milioi libera) inguruko salmentak izango ditu eta horietatik % 74 esportatutakoa izango da, batez ere Alemania, Erresuma Batua eta Frantziara.

ra. Orduan, merkatuan handia izan behar duzu eta gainera lehiakorra, bestela jai duzu. Sektore honetan badira krisiak eta une horietan aurrera egingo dute penetrazio ahalmen handiena dutenek, inbertsio horiek egin barik hila zaude.

Arriortuarenak izan al du eraginik Ederlanen.

Automozioaren esparruan ez da inor Arriortuaren fenomenotik kanpo geratu, baina jadanik hori automobil enpresa guztietara hedatu da. Japoniarren eta korearrekin lehiatzeko egoera asko gogortu da eta beste merkatu berri batzuk zabalitzen ez badira Txina, India... munduan autoak soberan izango dira. Duela hamar urte pieza batek 100 balio bazuen orain 85 balio du eta lehiatu egin behar da. Dena den, gu lehiakorrak izanik, hornitzaileen zerrrendan gora egiteko balio izan digu eta, esaterako, alemanekin lehian sartu gara.

Ederlanek Luzuriagaren % 30 dauka, eta diru asko galtzen ari zarete. Egin duzuen 'txoke' planaren arabera noiz emango diozue itzulua egoerari?

Enpresa handia da eta dimentsioa ematen digu, horregatik garrantzitsua da guretzat; egin dugun planarekin sei hilabetetan etekinak izango dugulakoan gaude. Sindikatuek ere jarriera irekia dute eta ikusiko dugu nola garatzen den.

Datorren urterako planak egiteko sasoian gaude, zer salmenta bazkunde espero duzue?

Raundik ez da finkoa baina % 19koa-edo izango da, gutxi gorabehera.

Ez dago, ordea, aurrikuspen onik autoen eremurako, eta ekonomia mailan ere atzerakada urtea izango ei da.

Jakina, horrek eragingo digu, baina datorren urtean egingo ditugun produktuak duela hiru urte lortutakoak dira, aurretik lortutako eskari batzuek 1998rako dira eta 1996an 2000. urtean fabrikazioan sartuko diren gauzaren batzuei ekingo diegu: diseinua... Ez dut uste 1993a baino txarragoa izango denik, orduan etekinak izan genituen eta gaur egun askoz ere prestatuago gaude.

XABIER LETONA

DIRUAREN HOTSA

Europako Batasunak paso langabeziari

LANGABEZIAREN azken datuak, besteak beste, jakin berriak ditugu. Hain zuzen, INEMek hilero erregistratutako langabeziari buruz ematen dizkigunak eta, aitortu behar, ez direla oso pozgarriak, estatu guztikoak gora egin baitu, EAEkoak egin duen bezala, nahiz Nafarroako egoera ez den hain malkorra, langabezi hori zertxobait murriztu egin baita.

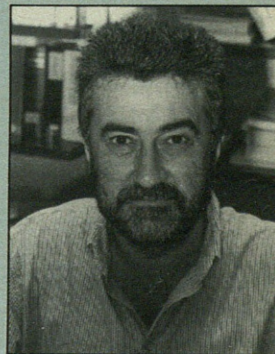
Bestalde, EBk daukan arazo larriena berau da, nahiz, orain arte behintzat, borondate gehiegirik ez duen azaldu egoera horri aurre egiteko. Baina noizbait ohartu beharko dute, Batzordeburu ohia, Delors jauna, ohartu zen bezala here postua utzi aurretik.

DATU hauen aurrez aurre BPGren hazkundearena daukagu. Izan ere, urte honetako hazkunde-tasa ehuneko 4 inguru izango da EAEn, eta zertxobait gutxiago estatu osoan. Beraz, lana sortzeko baldintza bat betetzen ari da. Orduan, zer gertatuko da hazkunde hori moteltzen hasten denean, hain azkar hazita ere lanpostuak ez badira sortzen? Auskalot!

Aste buru honetan Madrilen bildu da EBko erakunde gorena: Europako Kontseilua. Bertan erabaki garrantzitsuak hartu omen dira Espainiako lehen-dakaritzapean. Hori aldarrikatzen dute hemengo komunikabideek, baina ni ez nator bat horrekin. Izan ere, geure arteko arazorik handiena langabezia da eta horri buruz ez da txintik ere esan, alderantziz ez bada, zeren eta Maastrichteko Konbergentzi Plana aurrera emateak langabezia gehitzeko bidea irekitzen baitu eta langabetuen babes urritzeko arriskua handitu.

ZER egin, ordea, egoera honetatik irtezeko? Lana, azken batean, ura, lurra, eta abar bezala, ondasun eskas bihurtu zaigu. Eskaintza ugari, baina lan-eskaria urria da sistema ekonomiko honetan, non dena merkatuko terminoetan eta ekoizkortasunean neurtzen den. Beraz, lehenbizi dagoen lana banatzeko eta irabazi paregabeak kontrolatzeko neurriak hartzen hasi beharko litzateke, bata bestearekin lotuta baitaude. Bestetik, neurri hauek eraginik izan behar badute, EB osorako izan behar dute.

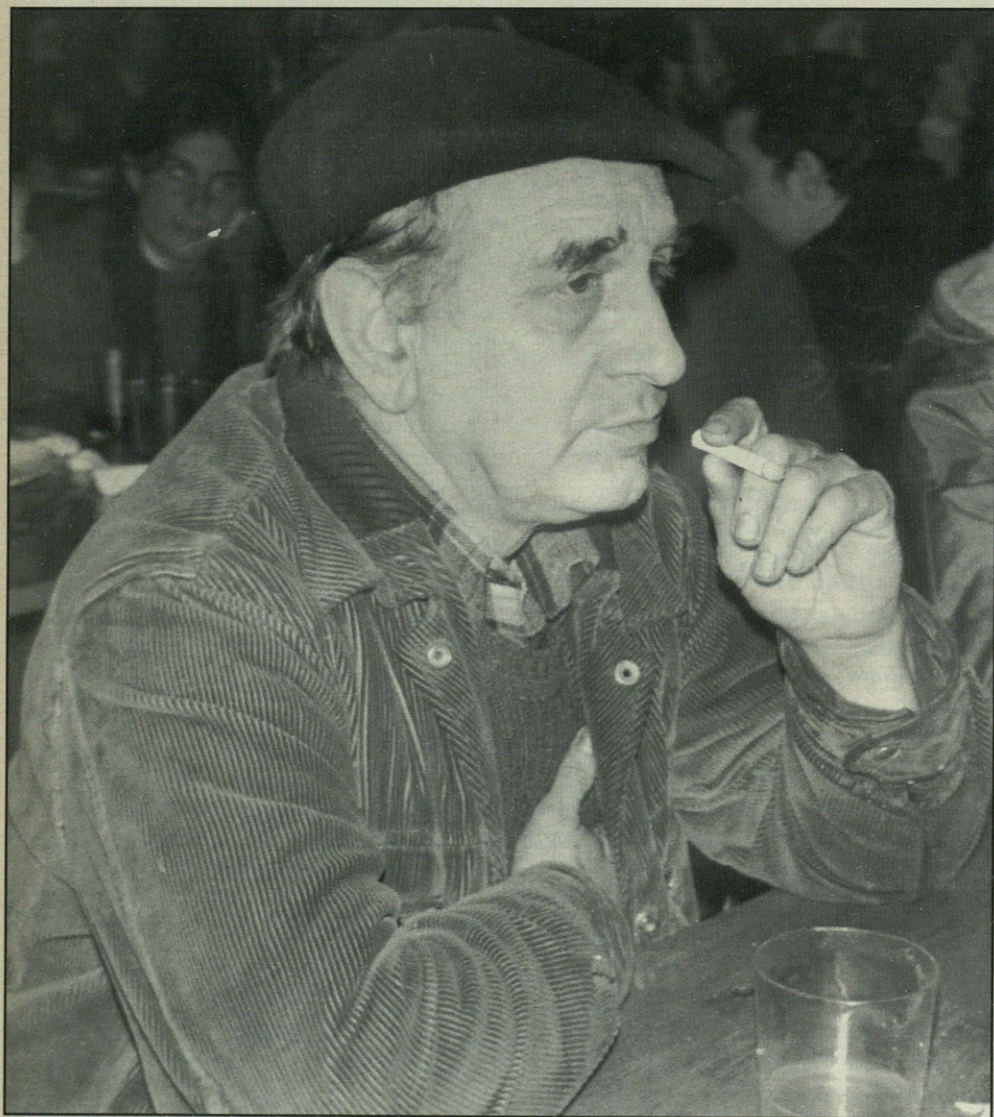
Arazo larria langabeziarena, baina kontzientzia hartzen hasi gara eta hortik etorriko zaigu irtenbide ahalgarria.

BALERE BAKAIKOA
EHUko ekonomia irakaslea

Arturo Delgado erreportari grafikoa zendu da; bere irudi ondarea utzi digu hala ere

ARGAZKILARI PURUA

Madrilen jaiotakoa zen Arturo Delgado, nahiz eta gazterik etorri. «Free lance» modura ibiltzen zen argazkilari lanetan. (Argazkia: Txema Ormazabal).

Arturo «el del puro», «Zeruko Argia»ko argazkilaria izandakoa hil zen abenduaren 7an. Edozein zirrikitutatik sartu eta pentsaezinezko argazkiak egin zituen 70eko eta 80ko hamarkadetan.

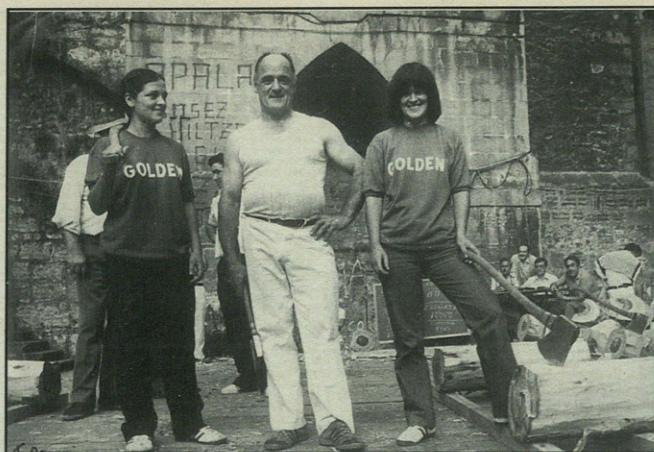
ARTURO Delgado, «Arturo el del puro», Madrilén jaio zen 1923. urtean. Donostiara oso gazterik etorri eta argazki denda bat ezarri zuen Bulebarrean. Dendak porrot egin zuen. Erreportari grafikoa izanik frankismo garaian *free lance* modura ibiltzen zen, udan Donostian Franco eta beste agintari batzuek igarotzen zituzten oporretan argazki ugari egiten zituela. Elixabete Garmendia kazetariaren esanetan, Arturok bi modu ezberdinetako argazkiak egiten zituen: «Alde batetik frankis-

mo garaiazen erabilpene-
rako erreportaria zen eta
beste aldetik euskal kirol
ezberdinen eta bertso
munduko argazkiak egiten
zituen. Harritzekoa da,
madrildar petoa izanik eus-
kal munduarekiko azaldu
zuen zaletasuna, material
zoragarria bilduz.

«Zeruko Argia»n argazki ugari

1974-75 EAN «Zeruko
Argia»rekin kolaboratzen
hasi zen. Hemen ere *free-
lance* modura egiten zuen
lana. Trantsizio garai horre-
tan kaleko argazkiak egiten
zituen, manifestazio eta isti-
luetako argazki ugari. Gehi-
garri bat ere atara zuten
1979an Oleretan Amnistia-
ren astean gertatutako sar-
raskiko argazkiekin. Honez
gain, edozein kirol apustu
edo bertso saioetako argazki
asko ekartzen zituen. Arturo
Delgado «Zeruko Argia»ko
argazkilari ofiziala izan zen
eta 1983 arte iraun zuen «Ze-
ruko Argia»n, ARGIA izatera
pasa zeneko aldaketetan
kanpoan gelditu zela.

Garai hartako foto-erra-
portari aitzindarietako bat
izan zen, edozein zirrikitu-
tatik sartzen zen horietakoa.

Mikel Atxagaren ustez, «adi-
neko gizona izanik erra-
zagoa zitzaion argazkiak
ateratzen ibiltzea. Honez
gain oso artista zen, malizia
handikoa. Beti lepotik zin-
tzilik ibiltzen zuen makina,
begitara ez zuen jasotzen,
askotan zilbor paretik ate-
raz argazkiak. Lan bonetan
ibiltzeko nabiko maltzurra
eta abila zen». Arturori ez
zizkietela karrete askorik
kendu gaineratzen du. «Inor
konturatu gabe ateratzen
zituen argazkiak, disimulu
guztiaz. Argazki guztiak
bere argazkilari afizioaga-
tik egiten zituen, saltsetan
oso gustora ibiltzen bai-
tzen».

«Egin» egunkariarekin
kolaboratu bazuen ere,

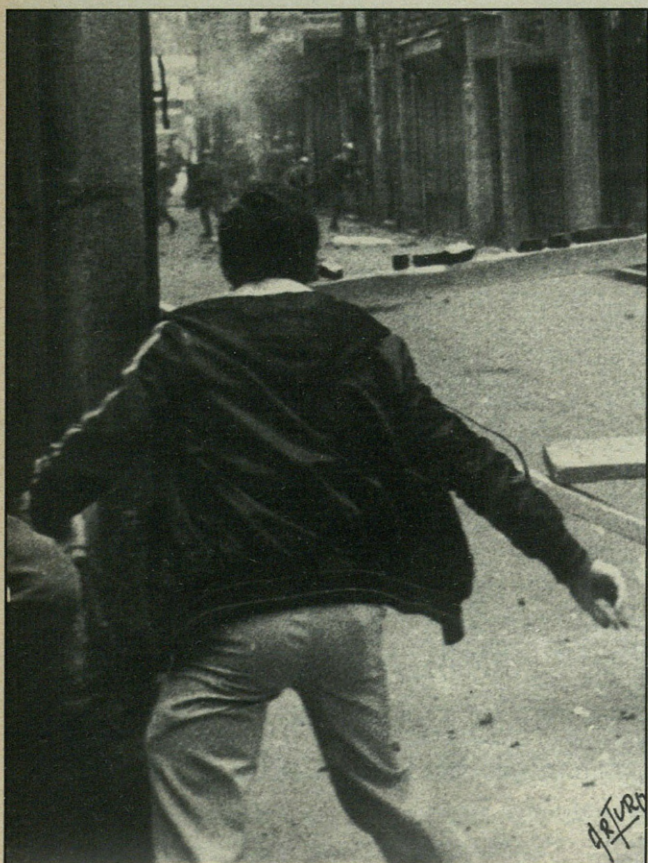
Euskal kirol ezberdinen eta
bertso munduko argazkiak
egiten zituen Delgadok;
euskal munduaren
inguruan material asko
bildu zuen. Ezkerretara,
Urretxuko emakume
aizkolariei 1979an
egindako argazkia. Azpian,
postal baterako egin zuen
harrijasotzailearen irudia.
(Argazkia: Arturo
Delgado).

1979ko Maiatzaren Lehenaren inguruko Donostiako istiluetan
ere lekuko izan zen Arturoren makina. (A.: Arturo, Delgado).

egunkariak ez zuten bere
lana gehiegi baloratzen. Ar-
gazkilari ona izan arren ez
zuela egunkarietan arrakas-
ta handiegirik izan esan zi-
gun Pilar Iparragirre bere
lankideak. «Argazkiak en-
tregatzerakoan erabat in-
formala zen, inoiz ez zuen
eperako ematen. Berak ori-
ginaltasunari ematen zion
garrantzia eta ez egunean

egunekoari. Manifestazio
batean argazkiak ateratze-
rakoan xehetasunen bat
aurkitu nahi izaten zuen,
argazki oso bereziak egi-
nez». Elixabete Garmendia
ere iritzi berekoa da. Enkar-
guz emandako argazkiak
ateratzeko ez zuela balio
azaldu digu: «Bere kabuz
egiten zituen argazkiak, be-
ti zerbait berezia atera nahi

Donostian 1979an izandako istiluetako irudi asko utzi ditu Delgadok. Mobilizazioak eta Poliziaren kargak, ondoko bi irudiotan bezala, gai nagusi izaten zituen maiz, zuzenean eta istiluen erdigunean kokatuta jasotzen baitzituen irudiok. (Argazkia: Arturo Delgado).

izaten zion kaleko egoerari. Oso argazkilari ona zen Arturo, imaginazio handikoa.

Bohemioa eta bakartia

IZAERARI dagokionez, bohemioa eta apala zen Arturo Delgado. Etxe guztia karretez betea zeukan eta bainera argazkiak errebelatzeko erabiltzen zuen. Gizon bakartia zen, familiarekin zituena harremanak ez zirena onak eta maiz besteek ematen zizkioten bazkari eta afariak. Hala ere, bakarka ibili arren jende askorekin zituena harremanak, lagun asko zituena. Txema Orma-

zabal bere argazkilari ki-deak dioenez, «oso jatorra zen. Jendearekin oso barreman onak zituena. Diruz eskas ibiltzen zen eta asko sufritzen bazuen ere, umorea ez zuen inoiz galtzen. Diru gose handirik gabeko gizona zen Arturo».

Bere argazki produkzioa izugarria izan zen. Argazki ugari atera zituen garai batean eta orain txoko guztietan zabalduta daude. Azken urteetan bideo munduan aproba egin zuen baina gauzak ez zitzaizkion argazkigintzan bezain ongi joan. Komikigintzan ere ezaguna zen Arturo «el del puro». Oso marrazkilari iaioa zen eta

firma bezala berak erretzen zituen Farias puruen antzeko bat marrazten zuen.

Bestalde, argazkiekin

muntaiak egin izan zituen. Mikel Atxagak gogoratzen duenez, «behin Basarriren alaba ezkontzean argaz-

kiak egitera joan eta Basarri aitabitxia izanik gero muntaia egin zuen. Basarriren buruaren orde

Donostiako Zinemaldiaren aurrean egin zen lehenengo manifestazioetako baten ostean jaso zuen 1962an irudi hau. Ordutik dozena bat urte ondoren hasi zen madrildarra ARGIArentzat kolaborazioak egiten. (Argazkia: Arturo Delgado).

Francoren burua ezarri zion. Honelako gauzetan gastatzen zuen dirua, baina gero ezin izaten zituen inon argitaratu.

Bere bizitzaren azken urteetan argazkiak egiteari utzi zion. Donostian paseatzen ibili ohi zen, joan den abenduaren 7an azken arnasa eman zuen arte. Berak jasotako irudi guztiak utzi ditu, ordea.

JOSU ARANBERRI

ESAN OZENKI 95

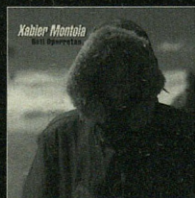
Baldin Bada
"Erraien iraultza"

Negu Gorriak
"Ideia Zabaldu"

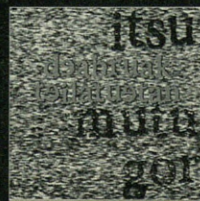
DUT

Xabier Montoia
"Beti Oporretan"

Anestesia
"Erantzun"

Deabruak Teilatueta
"Itsumutugor"

Etsaiak
"Gerra Zikina"

Banda Bassotti
"Avanzo de cantiere"

GORA HERRIAK

Esan Ozenki Records. Pilar kalea, 1 bis
20304 IRUN. Tel.: 63 31 37 Faxe: 63 31 30

Todos tus muertos
"Dale Aborigin"

259 preso matrikulatu dira aurten Euskal Herriko Unibertsitatean ikasketak egiteko

BURDINA ARTEKO UNIBERTSITATEA

E HUn 259 preso matrikulatu dira aurten; beste ehun inguruk Unibertsitatera Sarbidea egingo dute. Irakasleen bulegoetatik presondegi-tarako bide oztopotsua hasiko dute liburu eta irakurgaiek.

HIZTEGI edota liburu bakar batekin; goizeko bostetatik zortziak arte edota siesta orduan ikasiz; argia noiz arte piztuta izango duen jakin barik; ziega bereko presoek egun osoz telebista piztuta dutela; besteek klase ematen duten gela eta une berean lanak mekanografiatuz ikasi beharrean izaten dira ikasle presoak. 400etik gora presok hautatu behar dituzte Euskal Herriko Unibertsitate

Leioako kanpuseko kafetegian urtero jartzen dituzte ikasle presoek irudiak.

tatea eta Hizkuntza Eskola Ofiziala ikasketak aurrera eramanez ahal izateko. UNE-Detik kudeatzen den Eusko Jaurlaritzaren bekak ordaintzen ditu matrikulak.

UNED arduratzen da arlo administratiboaz. Bertan ikasle presoek ardura daraman

Pili Kortazarri dagokio jessio guztiak egitea, bai matrikularenak baita fakultateetatik jasotzen duen materiala espetsuetara bidaltzearena ere. Ikaslego Azpierrektoretzatik jasotzen dituzte ikasketak materialak, baina bertara iristen diren

arte fakultate bakoitzetik bide edo bitarteko ezberdinetatik igarotzen dira liburu eta apunteak. Ikasle, irakasle eta administrariak parte hartzen dute irakasleen bulegoetan hasi eta Espainia eta Frantziako espetsuetan bukatzen den ikas-materiala

len ibilbide luze horretan.

Fakultate bakoitzak era ezberdinetara antolatua du presoei beren ikasgaietarako materiala bidaltzeko ardura. Espetxean diren ikasle gehien (ia ehun matrikulatu ohi dira urtero) biltzen dituen Gizarte eta Informazio Zientzien Fakultatean, esaterako, irakasle tutore taldea eta Dekanotzaren artean banatzen dute lana. Ander Iturrioz bertako Presoen Batzordeko arduradunak dioskunez, «azken aurreko Fakultate Juntak onartu bezala, komisio bat eratuko da, nahiz eta orain arte bezala irakasle talde batek tutore lanak egiten jarraituko duen». *Irakasleonek esku izaten da irakaskai bakoitzari dagozkion programak bildu, materialak bildu, liburuak erosi eta UNEDen bitartez presoei bidaltzea. Aipatu komisioa osatu aurretik irakasleek beren kabuz lan egiten zuten, baina hauek eskatutako konpromezuaren ondorioz sortu da bi juntakide, Dekanotzako ordezkari bat eta Ander Iturriozek osatutako batzordea. Fakultatearen aurrekontuko partida bat presoen liburu eta irakurgaietara zuzenduta dago, baina horrekin ez zaigu iristen liburu guztietarako. Iazko dirua ere agortu egin genuen».*

Ikasle eta irakasleak

UNIBERTSITATEKO egituraren ardura behin eta berriro izan da Euskal Herriko Unibertsitateko irakaskuntzan

«Askotan fakultateetan bertan, idazkaritzetan, jartzen dizkidate arazoak»
PILI KORTAZAR

Plan berriak, presoentzako oztopo zaharrak

Unibertsitateko plan berriaren ezarpena hainbat gorabehera ekarri ditu, eta ekarriko ditu aurrerantzean ere, ikasle presoentzat. Oraingo plan berrien arabera ikasgaiak lauhilekoak dira, eta ikasgai praktikoa ere gehitu egingo dira. Ondorioz, ikasleek hainbat oztopo izango dituzte. Ander Iturrioz Gizarte eta Informazio Zientzien Fakultateko ikasle presoen arduradunak horrela azaldu digu: *«Plan berria jartzeak eragozpen izugarriak ekarriko dizkigu, batez ere hemengo ikasketa gehienek soslai praktikoa dutelako. Eztabaidatzen*

ari dira hain praktikoa diren kredituak egin ala ez. Departamendu bakoitzak erabaki beharko du ikasle presoek ikasgai praktikoa egin ditzaketen ala ez».

Arazo hauek direla medio, zenbait fakultateetan ikasle presoei dago kienean plan berriaren ezartzea atzeratzea erabaki da, aurtengo ikasturterako behintzat. Horrela egin ez duten fakultateetan, hau da, plan berria martxan jarri zuten fakultateetan, adibidez Psikologiako Fakultatean, oztopo handia izan zen presoentzat. *«Beraiek esan zituzten oraingo bi urtez*

izoztu egingo genuela eztabaida hau eta datozen urterako plan zaharrean matrikulatuko ditugu ikasle guztiak», adierazi digu Ander Iturriozek.

Plana ezartzeak zerikusi haundia du egun fakultate askotan ematen diren atzerapenekin. Batzuk oraindik espetxeetara ikas-materiala bidaltzeko daude, eta otsaila berehala dator. Orain arte ekaineko azterketarako deialdia galtzen bazuten, plan berriarekin urtero otsailko deialdia gal dezakete ikasle presoek, epeak orain arte bezala jarraitzen badute behintzat.

eta, hain zehazki, preso diren ikasleak kudeatzen inplikaturiko sektoreen aldarrikapena. Psikologia eta Filosofiako fakultatean joan den urtean Dekanotzak hartu zuen presoen sorospen akademiakoaren ardura. Ordura arte ez ziren irakasleak, baizik eta ikasleak liburu eta apunteak irakasle bakoitzarengandik bildu eta Errektorereordetzara bideratzen zituztenak. Pasa den ikasturtean, ordea, Ikasle Presoen Batzordeko Olatz Redondok azaltzen duenez, *«Psikologiako dekanoei es-*

Karmele Krutz eta Amaia Mundiñano Leioan. (A.: Garikoitz Garaialde).

katu genien ikas-materiala bideratzearen ardura, guk beste arlotan jardun abal izateko». Ikasle tutorea izaten jarraitzen du, hala ere, preso bakoitzak fakultate honetan, baina orain beste taldeekiko harremanetan, informazio eta propagandan ere aritzen dira batzordeko

ikasleak.

Gasteizko fakultateetan ere Dekanotzak hartu du ardura hau, beti ere ikasle eta irakasle zehatzen laguntzarekin. Irakasle taldeek funtzionatzen dute, era berean, Zuzenbide fakultatean, Zientzietakoan, baita Arte Ederretakoan ere. Hala ere,

«Sakabanaketaren aurretik bazeuden ikasteko aukerak»

Iñaki Azkarate tolosarrak duela lau zapabost urte hasi zituen Psikologiako ikasketak espetxean. Bertan egin zituen BBBko 3. maila eta UBI, eta joan den urtean gartzelatik atera zenez, egun Psikologiako plan berriko hirugarren mailan berak egin du, zuzenean, matrikula.

Espetxean ikasi duzun urteetan ikasgaiak lantzeko zailtasunak zein izan dira?

Materiala beti berandu iritsi izan da. Normalean, otsailean edo martxoan jasotzen genuen. Gainera, espetxearen arabera euskaraz zegoen ikas-materiala itzultzeraz bidaltzen zuten, eta gauza bera lanak bidaltzeko orduan.

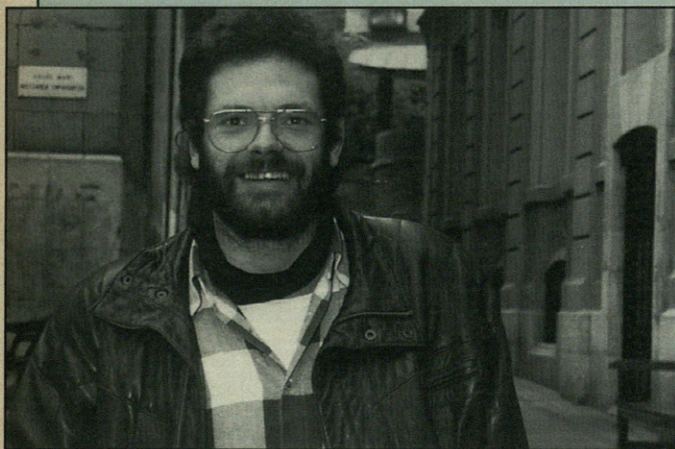
Sakabanaketa baino lehenago bazeuden ikasteko aukerak, gauza bera ikasten zutenen taldeak zeuden eta antola gintzekeen. Baina orain bakarrik

ibili behar duzu ikasten.

Bestalde, barruan berez daude arazoak: hamabost egunean behin ziegaz aldatzea, nahiko murriztuta daukagu liburutegira joatea.. Espetxeren batean ere bi liburu bakarrik izateko mugaketa nuen.

Espetxeko egoerari, oro bar, zerbaitetan laguntzen al dio ikasten egoteak?

Tutorearen bitartez nola baiteko harremana mantentzea lortzen duzu beste mundu horrekin. Gainera, espetxe batzuetan ikasteagatik bakarrik behintzat liburu batzuk gehixeago izateko eskubidea duzu. Dena den, barruan oso zaila da ikastea atsegin ez duzun gauza bat, eta bakoitzak atsegin duena ikasten du, tituluari garrantzi handiegia eman gabe.

Iñaki Azkarate tolosarra iaz atera zen espetxetik. (Arg.: G. Garaialde).

Senideak-eko Ikasketa batzordeak hutsune ugari ikusten ditu: «EIIK kon-

Preso sozialen portzentaia handituz badoa ere, matrikulatzen diren ikasle gehienak preso politikoak dira

promezua hartu duen arren, ez du jarri hainbeste ikasle presok beharrezko duten azpiegitura berezia.

Euskal presoan jarraipen akademikoa irakasle eta EHUKo egituren eskuetan dagoen fakultateetan, dena den, badira era ezberdinetara laguntzen duten ikasle taldeak ere. Leioako kanpuseko Ikasle Presoen Aldeko Batzordean, esaterako, salaketa lana egitea iruditzen zaie garrantzitsuenak: «Lan asistentzian tutore guztiekin barremanetan egotera iristen ez ginenez, orain lana beste era batera bideratu dugu: gure ikasleek bizi duten egoeraren salaketa, mobilizazioak... Laguntzeko prest gaudela esanez ere idazten diegu guztiei, beti baitituzte arazoak», Karmele Krutz batzordekidearen aburuz.

Nolanahi ere, laguntza ezezik, zailtasunak ere jasotzen dituzte presoan ikasketen kudeaketan dabiltzanek. Pili Kortazarrek dioenez, «askotan fakultateetan bertan, idazkaritzetan, jartzen dizkirate arazoak. Oso erraza da beti norbait (Espetxeetako Zuzendaritza Nagusia) izatea errua botatzeko, baina guregandik bazi behar dugu». Era berean, presoan ikasketen kontra agertzen den irakasle sektore baten oztupoak nabarmentzen dituzte Senideak-eko Ikasketa batzorde-

IKASLE PRESOEN MATRIKULAZIO KOPURUAK IKASTURTEKA

IKASKETAK	1990/91	1991/92	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96
Injinari teknikoa	-	1	2	-	-	-
Kriminologia	7	3	1	-	-	-
Biologi Zientziak	-	-	1	1	1	1
Informatika	1	2	2	3	3	2
Ekonomi eta Enpresa Zientziak	5	4	1	2	4	3
Arte Ederrak	-	-	1	2	3	4
Gizarte Graduatua	-	3	1	6	6	8
Zuzenbidea	13	15	21	31	32	24
Filologia	10	9	15	15	15	16
Geografia eta Historia	14	15	18	22	29	35
Filosofia	10	15	15	10	9	8
Pedagogia	20	19	20	13	18	20
Psikologia	22	18	23	34	37	32
Politika Zientziak	9	11	9	13	11	11
Soziologia	12	10	17	20	29	25
Kazetaritza	30	31	35	38	49	49
Magisteritza	39	30	23	19	22	21
Unibertsitatera Sarbidea	37	90	72	98	109	
E.G.A.	59	69	38	33	40	
Hizkuntz Eskola Ofiziala	92	101	77	41	46	

Iturria: UNED

Olatz Redondo Psikologiako Ikasle Presoen Batzordeko kidea. (A.: G. G.).

detik: «Oztopatze sistemati-
ko bat dago, salaketa kon-
kretuak baditugu».

Preso sozialen portzen-

taia handituz badoa ere,
unibertsitatean matrikula-
tzen diren ikasle gehienak
preso politikoak dira. Saka-

joan urteak etorri nekez
konpontzen dena. Iaz, esa-
terako, azken materiala uz-
tailean atera zen fakultate-

banaketa politika de-
la eta, ikasleek ez ohi
dituzte jasotzen da-
gozkien urteroko ira-
kasleen bisitak, tuto-
retzakoak bi, azter-
ketak egiteko beste
biak. Batez beste ba-
karra jasotzen dute,
uztail edo irailean.
Fakultate gehieneta-
tik liburu eta ikasteko
materiala berandu,
martxo inguruan ge-
hienetan, iristen
zaienez, ekaineko
azterketa deialdiak
galtzen dituzte askok.

Ikasteko, espetxe-
tik kanpora dauden
arazoen artean nagu-
siena materialen
atzerapena da, urteak

tik. Atzerapenaren arazoa
are larriagoa da euskaraz
ikasten ari direnen kasuan
(% 20tik behera), Madrilera
bidaltzen baitzituzten lehe-
nik euskarazko apunteak.
Duela bi urtetik hona, ordea,
Espetxe Institutzioetako Zu-
zendaritzarekin hitzartuta-
koaren arabera, Errektore-
tzatik igorritako kartazalak
ez lituzkete bidali behar.

Egun erabat irregularra
den presoen laguntza aka-
demikorako sarea sendotu,
finkotu eta zehaztuko balitz
ere, ordea, ez luke oraingoz
espetxe barrutik presoei
ikasteko egokitzen zaizkien
oztopo guztiak —espetxe
aldaketa etengabeak, barne
tentsioa, patioan egun
osoan egotea, isolamen-
dua...— gainditzerik.

ARANTXA ERASUN

**20 BERTSOLARI
ERREGALO +**

URTEBETEKO

HARPIDETZA =

5.000 PZTA.

HARPIDETZA TXARTELA

Izen deiturak _____

Helbidea _____

Herria _____ Telefonoa _____

Herrialdea _____

Banku/Aurrezki/Kutxa _____

Sukurtsala _____

Kontuaren zenbakia _____

BIDALTZEKO

BERTSOLARI ALDIZKARIA
Madrid Ibilbidea, 6 - DONOSTIA
Telefonoa (943) 47 11 42

SINADURA

1996ko harpidetza (4 ale) 2.500 pezeta

Adiskideren bati edo zeure buruari erregalo polit bat egin nahi badiozu, moztu eta bidali txartel hau. BERTSOLARI aldizkariaren 20 lae jasoko dituzu etxean

ELKANOREN SEMEAK

MUSIKALA

Argazkia: J.P. Gionnet. Pyrenees Presse.

- Pier Paul Berzaitz
- "Lagunt eta Maita" Pabeko Euskaldunak emanik
- 120 Artista, Dantzariak, Koroak...

VICTORIA EUGENIA

1996eko Urtarrilak 6 - Larunbata

Arratsaldeko 7etan

DONOSTIA

Babeslea:

Laguntzaileak:

EL DIARIO VASCO

SARRERAK SALGAI:

DONOSTIA:
V. Eugenia - Bilintx - Azoka - Frudisk - Xarban

Antolatzailea:

F
E
S
T
A
R
O
A
9
6

«Atzerriko euskaldunekin ez bada, Euskal Herriak jarraipenik ez du»

Cegasa, Tuboplast eta Hidronor enpresen artean 25.000 milioi pezeta fakturatuko ditu aurten, 1.200 langilerekin. Indarra soberan dauka Juan Zelaia 75 urterekin, eta munduaren ezagutza handia. Klaudio Harluxeten eta Kulturaren Aldeko Euskal Fundazioaren lehendakaria da.

Eusenor, Klaudio Harluxet, Euskal Fundazioa... Enpresagizon batek zer aurkitzen dio erakargarri euskal kulturari?

Enpresagizon modura ez dut ikusten, euskaldun bezala baizik. Horretan ez nabil enpresa batean, negozio izan daitekeen ez dut aztertu: euskarari edo gure he-

«Zerbitzuak kostua dira, beharrezkoa hori bai, baina gastua argi eta garbi. Euskal Herria ez da zerbitzuetatik biziko, industriatik eta lurgintzatik». (Argazkia: Joseba Olalde).

rriari jarraikera ematen zelan lagundu, horretan nabil fundazio horietan.

Kulturaren Aldeko Euskal Fundazioarekin gure kultura sendotu nahi dugu. Hor sartzen da euskara, baina ez hori bakarrik. Kulturaren definiziotzat Joxe Miel Barandiaranek emanikoa daukagu: herri bakoitzak egunero jazotzen zaizkion gertakizunei ematen dizkien erantzunak.

Atzerriko euskalduneko interes handia daukazula badakigu.

Euskal Herria osorik hartuta hiru milioi biztanle izango gara. Eta Argentinan bakarrik beren burua euskalduntzat daukatenak hiru milioi terdi direla diote. Iparramerikan, Frantzia bertan, Espainian... Bost milioitik gora izango direla esaten dute. Hemen, aldiz, hiru milioi, horietatik erdiak

kanpotik etorri eta oraindik gure kulturari sartu gabeak, besteak berriz zatituta, denok borroka batean... Zenbat garen eta zelan pentsatzen dugun jakitea izango da Euskal Fundazioaren lanetako bat. Atzerriko euskaldunekin kontatu gabe, Euskal Herriak jarraipenik ez dauka. Haiekin batera, izan liteke.

Euskaldunon autodeterminazio eskubideaz as-

ko eztabaidatzen da azken urteotan.

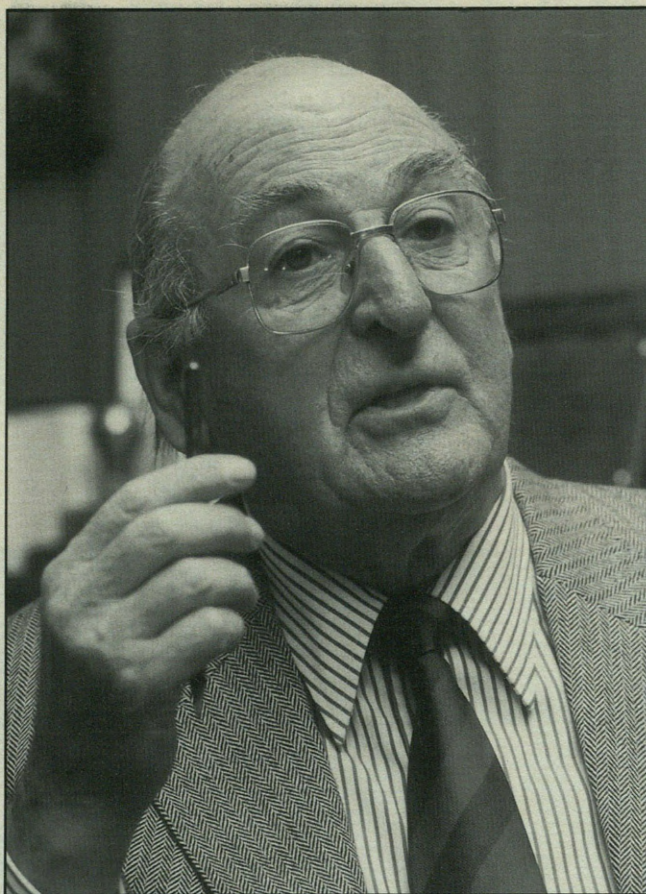
Zer izan da mundua sortu zenetik orain arte? Konkista, basakeria erabatekoa. Babiloniatik hasita, greziarrak, erromatarak, frantsesak, espainiarrak, denak: indarra zeukanak nahi zuena egin zezakeen. Eta gaur ohartzen ari gara ez dagoela ondo, eta filosofia hori hiltorian dago. Horren barruan dago autodeterminazio eskubidea. Demokrata batek nola esan dezake hori ez duela ontzat hartzen? Onartzen ez dutenak lehengo munduko azkenak dira, erabateko basakeria hartako azkenak. Zorionez, arrazoian sartzen doa mundua. Testuinguru horretan sartzen dut Euskal Herriaren autodeterminazio eskubidea, eta munduko beste edozeinena.

Zergatik diozu atzerriko euskaldunen laguntza gabe guk etorkizunik ez dugula?

Juduek hori egin dute, eta gaur ere beren estatua izanagatik kanpoko lobby-arekin daukate indarra. Irlandarrek ez zuketena gaurko bidea hartuko erbesteko irlandarrak izan ez balira. Eta Irlandakoa konpontzen bada horiengatik izango da.

Gu oso txikiak gara, eta kultura zahar eta indartsuak dauzkagu inguruan, bai Espainian bai Frantzian. Bestalde, hain zatituak gaude gure artean ezen beste batzuen indarra behar baitugu, geuretarrek urrundik ikus-tea geu. Hurbilegitik ikusten ditugu arazoak eta borroka larregi daukagu gure artean. Teologo larregi daukagu, teologoak gara nonbait. Eta gure inguruko herri guztiei ere berdin gertatu zaie.

Ameriketako euskaldunen artean zer giro aur-

«Juduek hori egin dute. Estatua izanagatik kanpoko lobby-arekin daukate indarra. (Arg.: J. Olalde).

kitu duzu?

Espainiako gerrak hemengo borroka eraman zuen harantza ere. Gero, ETA dela eta ez dela, borroka asko eraman da berriro. Nire gogoaz litzateke ea lortzen dugun bake giro bat, baina ez bakarrik pistolei edo bonbei dagokienez: gure arteko borroka sozio-ekonomikoak alde batera utzi eta euskal giro bat lortzea izan dadila gure lehenengo helburua. Gero ikusiko dugu gure artean arazo sozio-ekonomikoak nola eraman. Giro hori oso ona litzateke

erbestera eramateko.

«Euskalduna naiz», «nire aita edo ama euskalduna zen» beti harrotasunez esaten entzun dut, mundu osoan zehar. Baina negargarria da hemengo gure arteko borroka, normala denez, harantza joatea. Hala ere, iruditzen zait giroa samurtzen ari dela.

Hala iruditzen zaizu?

Inflexio puntua pasa dela derizkiot. Teologia larregi eduki dugu. Nire bizitzan beti gauza bera ezagutu dut, marxismoa dela eta ez dela eta abar, alde guztietan.

«Hurbilegitik ikusten ditugu arazoak eta borroka larregi daukagu gure artean; teologo larregi daukagu, teologoak gara»

Iraultzaren inguruko eztabaidak. Eta hori mundu guztian badoa, bai Vietnamen, bai Txinan...

Borrokan nekatuz goaz, eta egunen batean zentzuna sartuko da. ETArena ez konpontzeko interes asko dade hemen. «Antes la España roja que rota» lehen ere entzuna da Espainian eskuinari, eta Frantzian berdin da. Baina jendea Estatuaren zentzu hori galduz doa, Estatua Jainkoak egin balitz bezala. Ni ez nabil Espainiaren aurka, baina geure kulturaren alde.

Franco hil zenetik bogei urte doaz: nola jokatu dute euskal politikariek?

Gaizki, oso gaizki. Ez dugu estadistikarik. Jose Antonio Agirre ezagutu nuen, ez asko, baina beste talante bat zuela uste dut. Edo Manuel Irujo batek. Gaur helburuak galdu ditugu denok, ez dugu balorerik eta hor gabiltza denok borrokan, Jainkoarekin norberak zuzenean hitz egin dezakeela sinestuta, denok. Baina pasa da okerrera. Zaila da horrela mintzatzea egunotan, Itsasondokoa eta Madrilgoa gertatu berriak direnean, baina konponbidetik askoz hurbilago gaude duela bost urte baino.

Politikariek nahi dutena esango dute, baina hiru milioi biztanle baino gutxiagoko herri batean seiehun espetxean daudenean, hori ez dago aurrera ateratzerik, ez hemen ez inon. Alferrik da eztabaidatzea hau kriminala da eta bestea ez dakit zer. Israeldarrak eta palestindarrak konpontzen ikusita ikaragarri poztzen naiz, irlandarrak ikusita ere bai, eta nahiago nuke kurduek ere horrelako zerbait lortuko balute.

Europaren dimentsioari

ere garrantzi bandia ematen diozu.

Estatu Batuei begiratzen diet, eta haiei aurre egiteko, teknologia sortzeko, tamaina horretako herri bat behar dugu. Hori da Europa. Orain, Europa zelan egin? Ni estatuen kontra nago, «erabateko basakeria» horren giroan sortutakoak direlako. Herriek hartu behar dute parte, eta hori ez da bihar izango. Ametsetatik ez gara bizi inor, ekonomiatik bizi behar dugu, baina ez nuke Ipar Amerika bezalako Europa bat nahi. Euskalduna naiz eta Euskal Herriak jarraitzea nahi nuke.

Politikariez eta alderdiez oso iritzi ona ez duzula ikusten da.

Ez dut esango partidurik ez duenik egon behar, baina beste kontzeptu batean ulertuta: gaur ikusten dugun partitokrazia bukatuta, tendentzia edo joera batzuk, eta ez hain finkoak. Ez naiz sekula alderdiko gizona izan, alderdia helburutzat hartuta. Ez naiz eliztarra. Jesukristok egin zuen lan izugarria ikusten dut, bere kontzeptua, baina Elizak haren izenean egin duena beste gauza bat da. Instituzioaren lehen helburua bere burua mantentzea baita.

Zu industri gizona zara, eta Euskal Herria zerbitzuetatik biziko omen da.

Munduak jan egiten du, edan eta jantzi, eta tresnak behar ditu, autoak eta beste. Horiek asetzea da ekonomia mugitzen duena, eta zerbitzuak hori indartzeko dira. Britainia Handiak edo Suisak zerbitzu horiek saldu egiten dituzte, baina ez da gure kasua. Zerbitzuak kostua dira, gastua, argi eta garbi, beharrezkoak hori bai. Euskal Herria ez da zer-

bitzuetatik biziko, industriatik eta lurgintzatik.

Lehen Bilboko oligarkia bezala kooperatibak ere industriatik zerbitzuetara doazela dirudi.

Noski, dirua horrek ematen duelako, industriak ez bezala. Nik Europa ikusten dut gaizki. Egunotan Frantzian

bizi dena iraultza aurreko egoera da. Begira Alemaniari: teknologiarik gehiena berak dauka, patente gehienak Alemaniatik datoz. Hala ere problema ikaragarriak ditu, kostu oso handiak dituelako.

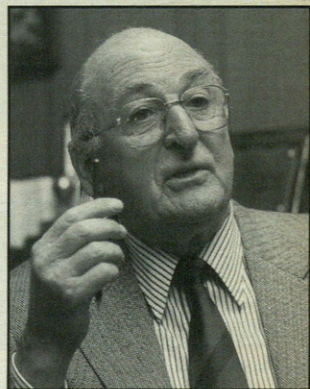
Anti-sozialista naiz erabat. Burokrazia larregi sortu da,

«Sindikalistei esango nieke: jar itzazue gure modura industriak, eta gero egingo dugu hitz». (Argazkia: Joseba Olalde).

N O R T A S U N A G I R I A

Oñatiko Zainartu auzoko Upaingo baserrian sortu zen ● Gerra ondoan familiarekin erbestera zen Txilera ● Industri ingeniari titulua eskuratuta, 1947an hasi zen aitaren eraikuntza enpresan ● Cegasa pila lantegiaren %75 berea du ● Oñati eta

Gasteizkoetz gain, Frantzia, Mexiko, Argentina eta Txilen lantegiak baditu ● Ezkongabea eta seme-alabarik gabe, bere enpresek jarraipena izan dezaten fundazioa antolatzen ari da ● Urtegiak estalitako Larrinzar herriko azken etxeak bereak ditu, Gasteiztik gertu ● Mahastietan ere baditu inbertsioak, Galizian «Santiago Ruiz» ardoa egiten du, Rias Baixas izendapenekoak garestiena

«Guk enpresa salduta, laster itxiko lukete Oñatikoa. Eta nik Oñatira harrotasunez joaten jarraitu nahi dut.»
(Argazkia: Joseba Olalde).

eta ito egingo gaitu: itota gaude. Zoaz edozein herritara, eta lantegirik handiena administrazioa da, gainera zerbitzu asko subkontratuta. Administrazioa industria bezala aztertuko balitz, eskandalua aterako litzateke. Hamar urteotan industrian produktibitatea sei halako handitu da gizoneko.

Zer gertatu ote da administrazioetan, berdin zait zeinetan? Aurrekontua egin eta gero bi halako gastatu: edozein industriak ezin du mantendu hori, eta administrazioetan, aldiz, ohikoa da. Sartzen dena baino gehiago ari dira gastatzen, kontrol gabe. Horrela ezin da.

Non dago gakoa?

Hemen mentalizatu gara lanpostua bizi osorako dela, baina ez da industriako arazoa bakarrik. Nire buruan ez da sartzen unibertsitatean lanpostua bizi osorako izatea, edo administrazioan. Zein erantzukizun dauka al-

kate batek bere aurrekontuaren erdia pertsonalera doanean eta berak hor zer erabakirik eduki ez? Sistema horretan ezin naiteke ibil.

Zuk zer esaten diezu gazteei, industriari eus-teko?

Nik bai, bururik onenak horretarako behar ditugu. Baina zerbitzuak ere behar dira industriarako. Pilak egiteko informatika behar dugu, I+G behar da. Baina zerbitzuetatik ez dugu jango. Finantzetan askoz diru gehiago irabazten dela garbi dago. Arrasatera begira ezazu: bere fakturazioaren zati handiena finantzek eta banaketak ematen die. Badi-rudi orain industria atalean ere berriz dirua irabazten ari direla, eta poza ematen dit.

Bizi, industrietatik biziko gara. Zerbitzua haizea da.

Multinazionalek zure enpresak erostera etorri zaizkizula badakigu.

Tuboplast bi multinazionalekin batera sortu genuen, eta gero guk erosi dena. Cegasa erosi nahi izan digute, baina ahal dudala jarraitu nahi dut. Ez da berdin hemengoari buruzko erabakiak hemen hartu edo Chica-gon. Urrutitik erraz hartzen da lantoki bat ireki edo ixteko erabakia. Nire bizitza ez da hori izan, asko dira hogeita hamar edo berrogei urtez hemen lanean ari direnak eta denak ezagutzen ditut.

Guk bagenekien amerikarrei salduta diru asko irabaziko genuela, lagunek ere

esaten zidaten. Baina guk saldu eta bihar-munean itxiko lukete Oñatikoa. Jendeak esango luke: horrek dirua poltsikoan sartu eta gu kalera denok, hainbeste familia lanik gabe? Ni Oñatikoa naiz eta harrotasunez joaten naiz herrira, eta hala jarraitu nahi dut, harrotasunez. Seguruenik harroa naitzelako, baina Jesukristok edo San Pedrok zer-gatik egin zuten egin zutena, egia bada? Segurutik harrotasunagatik. Eta nik harrotasun hori nahi dut gizon-emakumeengan.

Ez dakit multinazionalek logika hori nola...

Duracell-eko lehenda-kariordea izan zen hemen eta esan zidan: «Errespetoa dizuet, ondo zaindu duzue merkatua eta lana ondo egin duzue, baina etorkizunik ez daukazue. Bost bat enpresa geldituko gara munduan eta zuek itxi egin beharko duzue». Igoal arrazoi izango du bere analistak, pila belaunaldi berrietan sartzeko indarrak ez dugula, nahiko teknologia eta diru ere ez...

«Baina —esan nion— esaiok hire analistari fede ikaragarria daukagula, eta berak ez duela bere kontuetan sartu». Guk ama birjina asko ditugu, Lourdes eta Arantzazu eta... Askok errezatzen dugu. «Guk ahalegi-nak egingo ditiagu —erantzun nion— zuek ere bai baitituzue zuen akatsak». Hemendik bost urtera zer gertatuko den ez dakigu, baina uste dut jarraituko dugula. Duela zortzi hilabete izan zen elkarriketa hau.

Multinazionalen atzapa-

«Hain zatituak gaude gure artean ezen beste batzuen indarra behar baitugu, geuretarrek urrundik ikustea geu»

«**Anti-sozialista
naiz; burokraziak
ito egingo gaitu.
Administrazioa
industria bezala
aztertuko balitz,
eskandalua
aterako litzateke**»

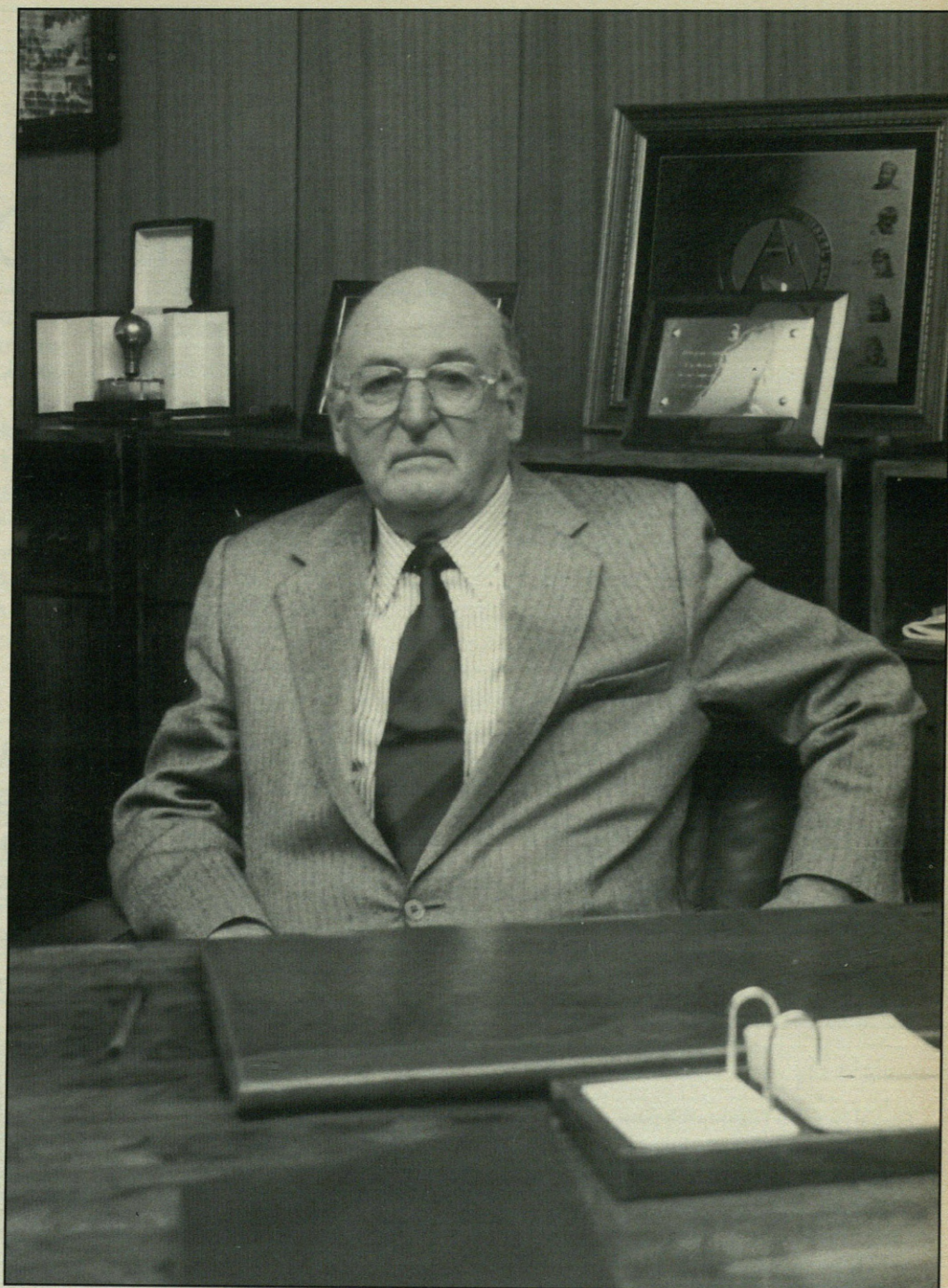
**rretatik kanpo jardutea
posible da?**

Zaila da, baina baietz uste dut. Guk behar dugu multinazionalak hemen sortzea, burua hemen dutenak. General Motors ondo iruditzen zait, burua hemen badauka. Baina gertatu egin behar da. Hemen ezertan ez gara buru, eta posible ote da alemanak edo amerikarrak baino hobeto bizitzea?

Kostu handiegia daukagu, eta teknologiarik ez edukitzean besteek baino kostu apalagoekin joan behar dugu. Sindikalistei esango nieke: jar itzazue gure modura industriak, eta gero egingo dugu hitz. Nik aha-leginak egiten ditut, eta zeintzuk dira besteei agintzeko? Hainbeste badakik egin ezak heuk! Bestela fartsante ikaragarria haiz!

Zuk bezala industria landu behar dela uste duen enpresari asko ikusten al duzu?

Gero eta gutxiago eta makalago. Zaila da, eta Arrasatekoak ez nau harritzen. Ni ez naiz kooperatiba, baina beti ikusi ditut begi onez. Jose Mari Arizmendiarieta hil baino bi egun lehenago gure etxean egon zen. Asko maite nuen, eta maite ninduela uste dut. Marxismoa zegoen modan, eta askori esaten nien: egin ezazue kooperatiba, hor dauka gizonak promozionatzeko aukera. Bai-

■ **«Guk behar dugu multinazionalak hemen sortzea, burua hemen dutenak». (Arg.: J. Olalde).**

na lan zaila daukate, multinazionalak sekulako indarra dakarte eta.

Multinazionalen aurrean beharrezkoa duzu nazioarte mailako inplantazioa edukitzea. Bestalde, I+G alorrean diru asko gastatu behar duzu. Eta samurra ez da. Guk, piletan, produkzioaren %80

Europar saldu nahi dugu datorren urtean. Lehen bezala gure salmentak Espainian zentratuta bageneuzka, egun batez ere ezingo genuke iraun: erdi prezioan saldu eta itoko gintuzkete.

Horregatik gure politikak izan behar du: bat, merkatuak ireki kanpoan; bi, tekno-

logia zelanbait zuzendu produktua edukitzeko. Frantzia ireki genuen lantokia, eta asmatu genuen: Europar zabaldu garenetik beste giro batean ari gara. Gu harrapatu nahi gaituen etsaiak ere hain erraza ez dauka.

PELLO ZUBIRIA

Hordago etorkizunari

ONA Mattinena, pasa den igandean «Egunkaria»-n ateratako txistea. Bertsolari Txapelketa zela eta, Lujanbioren ahotik sortutako kritikaren inguruan, Txirritarekin egindako joko. Txirrita ez baina Lasarte azaldu zen Donostiara. Haiek txaloak! Hura Mendiluzeren begirada Lasartek txapela jantzi eta eskua gurutzatu zioneko! Elkartearen txarteletan Egaña eta Txirritak pizten duten argitxoaren parekoa piztu zitzaizen begietan haiei. Ezein bertsozale bapo uzteko modukoa. Ezin irudi esanguratsuagorik asmatu. Ezta bertsoan ere. Lasarterengandik Mendiluzerenganako kate hori, bertsolaritzaren atzoko eta gaurko belau-naldiak uztarturik. Eta nola, gainera. Eskolarteko txapelketa irabaztetik datorren hogeituroko gaztetxo *mukizuak* (barkatu Aitor, ez dut gehiago esango) eta aitona tranpaldoa dar-

darka utzi baitzuten. Aurretik ere dardarka ibili zenik izan zen. Galdetu bestela Sorozabal, Murua edo besteri. «*Nork esan zuen esperientzia gradu bat zela?*...». Baina, berriro diogu: zortzi buruko txapela zegoen jokoan, eta gazteenak (finalean helduena izan zenak) irabazi. Erreleboa txapeldun. Nafarroa eta Bizkaia-Arabakoa eta gero, zikloa osatu da dagoeneko. Bertsolaritzaren elitea hogeiturotik gero eta hurbilago nabari da. Eta Euskal Herrikoan ez da tregorarik izango.

MAIALEN Lujanbioren kritikak aipatu ditut lehen, txapelketan eman diren gaiei dagokionez eta, tradizioaren uztartaria askatu ezinik jarraitzen dela aipatu baitzuen «Egunkaria»-n. Norbaitek jaso zuen oharra. Finalean lehenengo bi gaiak: intsumisia eta homosexualitatea. Bero hasi zen saioa, inork gaz-

teen kapazitateari buruz (alegia, bi bertso on jarraian egiteko gai direla) dudarik edo bazuen, berehala izan zuen begietako lausoa garbitzeko aukera. Letxes. Gazteak gora eta gazteak behera, eta ez dutela poto bat egiten. Nahiz eta Sorozabalenek egundoko eztanda egin zuten. Txapeldunaren espazioan hainbat bira emana-

■ **Erreleboa txapeldun.**
Nafarroa eta
Bizkaia-Arabakoa eta
gero, zikloa osatu da.
Bertsolaritzaren elitea
hogeiturotik gero eta
hurbilago nabari da

Euskal Herrian Euskarazek pasa den asteburuan Arabako Agurain herrian egindako Nazio Batzarrean, «gizarte euskaldunaren desobedientzi jarrera ohi-tura bilakatu nahi dutela» azpimarratu zuen. Egun, Euskal Herria banaturik aurkitzen den hiru egitura administratiboetan ez direla euskararen normalizazioarako gutxieneko baldintzak betetzen, eta agintariengan «geneukan itxaropen apurra» galdu duela adierazi zuen EHEK, desobedientzi jarrera argudiatzerakoan. (A.: Joseba Olalde).

razi genizkion oholtzara igo aurretik, ezen oxigenorik gabe geratu baitzen azkenean. Txapelketaren ilargia konkistatu zuen bakarrik ere, bere azken bertsoak nola 'aterrizatu' ez zekiela ibili zen, ondoko elkarrizketan aipatzen digunez, nekearen poderioz.

Izan ere, luzea gertatu zen finala. Kartzelakoa soberan ez ote dagoen entzun zen, zortzi-lau-bi sistema egokiagoa ez ote den... beti dago kritikatzeko edo hobetzeko aukerarik, noski. Zer litzateke bestela txapelketa, piper hori gabe? Inork auzitan jarri ez duena: txapelketak ez duela poto egin. Egaña falta zen, Lizaso... baina finaleko zortziko koadrilak erabat uxatu zuen bestean itzala polikiroldegiaren luze zabalean. Nolabait ere, txapelketarekin jotako hordagoa ez zela gezurrezkoa frogatu da, halako kartekin ez zegoela (dagoela) galtzerik. Non arrantzatu badagoela.

Arrantzatzeak tresnak aldatu dira. Lehen zirenak eta ez zirenak harrapatzen ziren ETBren sare pelagikoaz, eta orain, ETB ez dela finalera etortzen... eta zer? Bertsolaritzaren ekosistema bere onera ekar dezaketen arrantza-arteetara jo nahi da. Eta neurriko kainaberak baliatzen dira, bertso-itsasoak luzaz iraun dezan.

OLENTZARO berriturik dator aurtengo Gabonetan. Gipuzkoako bertsolaritzak ere berritu du berea: Txirrita izan zitekeen aurrekoa; Mendi-luze gaurkoa. Haren kiloak eta honeak ez dira noski, berdinak. Etorkizuneko bertsolaritzarentzat ordea, pisu handiko adibidea dugu andoaindarrarena. Eta bere alboan, nahiz eta oihartzun edo plaza saio askorik gabe, bertsotan jarduten duen belaunaldi berriarena. Intentzio onez gainezka datoz, herriz herri atea zabalduko zaizkien esperantzaz. Txapelketan ez da agian, guztientzat adina opari banatu. Ikatzik ere ez dute jaso ordea. Eskainiko ahal zaie aukerarik. Txapelketaren ondorengo errealitateak izan dezala, gutxienez, euren berri.

J.J. PETRIKORENA

S O R T A R A

Eta, Viva Cartagena!

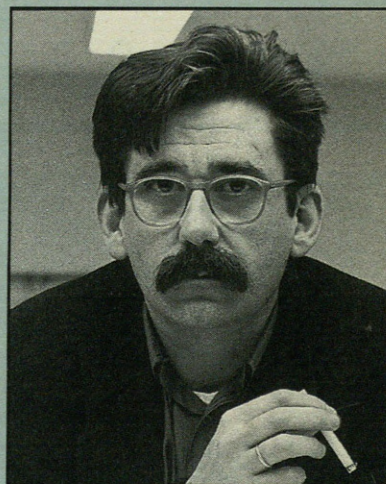

IVA Cartagena! oihukatu omen zuen abeslariak musika nota egokia atera ordez kukurrukua atera zitzaionean, eta badaezpada ere berriro oihukatu omen zuen ¡Viva Cartagena!. Cartagenatarrek ezin izan zuten ziztutatu nahiz eta hain gaizki abestu Cartagena hainbeste maite zuen abeslaria, nola bada? Badirudi mundu guztiak ikasi zuela taktika eta orduez geroztik horrela gabiltzala viva Cartagenaka eta, okerrago, abestu behar denean kukurrukua.

Gurean, hedaduragatik batipat, parekoak aupa Erandio badirudi ere, neuk zer esango nuke, Cartagena partikularrak, Euskadi, Euskal Herria askatu, euskara, euskararentzako diruak eta antzekoak direla.

ETA euskalgintzaren esparrura nator. Garbi dago honetan alor oparo eta antzu asko dagoela. Literatura, kantagintza, irakaskuntza, istilu batzuek gora beheara, komunikabideak eta beste alor asko joko nituzke alor oparo bezala, baita administrazioa bera ere, zer arraiol, edo ez da ezer egiten? Alor antzu, guztiz antzutzat joko nuke aldiz politikarena eta nola definitu asmatu ezin dudana gizarte multzo batena, hitzean eta hortzean euskara hitza darabilenarena, alor honetako herri-tarrek euskara baitute, garbi garbi, beren Cartagena.

Joan den hilabete pare batean zeinek ez du entzun edo irakurri, gure erakundeek diru gutxi gastatzen dutela euskararen normalkuntzan, oraindik ere diru gutxiago gastatzeko asmoa dutela, diru gehiago, askoz ere gehiago gastatu beharko luketela. Zeinek ez du entzun, bazirudien euskararen etsaiak identifikatzea garrantzitsuagoa zela euskarak aurrera egitea bera baino, Donostian hil ala bizikoa zela euskararen erabilera plana onartzea. Paradoxaren paradoxa prentsan idatzia dago, erabilera plana onartzea ezinbestekotzat jotzen zuenetako batek publikoki aitortu behar izan du planaren edukina ez zuela ezagutzen, Cartagena! Zeinek ez du irakurri Kultura Saila eraso ikaragarri bat jotzera dihoala euskarari aurrekontuak murriztuz.

RAMON ETXEZARRETA

ALDIZ, ez du inork irakurri orain arte hizkuntz normalkuntzan egindakoaren ebaluaketarik, iritzirik, eztabaidarik, kritikarik, ertzainek AEKko euskaltegiatan sortuko lituzketen, Cartagena!, arazo konponezin, erremediorik gabe eta begi bistakoak salbu. Ez du inork esan ezer gaizki egin denik, Cartagena!, eta ziur nago egingo zirela. Gutxi ala asko da eztabaida, gutxi zenbat den eta asko zenbat den esan gabe. Ez du inork ezer esaten, diru gehiago eman behar dela ezik eta hau zertarako den esan gabe. Nagiegiak gara pentsatzen hasteko. Euskara bultzatzeko baino ustezko antieuskaldunak edo politikoki antieuskaldun komeni zaizkigunak tranpan harrapatzeko amarrua iruditzen zait eta hori ez da euskalgintza, hori politika zikina da, errazago uler dadin, zikinen politika. Izango zen han ere, cartageneroren bat, tenore ahotsaren ordez kukurrukua entzun eta ¡Viva Cartagena! irentsi ez zuena. Mesede egin zuelako ez du izango lekurik gure memorian.

TXUTXU - MUTXUKA

ANTZEZTALDEAK HEZURRETAN GERATZEN ARI DIRA

AZPEITIKO Antzerki Topaketek hainbat nobedade ezagutzeko aukera eskaini digute, urtea bukatzen ari den honetan. Alabaina, bada agerian agertzen ez den nobedaderik ere, antzerki munduan. Taldeen egoerarena adibidez: garai bateko talde handiak gero eta egitura apalagoen bidez egiten dute aurrera, asko jota bizpahiru aktore finkoren parte hartzeaz. Hori da Ttanttaka, Karraka edo Maskaradaren kasua. Honekin batera, gero eta gehiago dira aktore libre gisa funtzionatzen dutenak. Oholtza gainean bezala atzean ere gauzak aldatzen ari dira.

NOR - NORI - NOR K

PANPI LADUTXE

kantugintzan murgilduta, eta horren adibide dugu atera berri duen diskoa, «Aitari», duela gutxi hil zitzaion aitari zuzendua. Bederatzi abesti bildu ditu bertan, bere bizia kontatuz, haurtzarotik hasi eta gaur arte. Bereak dira disko honetako bertsoak, eta doinu gehienak berriz, Xabi Pery Itoiz taldeko gitarra jole ohiak prestatu dizkio; honen estudioetan egin du grabazioa, Miarritzeko Laguna disketxean. ●

D. KALPARSORORI

«Pasajes» bere bigarren filmearen errodaia amaitu duela entzun diogu. Urriaren 23an hasi eta zazpi aste eman ditu Pasai Antxo, Pasai San Pedro, Erreterian eta Beraunen irudiak osatzen. «Salto al vacío» bezala, giro marjinalak aukeratu ditu Daniel Kalparsorok, eta Najwa Nimri eta Charo Lopez protagonista lanerako. Pelikula estreinatzeko datarik ez du jarri nahi oraindik, azken emaitzaren zain baitago. ●

J.R. ZUBIMENDIK

«Jokaera-liburua» argitaratu du, Sendoarekin. Duela bi urte Pello Esnalekin batera idatzitako «Idazkera-liburua»-ren jarraiekoa litzateke honakoa, hitzaurrean dioenez, «euskaraz ari diren komunikabide guztien zerbitzurako asmatua». Euskara, kultura, estiloa eta komunikazioari erreparatzen dio autoreak, «euskal estiloaren bila» deitu saioari arreta berezia eskaini diolarik. ●

TELAK

LIBURUGINTZA
AZTERGAI JAKIN
ALDIZKARIAN

KALERATU berri du Jakinek 90. zenbakia, liburugintzari buruzko azterketa (1994ko datuak dakartz) eskainiz, Joan Mari Torrealdairen eskutik. Iaz, 1.109 liburu argitaratu ziren euskaraz. 1993an kaleratutako liburuekin (1.200 titulu) alderatuz gero, produkzioak behera egin zuela antzean daiteke, nahiz eta Torrealdaik dioenez, kontuan hartzekoa ez izan: «Azken bost urteotakoari erreparatzen badiogu, badirudi 1.100 inguru horretan planto egin duela ekoizpenak. Dauden aldaketak txikiegiak dira aintzat hartzeko».

112 argitaratzailearen artean ekoiztu ziren 1994ko liburuak; hamar etxe nagusiren artean baina, titulu guztien %65,5 kaleratu zuten. Elkarrek egin zituen liburu gehien, 268 gutzira, Ibai zabalek 140 titulu, Ereinek 94 eta Ttarttalok 78.

Sailkapenari dagokionez, hezkuntza eta irakaskuntzako liburuak izan zuten pisurik gehien, produkzio osoaren %33,9rekin; haur eta gazteen-tzako literaturak jarraian (%27,3); helduen literaturak hirugarren lekua bete zuen (%17,3); eta giza eta gizarte zientziak laugarrena (%16).

Argitaratutako liburu guztien artean 335 itzulpenak (1993an baino 65 gutxiago) izan ziren. Torrealdaik aipatzen duenez, inguruko herrien aldean itzulpengintzak pisu handia du gurean. Iaz, kasu, produkzio osoaren %30era iritsi zen.

Azterketaz gain, 1994ko liburuaren katalogoa dakar Jakinek.

eskura ezazu 1996ko egutegia

Ohol eta guzti nahi izanez gero

ARGIA

*ohiko salmenta
lekuetan daukazu ed*

ARGIAra eskatu
Zirkuitu Ibilbidea, 15
20.160 Lasarte - Oria
(Gipuzkoa)

Tel.: 943 37.15.45
Faxa: 943 37.34.03

*Eguzkia eta ilargia
Kike Amonarrizen txisteak*

*Efemerideak eta santuteg
Plater goxoenen errezet
Jakingarri eta bitxikeria*

Aitor Mendiluze, Gipuzkoako Bertsolari Txapelketa irabazi ondoren

«Nahiz eta irabazi, nere burua ez dut eliteko bertsolari bezala ikusten»

Finalera aurkeztutako guztien artean gazteenak, Aitor Mendiluzek, eraman du aurtengoan txapela burura. Aurretik ere hainbat sari irabazia, etengabea ari da gora andoaindarra. Nahiz eta goi maila horretara iristeko biderik geratzen zaiola esan digun.

Saio osoan ondo aritu ondoren, kartzelakoan, espazioan zehar egindako bidaia ez zen atsegina gertatu, ezta?

Nik saioa nahiko txukun egin nuen, akats handirik gabe, baina kartzelan azkenean luze joan zitzaidan eta bukatzeko gogoa neukan. Bukarako bertsoa nahiko ondo atera zitzaidan, baina aurrekoak ez. Ez nekien nondik jo eta pixka bat gehiago pentsatu banu hobeto egingo nuen, baina bukatu beharra neukan.

Bezperan txapela jantzi-ta ikusten al zenuen zure burua?

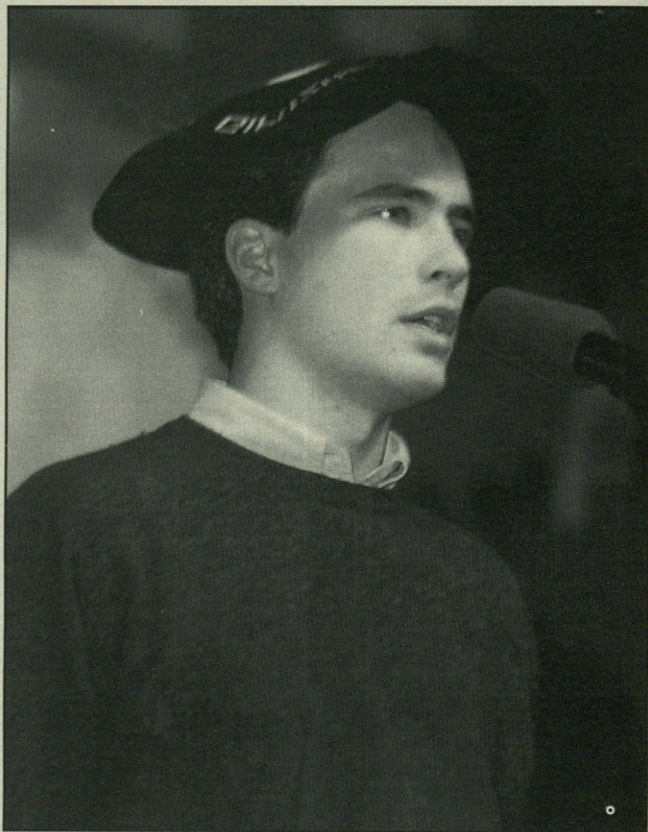
Aukera ikusten nuen. Denok genuen aukera, ez zegoen inor nabarmen atzean uzteko, denok ere maila polita emanda geneukan. Au-

rreko saioetan ondo ibilia nengoen eta finalera ere saio on bat egitera nindoan. Baina ez nuen uste irabaziko nuenik; gero, gainera, kartzelakoa gertatu zen. Gaia ona zen, baina asko pentsatu beharrekoa eta horrelako final luze batean... bukatzeko gogoa izaten da.

Alde honetatik begira, Bizkaia-Arabako txapelketan baliatutako sistema ez ote da Gipuzkoakoa baino egokiagoa?

Lehenengo fasean hori egin zen, baina niretzat oso gogorra da norbait kanpoan uztea. Nahiz eta gaizki aritu, saioa bukatzeko aukera eman behar zaie guztiei.

Lasarteri eskaini zenion txapela. Zer erreferentzia da zu bezalako bertsolari gazte batentzat?

Txapela jantzi aurretik, kartzelako saioan pasa zituen momenturik zailenak Mendiluzek. (A.: Garikoitz Garaialde).

Beno, lehenengoz atzean zeuden zazpiei eskeini nien, denok merezi baitugu. Gero publikoari ere bai, gurekin

portatu den bezala portatzeagatik. Eta azkenik Lasarteri. Alde batetik bere urtebetetzea zelako, eta beste-

« Martxa honek gazteak molde guztiak hausten eta denen gainetik jartzen ari garenik ez du esan nahi. Baina urte askotan egindako lan bat adierazten du, uzten du agerian »

tik, txikitatik oso gustuko bertsolaria izan delako.

Erreferentzia bezala, beste estilo eta beste garai bategoa izan arren, nik nahiko gertu eduki dut beti asko gustatzen zaidalako. Bere bertsuak eta zintak asko irakurri ditut, eta entzun.

Txapeldun izanik, eliteko bertsolaritzat kontsideratzen al zara?

Nire kantagintzan eboluzio bat izan dut, teknika hobetu dut, kantatzeko modua ere bai pixka bat. Baina nere burua ez dut eliteko bertsolari bezala ikusten, txapeldun bezala ikustea ere kostatzen zait oraindik.

Saioak egiteko esperantza badut, baina ez dut uste besteen mailan nagoenik oraindik. Maila hori ematera iritsi naitekela uste dut, baina oraindik ez naiz iritsi.

Murua, Mendizabal... atzera samar geratu izanak zer esan nahi du, gazteek lekua kendu diezuela?

Nik uste guk atzean utzi baino gehiago berak gelditu direla. Guk baino urduritasun gehiago izango zuten,

■ Oso hurbilekoa duen Lasarte bertsolariaren eskutik jaso zuen txapela. (A.: Garikoitz Garaialde).

guk ezer galtzekorik ez baigenuen. Zezaketen gehiena ez zuten eman, baina ez guk utzi ez genielako, baizik eta egun ona izan ez zutelako edo beste zerbaitegatik.

Txapelketak bere helburuak bete al ditu gazte bat txapeldun jarrita?

Alde batetik, «Hitzetik Hortzera» saioa bukatu zenean jendearen zaletasuna pixka bat gelditu egin zen eta txapelketa honek bultzada bat emango dio agian. Bestalde, gazteok maila ona eman dezakegula erakutsi dugu.

Zenbateraino hartuko da kontuan txapelketak gazteak promozionatzeko egindako saioa, gero plazaz plaza saioak antolatzerakoan?

Txapelketa berez ez zen promozio bezala antolatu.

Gainera finalistez gain, jende on asko dago eta horiek bilatzen jakin behar da.

Hasierako saioetan finalistikak izan direnak ekartzen saiatzen dira plazaz plazako saioetan, baina bizpahiru hilabetetako kontua da hori. ***Nafarroa, Bizkaia-Araba eta orain Gipuzkoan, birurretan gazte batek hartu du txapeldunaren lekua. Zeren adierazgarri da hori?***

Horrek gazteak molde guztiak hausten eta denen gainetik jartzen ari garenik ez du esan nahi. Baina urte askotan egindako lan bat adierazten du. Urte asko jardun gara lanean, asko saiatu gara eta ilusio handia dugu. Maila gaingitzea baino gehiago gogoia eta dedikazioa nabari direla esan nahi du.

Hurrengo urratsa zein da, Andoni Egañaren lekua hartzea?

Ahalegin falta ez da izango, baina kostako zaigu berriz horrelako lana egitea. Hu-

rrengo txapelketan gazteok ez dugu inongo zamarik eraman behar. Oraingoan bezala joan behar dugu, galtzeko ezer gabe eta irabazteko askorekin. Ahaleginduko gara, irabazten ez badugu ere, besteei egurra ematen.

Zein da Mendiluzeren burrengo erronka?

Saio bakoitza da neretzat erronka, bai jaialdi bat egitea eta baita lau orduz etxez etxe Santa Ageda eskean ibiltzea ere.

Horregatik, saio bakoitza hartzen dut erronka bezala. Orain beharbada jendeak gehiago eskatuko dit. Ni beti saiatzen naiz onena ematen, batzuetan hobeto eta bestetan okerrago. Baina txapela edukitzeagatik ez dut uste aldatu behar dudarik. Astero-astero koadrilatxoan elkartu eta lantzen jarraituko dut aurrerantzean ere.

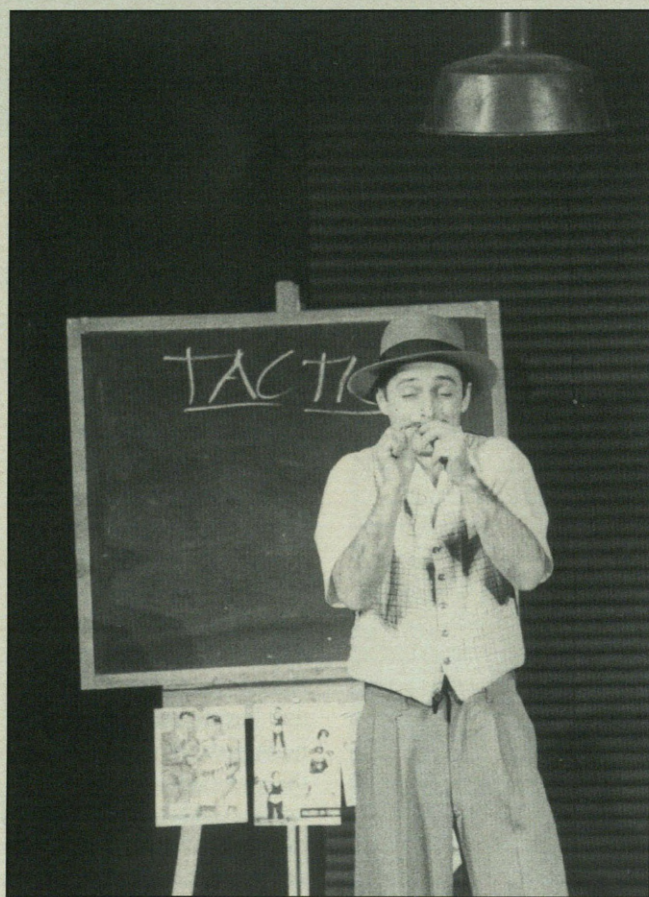
**J.J. PETRIKORENA
AINHOA AZPIROZ**

« Hurrengo txapelketan ere ahaleginduko gara, irabazten ez arren, besteei egurra ematen »

Kafe-teatroa 'deskafeinatu' du Joko eta Ikuskizunen Legeak

Joko eta Ikuskizunen Legeak erditik harrapatu du kafe-teatroaren errealitatea. Aurrerantzean ezingo da obrarik eskaini tabernetan. Dagoeneko hainbat herrik atzera bota dute programazioa.

ZORTZIGARREN urtez, Gipuzkoako hainbat herrik, Donostia, Lasarte, Hernani, Andoain eta Tolosak, kafe-teatro emanaldiak elkarrekin antolatzeko asmoa zuten abenduan, antzerkia taberna giroan txertatuz. Programazioa itxi baino bi aste lehenago ordea, Eusko Jaurlaritzatik fax bat heldu zitzaion, Legebiltzarrak berriki onartutako Joko eta Ikuskizunen Legeari jarraiki, edozein ekitaldi aurrera eramateko baliatzen diren aretoek baldintza egokiak (Ogasunean alta emanda

Kafe-teatroaren programazioa erabat murrizturik dator aurtan, tabernetako atea itxi zaizkiola.

egotea, eta larrialdi-irteerak, altuera eta beste arautuak izatea) bete behar dituztela azpimarratuz, eta ez bakarrik hori, berez ikuskizunetara dedikatutako lokaleki-

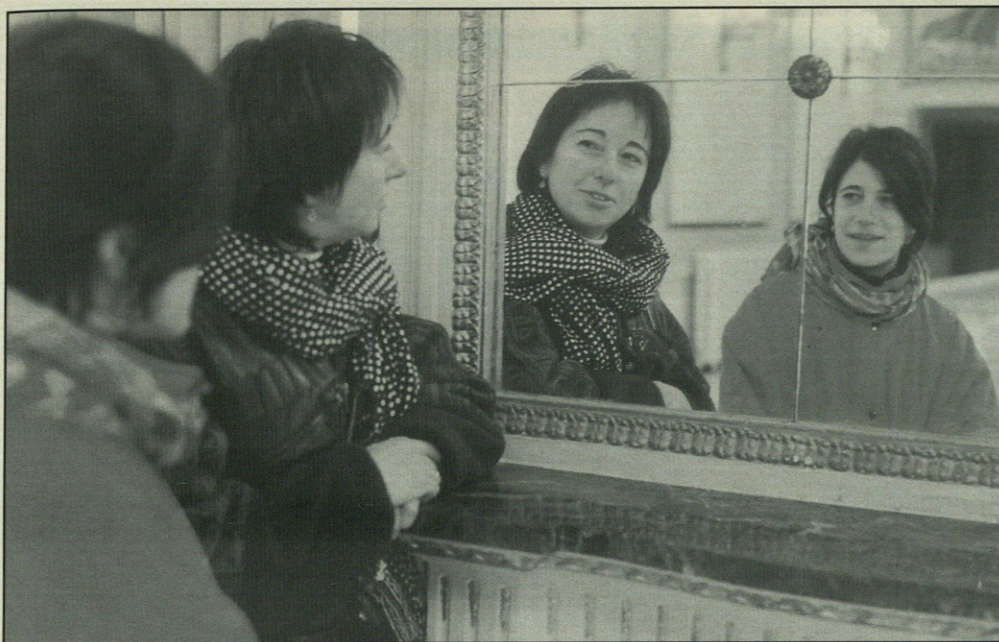
ko ezin dela konpetentziarik egin gogoratuz. Hau honela, Hernani, Andoain eta Tolosak euren programazioa bertan behera uztea deliberratu dute, kafe-teatrorako

dituzten tabernak 'legez-kanpokoak' direlako. Ondorioz, alor honetako programazioa erabat murrizturik dator aurtan, Gipuzkoan kasu, Lasarte eta Donostian soilik ikusi ahal izango dira obrak, ohiko gunetatik kanpora, baina.

Jendea non, antzerkia hara

JENERO berezia dugu kafe-teatroarena, jendea antzokira eraman ordez, antzerkia jendearengana hurbiltzea begiratzen duena; jendea non dagoen, hara egiten du antzetzaldeak, ikuskizun zuzena, irekia, besapean hartu eta bitarteko murriztekin (soinu-ekipo txiki bat nahikoa du) ikuslea obraren sareetan harrapatu asmoz.

Honen adibide duzue Legaleon taldea. Bi urte daramatza tabernaz taberna bere lanak erakusten, azkena Anton Reixaren «El silencio de las xigulas», eta bat-batean, hitzarturiko hainbat emanaldi hutsean geratu zaizkio: «Konpainiei esaten zaigu jendea ez dela antzokietara joaten, eta horren errua gurea dela, ez dugula ikuskizunekin asmatzen. Kafe-teatroarekin berriz,

Legaleon taldeari ulergaitza egiten zaio, inondik ere, legeak ezarritakoa. (A.: Ander Gillenea).

aretoak gainezka izaten dira, eta administrazioari zer okurrituko eta, dinamika honekin apurtzea! Inor kontuan izan gabe gainera, ez taberna jabeak ezta programatzaileak ere. Modurik latzenean jokatu dute, Ana Perezek dioenez.

Gipuzkoa eta gero, Bizkaian zer?

GIPUZKOAN gertatutakoaren ondotik, Bizkaian antolatutako ohi diren kafe-teatro emanaldiak ere arrisku berean leudekeela irizten du Ana Perezek: «Bospasei saio ditugu hitzartuak Bilboko auzoetan, taberna txikietan. Zer gertatuko da horietan? Joko eta Ikuskizunen Legearen arabera, erabat murriztuko da zirkuitua».

Areago, jenero hau desagertzeko arriskua ere ikusten du Teresa Calok, Euskal

Aktoreen Batasuneko idazkari nagusiak: «Zer egingo dute bonetan dabilzanek saiorik ezean? Hain da polita gainera egiten duten lana! Bai antzerkia kalera ateratzeko orduan, bai jende askorentzat lehen aukera izaten delako obra bat gertutik ikusteko». Tabernetan obra baten inguruan sortu ohi den giroa azpimarratzeaz gain, kafe-teatroaren garrantzia ulertzeko beste klabe bat eman digu: «Hainbatetan obra txiki batetik ateratzen da gero ikuskizun handi baterako ideia. Probalekua ere bada».

Gauzak honela, kafe-teatroarekiko beste jokabide bat eskatzen dio Legeari (eta legegileei) Jabier Sabadien, Donostiako Kultur Patronatoko teknikariak: «Malgutasunez jokatzeko ezinbestekoa da, jenero hau babesten

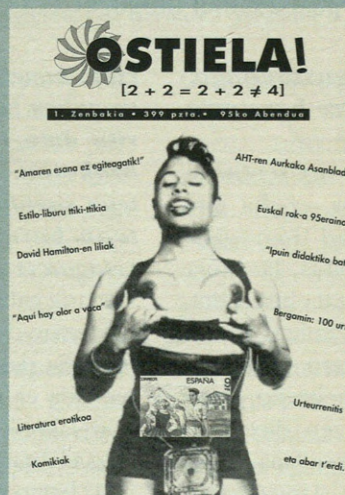
duten tabernak ez dira-eta diru asmoz ari. Beste gauza bat litzateke hamabostean

behin edo, obrak eskainiko balituzte, baina urtean behin programatuta... Tabernak kultur ekitaldi hauetan parte hartzeko modua da, eta inoiz antzezlan bat ikusi gabeak hurbiltzekoa, eta bonen aurrean, administrazioak esku zabalez jokatu beharko luke».

Dirulaguntzak ere ukatu zaizkio

HAU guztia gutxi balitz, lege aldetik datozkeen eragozpenez gain, ekonomikoak ere pilatu dira tartean. Izan ere, Gipuzkoako programazioa osatzeko orduan, udalek ez dute inongo dirulaguntzarik jaso Foru Aldundiaren eskutik. Ataka estuan sartu dute oraingoan kafe-teatroaren etorkizuna.

J.J. PETRIKORENA

Ostiela!-ren harpidedun izan nahi dut (URTEAN 6 ALE JASOZ)

Izena..... Abizenak.....
Tfnoa..... Helbidea.....
Herria-Herrialdea..... P.K.....
Kontu korrrontea/libreta
(entitate, sukurtsala, k.d., zenbakia)

Urte osorako harpidetza: 2.400 ppta./120 libera
"Ostiela!" in-kultura aldizkaria
131 p.k. Ordizia 20240. Tfnoa.: 943/ 16 18 35

“Modurik latzenean ezarri dute Legea, gutariko inor kontuan izan gabe”
ANA PEREZ

Joxean Agirrerekin «Elgeta» bere azken liburuaz solasean

«Oraingo idazle belaunaldiari urte txarrak tokatu zaizkiolakoan nago»

Kazetaria izateaz gain, idazle eta literaturzale amorratua dugu Joxean Agirre. Sarritan bi eremuotan saritua, berriki Irun Hiria lortu du «Elgeta»rekin, trikitilari ospetsuaren bizitzan oinarritutako eleberriarekin. Nahiz eta deserrotzea den obra honen gaia, bere burua bizitzan oso errotua dagoela aitortu digu idazle zumaiaarrak. Bere lanari errebasoa eman diogu, atzera eta aurrera begiratzuz.

Nor duzu gustukoago, Joxean Agirre kazetaria edo idazlea?

Kazetari lanean sentitzen naiz erosoago, ez dut nire burua kazetari izan gabe ikusten. Bestalde, literatura arnasbide bezala behar dut.

Literaturan zailena hastea izaten da, gero hasierako ideia hori garatzeko kazetaritzari kentzen diot denbora. Nire azken lana, «Elgeta», adibidez, langabezian eman nituen hilabeteetan idatzi ahal izan nuen.

Garai batean gehiago bizi nuen kazetaritza, momentu honetan dispertsio gehiegi daukat eskuartean ditudan gauzeekin, izan ere ikastolen eta bertsolarien aldizkariak eramaten baitituz.

Rikardo Arregi saria jaso izan duzu kazetari-

tzan; bonetaz aparte zure azken liburua ere saritu dute Irun Hiria lehiaketan. Esparru batean saridun izatea beste baina aberasgarriagoa izango zaizu.

Dudarik gabe azken sari honen eman dit satisfakzio gehien. Ez dakit zergatik, beharbada ez nuelako espero horrelakorik. Aurten bederatzia eleberri aurkeztu dira, inoiz baino gehiago. Nik uste behar dela errekonozimendu bat.

Eta orain urte bat itxaron behar «Elgeta» kallean ikusteko.

«Arkitekto batek kanpotik hartzen baditu ideiak ez da ezer gertatzen, eta literaturan ere hori egin daiteke»

Sariotan klausula hori egoten da, idazleen onerako. Nire kasuan ez da lagungarria, izan ere «Elgeta» Elkarrekin argitaratu behar zuelako. Hala ere, urte bat igaro baino lehen kaleratzeko saiaketak egiten ari gara.

Lehiaketan polita izan da, hiru saridunok, Joxe Agustin Arrieta, Paulo Iztueta eta hirurok, belaunaldi berekoak gara.

«Elgeta» nekazari giroan kokatutako deserrotzeari buruzko liburua dugu; zure bizitzatik bartu al duzu adibide?

Ni ez naiz deserrotua, erro

piloa daukat. Neurri batean ordea, ez naiz leku konkretu batekoa, leku ezberdinetan bizi izan bainaiz; alde hone-tatik agian identifikatu naiten nire lanaren gaiarekin. Baserrian jaio eta bizitza erabat urbanoa eramanez badiot ere, nekazari gizarte batean dauzkat-eta sustraiak.

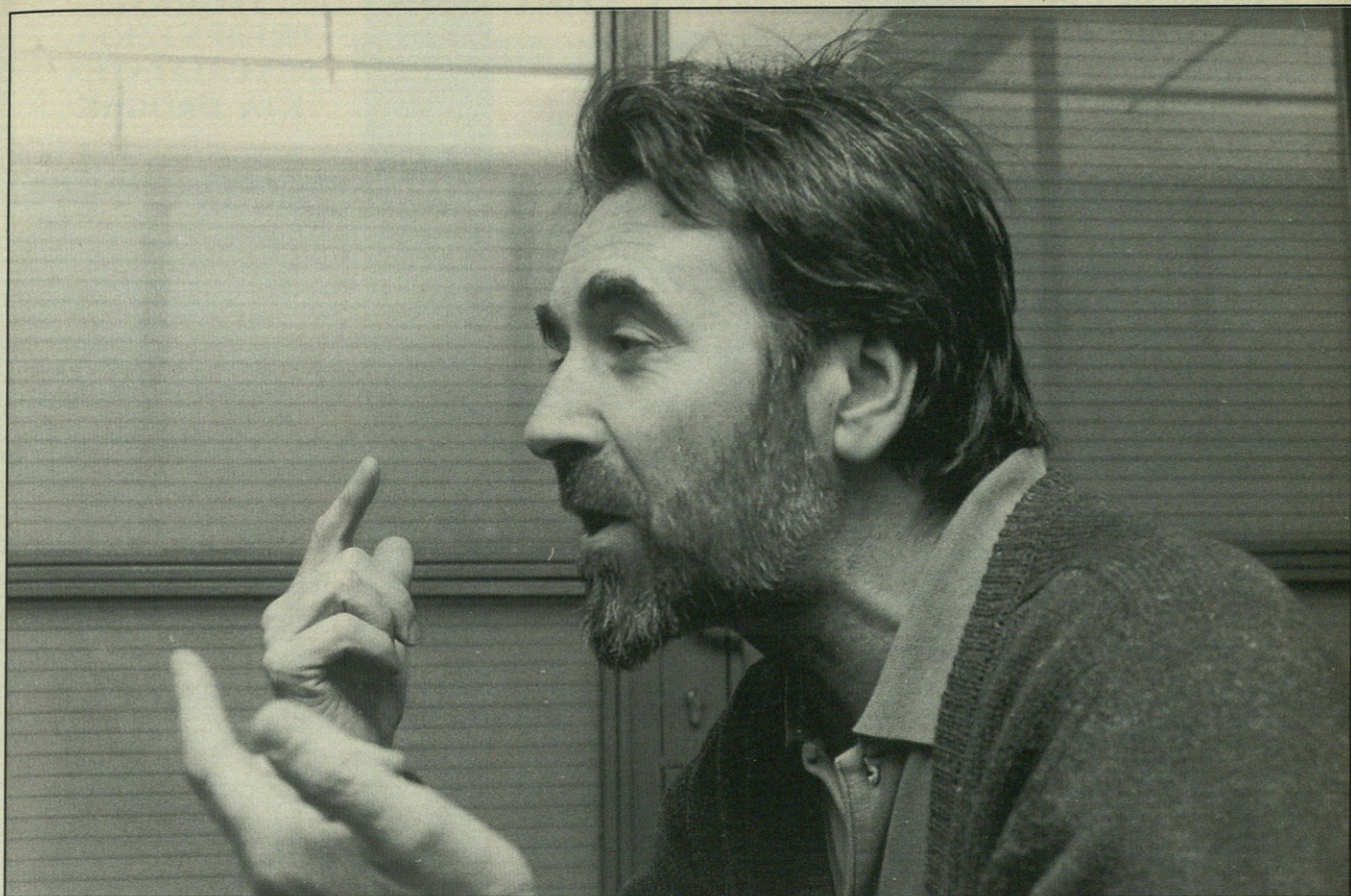
Literatura ere urbanoa gustatu izan zait beti.

Zer dela eta Elgetari buruzko liburua?

Erabat modernoa zen tipo bat aurkitu nuen, nekazari munduan ez errorik ez federik gabe bizi zena, sozialista, etorkizun edota maitasun handirik gabea. Desajuste handia zela pentsatu nuen. Oso argi daukat ez naizela Elgetarekin identifikatzen. Hala ere, nabarmena da trikitilari honi diodan maitasuna, nik ere zergatik ote den ez dakidan arren.

Zaila suertatu al zaizu pertsonaian sartzea?

Nire haurtzaroko erromeriak oso ondo ezagutzen ditut, txikitatik entzun nuen berari buruz hitz egiten. Beti deitu izan didate horrelako

Garen txikirako oso literatura ona egiten dela Euskal Herrian adierazi digu Joxean Agirrek. (A.: Garikoitz Garaialde).

bizitza iluna eraman duten pertsonaiak, hala-nola jazz musikari amerikarrek. Baina Elgetarekin Gipuzkoan bertan antzekorik bagenuela konturatu nintzen.

Beste idazleak aipatzen dituzunez, zein litzateke zure literaturaren abiapuntua?

Klasikoekin identifikatzen naiz gehiago, eta hauek irakurri behar diren arren obesionatua nago nobedadeekin. Max Frisch eta idazle txekiarrek oso maite ditut, baita Javier Marias ere. Saizarbitoriaren azken liburua sublimea iruditzen zait orri

askotan, «Obabakoak»-en ondoren egin den gauzarik onenetarikoa. Baina identifikazio hauek hautsi egin behar dira, bestela autoplagioan erortzen zara. Edo-nola ere, arkitekto batek kanpotik hartzen baditu ideiak ez da ezer gertatzen, eta literaturan hori egin dai-tekeela uste dut.

«Bertsolari» aldizkari-ko zuzendaria zaitugu.

Aldizkari honekin nire liburuarekin bezala gertatu zitzaidan, itsutu eta lehen alea atera arte ez nintzela gelditu. Telebistako programaren boom-arekin batera

atera genuen. Gure publikoa bertso saioetara joaten dena da, baina ETBk programa kendu zuenetik gure irakurle kopurua jaitsi egin da. Hemen jende askok telebistan azaltzen dena bakarrik ezagutzen baitu.

Nola dakusazu aurtengo Gipuzkoako Txapelketa?

Maila oso ona dago, gazteek protagonismoa hartu dute, Mendiluzek adibidez, Maddalenek ere oso papel ona egin du. Baina arestian nioen bezala, telebistan ateratzen denak bakarrik hartzen du protagonismoa, bestela oso zaletuak direnak bakarrik enteratzen dira.

Nobedade asko izan da; baina ez al zaizu iruditzen, idazle berri gutxi dagoela, batez ere emakumezkoak?

Gazteentzat urte txarra izan da, aurtun Saizarbitoria, Garzia, Lertxundi edo Zabaleak estali dituzte berriak. Beti hitz egiten da Saizarbitoria eta hauen ondoren datorren belaunaldi galduaz, kazetaritzan sartu zena, baina oraingo belaunaldiari urte txarrak tokatu zaizkiola uste dut. Hala ere, garen txikirako oso literatura ona egiten da hemen.

Emakumeei dagokienez, ez dakit hain gutxi diren. Merkaturak agian gizonena izango da, beti pentsatu dut ordeak literatura mundua emakumeena dela, literatura hoberena penak kontatzen dituenak delako, eta hori emakumeek egiten dute hobekien.

IXIAR ROZAS

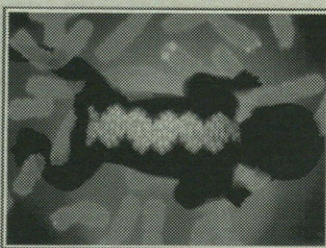
«Literatura hoberena penak kontatzen dituenak da, eta literatura hori emakumeek egiten dute hobekien»

**PIRINIOAK ETA
EUSKAL HERRIA:
MITOAK ETA
SINESKIZUNAK**

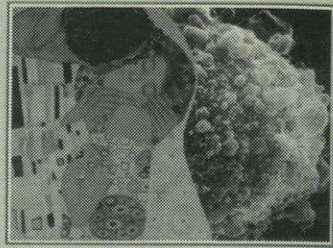

**GENETIKA, ETIKA
ETA
IDEOLOGIA**

(Genetikaren historia eta Genoma proiektua)

**HIESA:
PREBENTZIOA,
SEXUALITATEA
ETA DROGAK**

**DENBORAREN
HISTORIA LABURRA**

(BIG BANG-ETIK ZULO BELTZETARA)

Stephen W. Hawking

**EDENGO
HERENSUGEAK**

(GIZA ADIMENAREN EBOLUZIOARI
BURUZKO ESPEKULAZIOAK)

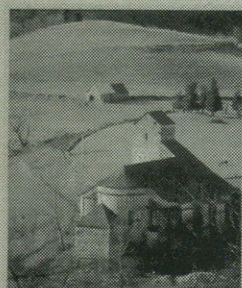
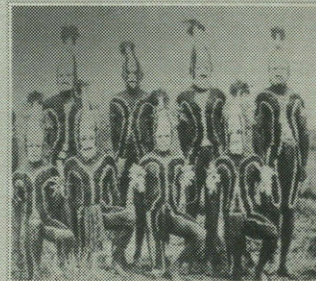
Carl Sagan

**MAGIA, ZIENTZIA
ETA ERLIJIOA**

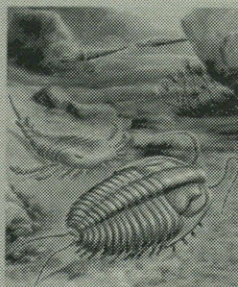
(MITOA PSIKOLOGIA PRIMITIBOAN)

Bronislaw Malinowski

**ZUBEROAKO
HISTORIA**

Pierre Bidart eta beste

**EBOLUZIOARI BURUZKO
GOGOETAK**

(PANDA HARTZAREN ERPUKUA)

Stephen J. Gould

GAIAK TESTUAK

**ESALDITIK
TESTURA**

(EUSKARAZ TREBATZEN ****)

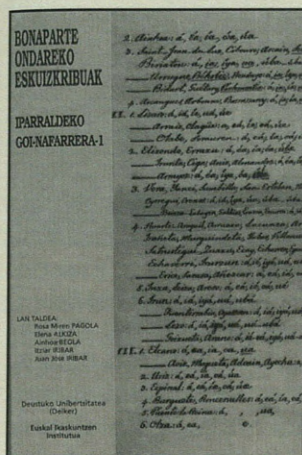
Joseba Ezkiza / Maite Lekuona / EH Altuna

**KULTURA ETA EUSKARA
EGUBERRITAN ERE**

GAIAK ARGITALDARIA

L I B U R U A K

**«BONAPARTE
ONDAREKO
ESKUIZKRIBUAK»**

ROSA MIREN PAGOLA

**EUSKAL IKASKUNTZEN
INSTITUTUA, 469 or.**

Luis Luciano Bonaparte Printzeak eskuizkribu ugari idatzi zituen euskara eta euskalkiak ikertuz; gehienak, duela gutxi arte, argitaratu gabeak ziren; 1991n Printzearen heriotzaren mendeurrena ospatu zelarik, talde bat (Rosa Miren Pagola, Elena Alkiza, Ainhoa Beola, Itziar Iribar eta Juan Jose Iribar) testu horien argitalpena prestatzen hasi zen. Bizkaierazko, gipuzkerazko eta lapurterazko testuak kaleratu ondoren, Hegoaldeko goi-nafarrerakoak atondu dituzte ●

«KONTU ZAHARRAK»

JOXE ARRATIBEL

EREIN, 195 or.

Joxe Arratibelen lumak urruneko garaian mintzoari

egin dio tarte liburu hone-tan. Ahozko ipuingintza aberatsaren lekuko diren eta euskaraz nahiz erdal hizkuntzetan askotan kontatu eta aditu ahal izan diren betiko kontuei, hain zuzen ere.

1923. urtean Ataunen jaioa, fraile beneditar dugu Estibalitzen Joxe Arratibel; Hego Ameriketara ibili zen misioetan, Venezuelara. Han zelarik ere, aldean ibili zituen umetan baserrian entzundako ipuinak. Izan ere, aparteko kontalari sena du ataundarrak. Dagoeneko hiru liburu kaleratuak zituen, kontu zaharren ingurukoak guztiak ●

GOTZON GARATEREN BEGIETAN

Ur garbia iturrian

Bizkaian euskara alorretan lan egiten duten guztiek ezagutzen dute ondo asko Juan Manuel Etxebarria. Zeberio-ko semea izanki, Zeberio-ko euskarari buruzko doktor tesi bikaina egin zuen. Geroago Bizkaiko herrietako euskara aztertzen duten beste askoren tesiak zuzendu ditu Deustu Unibertsitatean.

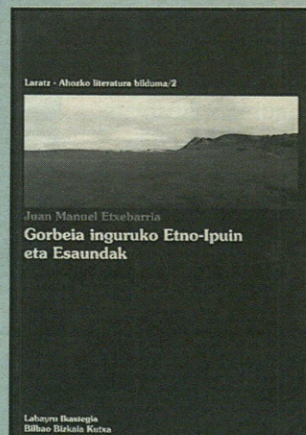
Bestela ere Zeberio eta Bizkaiko ipuinak ikertzen lan txalogarriak burutu ditu.

Orain, aldiz, liburu mardula eskaini digu: «Gorbeia inguruko Etno-Ipuin eta Esaundak». Besteak beste bi merituri handi harrapatzen dizkiot liburu honi: alde batetik ipuinak beraiek. Oso jakingarriak. Bizkaiko folklorea ezagutu nahi duenak badu hementxe harrobi joria. Ipuinak, mitologia, kontakizunak eta tradizioa, lore xorta

eder baten bezala azaltzen zaizkigu. Eta euskara. Badira bazterretan euskara traketsa eta heldugabea dela esaten dutenak. «Ehiztari txarrak errua kartutxoeti».

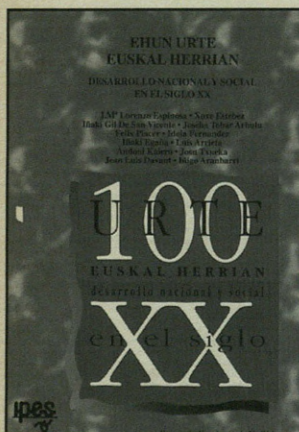
Erdaraz ez dakiten baserritarrei entzunez eta Juan Manuel Etxebarriaren antzeko liburuak irakuriz, euskara zein mailetara jaso litekeen berehala antz emango diozu irakurle horrek.

Euskara hori guztitarakoa da, zalua, hedakorra, aberatsa. «Ur garbia iturrian». Bere burua euskararen jabe egin nahi duenak ba du nora joan. «Gorbeia inguruko Etno-Ipuin eta Esaundak» eskaintzen duena irakuriz garbi suma liteke alde handia dela plastikazko euskaren eta bizkaitar euskaldun osoek erabiltzen duten euskararen artean.

**«GORBEIA INGURUKO
ETNO-IPUIN ETA
ESAUNDAK»**

JUAN MANUEL
ETXEBARRIA. IBAIZABAL

«EHUN URTE EUSKAL HERRIAN»

ASKOREN ARTEAN
IPESen FORMAZIO
KOADERNOAK, 207 or.

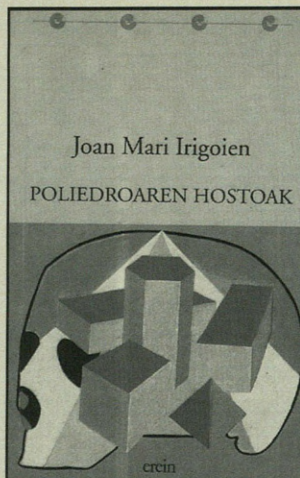
Aurten euskal nazionalismoaren mendeurrenari eskaini zaion arreta bereziaren lekuko dugu argitalpena, IPESek irailan buruturiko ikastaroko materialeak biltzen dituen. Bi muga gainditu nahi dituztela aipatzen dute: nazionalismoa soilik partidu baten ikuspegitik azaltzea, eta arazoari politikaren lehiatilatik bakarrik erreparatzea. Hamairu iritzi jaso dituzte guztira, gai nagusiaren inguruan ikuspegi hauek jorratuz: autonomia, independentzia, ekonomia, emakumea, eliza, sindikalgintza, kultura, Nafarroa eta Iparralde.

«MARTA, UDA HAREN OSTEAN»

ASUN BALZOLA
ITZULTZAILEA: GERARDO
MARKULETA

EREIN, AUSKALO, 129 or.
Bizitzaren gorabeherak direla eta, Martak ohiko bizi-modua alde batera utzi eta Ingalaterrara eramango duen abioia hartzen du. Irletako bizitzak ezusteko ugari ekarriko dizkio, ordea, ordura arte ezezagunak zaiakion errealitateekin topo egiten duenean. Gertaera horiek guztiak ez dira haatik, tristeak; Mac bihotzeko laguna ezagutzen du, mai-tasuna...

Marrazkilari gisa liburuak ilustratzen aritzen den Asun Baltzolak lehen liburua du eskuartearen duguna.

«POLIEDROAREN HOSTOAK»

JOAN MARI IRIGOIEN
EREIN, 343 or.

Euskal Herriko historia magiko bat asmatu eta harilkatu zuen eleberri honetan Irigoienek duela urte batzuk, eta hainbat aldaketa sartuta berrargitaratu du. «Poliedroaren hostoak» astinduz gero, lurraren ahotsari haizearena, karlistei liberalena eta nazionalistei frankistena kontrajartzen zaiela ikusiko dugu, eta enborrera hurbilduz gero, gure herriaren arnasa sumatuko. Hau dena jasotzen du Irigoienek le-rootan zehar. Beste hiru eleberriren egilea ere, liburu honetan azpimarratzen den magiaren arrastoari jarraitu dio idazleak guztietan.

«EZPATAZ HIL»

KOLDO BIGURI
EREIN, MILABIDAI, 62 or.
Liburu txiki honetan bildutakoak dira Koldo Bigurik estraineko aldiz argitara emandako istoriak. Pasarte bat eskainiko dizuegu aukeran: Jainko onak bere ondora eramango zueneko ordua urruti ez zegoela sumatu zuenean, mezulari bat bidali zuen nere bila Riminira, hango apezpikua bainintzen orduan, gaitzat jo gabea zirudien esku irmoaz idatzitako gutun batekin, non Urbinora joateko eskatzen zidan, nirekin nahi zuelako aitortu eta sakramentuak jaso.

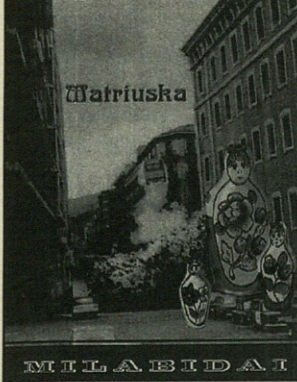
1994an Ignacio Aldekoa saria irabazia, itzultzaile lanetan hainbat lerro tolestu eta euskaratu ditu Bigurik.

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxes: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

mujiika iraola

«MATRIUSKA»

INAZIO MUJIKAI IRAOLA
EREIN, MILABIDAI, 59 or.
«Ohera joan ginen eta, beti
bezala, nire izeba Karmele-
rekin tokatu zitzaidan. Ha-
ren kontra estu-estu hartu
nuen lo. Goizaldean, pasa-
bideko erlojuak bost kanpai
jo zituen eta jaiki zen ize-
ba»... Mujika Iraolak maisu-
tasunez lerratzen dituen
ipuinen adibiderik jaso de-
zakezu «Matriuska»-n ●

«KORO EASOREN GABONAK»

EASO KOROA
AUS ART RECORDINGS
Lehen diskoa du Easo ko-
roak, euren erreperatorioan
arreta handiz zaindu izan
duten Gabon girokoa.

Sei doinu jaso dituzte, giro

RITXI LIZARTZAREN BELARRIZ

Kalitate onekoa, ausarta eta ganberroa

antagintzan jorratu duen bide
luzearen ondorio moduan,
orain arte kaleratutako doze-
na inguru disko utzi digu Amaiak.
Baina ba omen zuen ezkuta-
turik beste era bateko kutizia-
rik, bere gustu-gustukoien bil-
duma egitea alegia: izugarri
maite dituen Indalezio Bizka-
rrondo «Bilintx» handiaren
zenbait kanta, beste zenbait
herrikoiak eta beste batzuk
Amaiak berak idatziak.

Abesti zaharren bertso egu-
neratuak egin ditu, bertso za-
harrak rantxera, runba, —Bi-
yotz erituaren runba», «Biyot-
zeko asto gaxua»... eta trikiti
doinuan emateko. Horra hor
ausardiaren lehena. Baina ho-
rietaz gain, Amaia berak bar-
ru-barrutik idatziriko zenbait
poema zuzen eta argi ere bil-
tzen dira. Orain arte euskal
musikagintzan sekula edo ia
sekula izan ez den zintzotasu-
naz agertzen ditu zenbait gai

tabu, baina ideak eta pentsae-
rak askatasun osoz ematen diz-
kigu, argi eta garbi, modu xehe
eta apal batean. Hor dira «Zaldi
bat daukat», «Ametsetik amet-
tsera»... horra ausardiaren bi-
garrena.

Bere boz eder eta paregabea
ohiko bidetik, baina erregistro
ezberdinetan kantatzeko gai-
tasuna ere erakusten du, Maite
Idirinekin batera «Adizan Gra-
biela» edo diskoa zabaltzen
duen «Amonaren mengantza»
kasu.

Emaizta? Ekoizpen ezohiko
eta bilduma moduko batek
eman dezakeena oso emaitza
berezia da, zenbait jende es-
kandalu bidean jartzeko mo-
dukua edota erakutsiriko au-
sardiaren aurrean, bideari ja-
rraitzeko modukoa. Badirudi
hastapen-aldarrikapen baten
bilduma dela, norberak bere
gustuak asetzeko egina; baina
erne, bihar beste hastapen-al-

«AMONAREN MENGANTZA»

AMAIA ZUBIRIA. IZ

darrikapen batekin harrituko
gaitu apika. Umorea nagusitzen
da disko osoan, baina ez zaio
noski kalitateari muzin egiten.
Ganberro samarra beraz, jos-
taria eta indarrez betea. Harri-
bitxi hauen guztien artean, bi
azpimarratzeko, «Adizan Gra-
biela» eta «Ametsetik ametsera».
Erne, bost handira bota du,
entzulearen esku eustea.

honetako disko batek eska-
tzen duen samurtasun eta
gozotasunez: gregorianoa-
ren ukitua dela («Ad missan
in die nativitatis»), duela bi
mende kantatzen ziren ga-
bon kantuen adibidea («San
Jose, la virgen y el angel»),
elizetan abesten zen mol-

dean osatua («Pueri concini-
te eta redemptor nobis»), eta
beste, aurki daiteke Easoren
aterbean.

Diskoa Juan Rekartek
ekoiztu du, Euskal Herriko
musikagintza bultzatzeko
asmoz sortutako «Aus Art
recordings» zigilupean ●

SOLUZIO GRAFIKOAK

ANTZA

Maisuen Eskutik

SOLUZIO GRAFIKOAK

Zirkuitu ibilbidea, 1 eta 2 ☎ 37 15 45 - Faxe 37 34 03 • Lasarte Oria 20.160

Jostailu iragarkiek eragin handia dute, salduenak telebistaz iragarriak dira. (Arg: G. Garaialde).

Telebistarekin jolasean

G abonetako iragarkien artean protagonista nagusienetakoak opariak izan ohi dira. Hurrei zuzenduak izaten dira iragarki hauetako asko, jostailuen iragarkiak alegia. Baina iragarki mota hauek ez dira guztiz garbiak, hurrei, telebistak errazen eragiten dietenei, jostailuak saltzearren hainbat publizitate teknika ilun ezberdin erabiltzen dituzte, eta telebistan galbahe handirik igaro gabe eskaintzen dituzte.

GABONAK heldu dira eta honekin batera telebistako iragarki piloa ere. Turroiak, lurrinak, txanpaina... baina protagonista nagusienak jostailuak izan ohi dira. Urteik urtera, azarotik abendura bitartean, jostailuen publizitatez gainezka izaten dira telebistako orduak.

Hauerek batez beste bitik lau ordu bitartean igarotzen dituzte telebistari so. Kontuan izan behar da ikaste-

txeaz gain, denbora gehien eskaintzen dieten ekintza dela telebistarena, kirola egiten edo irakurtzen ematen dutena baino gehiago.

Argi dago, hau guztia, hurren telebistaren aurreko orduak eta garai hauetan izaten diren jostailuen erosketak, ezin hobeto uztartzen direla jostailu egileentzat. Jakinekoea dute, telebistan iragartzen diren jostailuak direla gehien saltzen dire-

nak, horrela diote jostailu denda eta hipermerkatutako salmenta datuek. Antzekoa dio Espainiako panpin egileak den enpresa handienetakoak telebista iragarkietan mila miloi pezeta gastatu izanak ere.

Jostailu iragarki batek 10 segundutik gora iraun dezake; segundu horietan haurrari mugimenduz eta kolorez beteriko irudiak ematen zaizkio, auto azka-

rrak mendian gora, korrika dabilen panpina, panpin borrokalaria... Hau guztia ingurune apartan ageri da, itsaso barnean edo agian urrutiko planetaren batean girotutako jostailuak izaten dira.

Iragarkiak sobera, arauak faltan

JENDEAK aurkakoa uste baldin badu ere, jostailuekin erabiltzen diren publizitate teknika asko ez dira legez kanpokoak. Legea bete arren iaz, Espainiako Kontsumitzaileen Elkarteak eta jostailu egileak akordioa heldu ziren eta ondorioz jostailuak gezurrezko animazioa erabiliz ez iragartzea adostu zuten. Baina dagoe-neko kexu dira kontsumitzaile elkartekoak akordioa ez baita bete, hau egiaztatzeko nahikoa da arratsaldez telebista piztea.

Jostailu iragarleek gutxieneko arau batzu bete behar dituzte: ezin dute bortxakeria adierazi, ezin da jostailuen erabilera modua exageratu, jostailuen funtzionamendua nolakoa den azaldu behar da, iragarkiko elementuak batera edo banaka saltzen diren argitu behar da, zein adinetako hurrei zuzendua dagoen esan behar da, errealtatean zein tamaina duen jakitea errazteko, elementuren bat sartu behar dute eta azkenik iragartzen diren jostailuak kaltegarriak ezin dira izan.

Araudia ez da betetzen, ezta haur saioetako iragarki tarteen iraupenean ere. Tarte hauek ezin dute 12 minutu baino gehiago iraun, baina askotan, gehienetan ez esatearren, luzeagoak izaten dira tarteok.

ARRITXU ZELAIA

Arrastalu: «Eszenografia ikuslea erakartzeko amua da»

Karlos Zabala «Arrastalu»k zortzi urte inguru daramatza Euskal Telebistako eszenografo lanetan. Bere burua pintoretzat duen honek egiten duen lanaren ondorioa da, ekintza bat kalean edo kafetegi dotore batean dela sinestarazten diguna.

Nola ezberdintzen dira dekoratzailea eta eszenografoa?

Nik egiten dudana lana eszenografia da. Dekoratu eszenografoaren lanaren ondorio fisikoa da. Eszenografia kontzeptu osoa da, ez da bakarrik polita edo itsusia den, beste gauza askorekin ere lotura du. Beste alderdi batzuk ere baditu, argiztapenarekin, errealiza-

zioarekin. Gauza puntualak, koadro edo landare egokiak ipintzea atrezzo edo dekoratzaileari gehiago loturik dagoen lana da. Hala ere, nik nire burua pintore edo artista bezala definituko nuke. Askotan jendeak eszenografoak eta barne dekoratzaileak gauza bera garela uste dute eta ez da horrela.

Zenbat denbora behar da dekoratua egiteko?

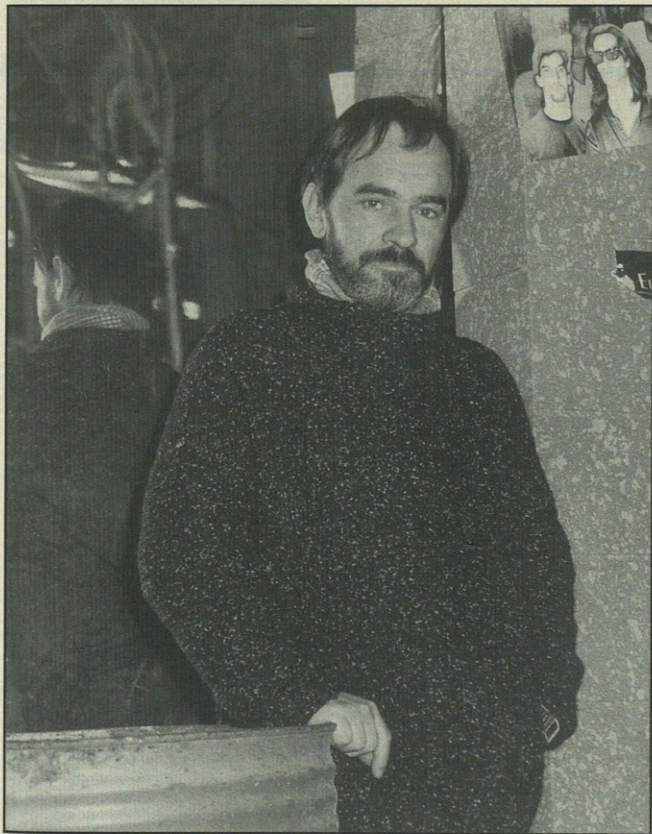
Egun batetik bestera egiten ohituak gaude. Ez da egoiena baina askotan bat-batean egitera behartuta gaude. Behar besteko denborekin egiten denean hilabete inguru irauten du.

Zer garrantzi du eszenografiak saioaren arrakasta edo porrotean?

Eszenografoa naizenez, garrantzi handia duela esan behar. Baina, errealista izanez gero... adibidez, aldekatzerako, zer garrantzi du azala eta azaleko marrazkiak? Telebistan antzera gertatzen da, *zapping*-a egitean kate batetik bestera hitzak entzun gabe aldatzen dugu, orduan, deigarria baldin bada segundu gehiago gertatzeko amua izan daiteke.

Zein da egin duzun eszenografia zailena?

Nik ez dut zailena modura ulertzen, landuena bezala baizik. Hiru nabarmenduko nituzke: «Rifi-rafe» uste dut kontzeptuz ondo lortua zegoela, saio bakoitzean apaingarriak aldatzen ziren baina eszenografia kontzeptua orokorra zen, ondo aztertua zegoen. Bigarrenik, «Actual» saioaren eszenografia nahiko lortua zegoen, eta azkenik «Ez dago larrosarik...» aipatuko nuke.

«Artistatzat definituko nuke neure burua». (A: Garaialde).

TXORI BATEK

ESAN DIGU

Asegarce eta Euskal Telebista akordio bidean

Esku pilota emanaldiak direla eta, akordiora iristearren elkarizketan dira ETB eta Asegarcerkoak. Adostasun batera helduz gero ETBkoek pilota partiduak eman ahal izango dituzte. Orain arte Asegarcerkoek profesional mailako emanaldien eskusiba TVEkoek eskaini zioten. Gustora izango dira pilotazaleak bi erakunde hauen arteko akordioa lortuz gero.

Patxi Alonso ETB uzteketan

ETB-2ko «El Derby», «Te leberri kirolak» eta «La Gran Oportunidad» saioak aurkezten dituen Patxi Alonso ETB utzi eta beste telebista kate batera joatekotan dabil. Aurkezle ezagunaren hitzen arabera goia jo du ETBn, eta orain beste kateren batean kirola ez den gauza ezberdinak egiteko jaso dituen eskaintzak aztertzen dabil.

«Mr. Bean», Rowan Atkinsonen telesail berria.

Aktore ingeles ezagun honen atal berriak erosi ditu ETBk. Saio berriak komisaldegia du eszenatoki eta bertan «Mr. Bean» modura ezagutzen duguna Raymons Fowler inspektorea izango da.

Ben Elton-ek, ETBk emandako «Suge beltza» telesailaren gidoilariak, idatzi du «The thin in blue line» deituriko komedia ere. Britainia Handian egin duten estreinaldiak arrakasta handia lortu du ikuslegoaren artean.

ARRITXU ZELAIA

■ Euskadi eta Paraguayko selekzioak aurrez aurre

Azken urteotan egin ohi den legez, aurten ere Gabonak inguruan Euskadiko selekzioaren partidua izango da. San Mamesen jokatuiko den honetan Euskadikoak Paraguayko selekzioaren aurrean izango dira. Euskal jokalaria onenak bilduta ikusteko aukera bikaina. Abenduak 22an Bilbora joaterik ez duenak, 20.55etan ETBtik ikusi ahal izango du.

■ Nahi duzun guztia arratsalde batez

«Superbat telebista»-ren barnean eskainiko dute aurreko urtetako «Nahi duzun guztia» saio berezia. Saio honetan urtean zehar, edo beste urteetan izan diren telesail, marrazki bizidun eta bestelakoen artean aukeratzeko parada izango dute ikusleek. Deitzen dutenen gus-

tukoenak aukeratu eta dira eskainiko dituzte. Tartean-tartean telefonoz deitzen dutenentzat opariak zozkatzatzen dituzte.

■ Gabon giroan, gabon kantuak

Gabon gaua girotzeko Gabon Kanta sorta izango da Euskal Telebistan. Hasteko, 20.10etan «Gabon Kantak»-en, Euskal Herriko kantu ospetsuenak entzungo ditugu. Baina, ez dira gau horretako kantu bakarrak izango, Arraldekoak ere kantari baitatozkigu. 22.25etan «Arraldeko Gabon Kantak» saioan. Egun horretan goiz partean herrian entzundako abestiez gain, gau aldean ere beste horrenbeste.

■ Zesta punta emanaldia

Eguberri egunean Gabon giroarekin zerikusirik ez duten bestelako emanaldiak ere badira. Zesta- punta

emanaldia izango da arratsalde partean. «Urrezko Saria» deiturikoa izango da lehian egongo dena. Zesta-punta zaleentzako arratsaldeko 18.55etan

■ Eguberri egunean kontzertua

Abenduaren 25ean, Eguberri egunean, «Eguberrietako kontzertua» eskainiko dute. Eguberri eguneko bazkariari azken ukituak ematen diz-

kiogun bitartean girotzeko proposa. «Gaur Egun»-aren aurretik eguerdiko 12.40etan entzun eta ikusi ahal izango da Eguberrietako kontzertu berezi hau.

■ Burgosko prozesuari buruzko albistegi berezia

1970eko abenduaren 3an izan zen Burgosko prozesuaren 25. urteurrena bete zela eta, albistegi berezia prestatu dute Euskal Telebistakoek. Euskal Herriarentzako esanguratsua izan zen gertaera izango da «Burgosko prozesua oroituz» deituriko saioan. Epaietari buruzko hainbat kontaketa, Abenduaren 26an, gaueko 22.25etan.

Z A P P I N G

«Santamasak 95» programa berezia abenduaren 22an Arrasate Telebistan

Abenduaren 22an Santamas eguna dela eta programazio berezia antolatu dute Arrasate telebistako kideek. Urtero egiten duten bezala, aurten ere Santamas eguneko gorabehera guztien berri emango dute Arrasate telebistan. Ostiralean ikusi ahal izango den programaren aurkezle lana, ostiraleroko asteburuko eguraldiaren aurreikuspenaren berri ematen duen Bernardo Kortabarriak, eta Barrelekaixoka aurkezten duen Eider Otxoak egingo dute. Bi aurkezle hauek, egun osoan zehar azokan, kalean eta jai giroan ibiliko dira, zuzeneko elkarriztak eginez, eta etxeko telebisten Arrasateko giroa ezinho-

betu jasotzea ahalbidetuz.

Txorizo eta taloen artean bizi den giroa jasoko dute ahalik eta era dibertigarrenean. 1995eko Santamasen giroa, kalean izateaz gain, jasotzeko modurik aproposenetarikoa da eguerdiko 12.00etan puntuan Arrasate Telebista piztea.

Programa berezi hau dela eta egunero izaten diren «Berriak» saio ezberdinak ez dira izango. Gogoan izan normalean arratsaldeko 20.00, 20.30, eta 21.00etan izate direla berriak Arrasate Telebistan. Berriez gain bada izango ez den besterik ere, «Aste Bete» saioa ez baita izango egun horretan. Beraz, osoki Santamasei eskainiriko

eguna izango da abenduaren 22a.

Santamas eguneko saio berezia kenduta ohiko programazioak jarraitzen du.

Asteartero ohi duten bezala, arratsaldeko 19.30etan «Marrazki Bizidunak» eta 21.30etan etxeko txikienentzako Eider Otxoak aurkezten duen lehiaketa, «Barrelekaixoka» izango dira. Haurren neurrira eginiko eguna da astearte.

Ostegunean, abenduaren 21ean, dokumentalaren tarte izango da, aste honetan ez baita «Gure Objektibotik» saioaren txanda. Dokumentalaren tarte honetan eskainiko dutenaren izenburua «Ugaztunen Agerpena» izango da, bertan animali-zale eta bestelako jakinmina dutenek irudi aproposak izango dituzte gaueko 21.30etan.

Irrati-nobelak, leku gutxiko gidoiak

Ez da ohikoena irrati piztu eta irrati-nobela entzutea. Euskal Herriko irrati gutxi batzuek bakarrik ematen dute aukera hori. Une honetan Euskadi Irratiko «Antzoki Iluna»ren barne ematen duten «Txantxangorri kantaria» da entzun daitekeen irrati-nobela bakarra.

IRRATI-NOBELEN mundua jende asko liluratu izan duen mundua da, baina lehenago pil-pilean egon zen jenero hau egun irrati gutxitan topa dezakegu.

Aurten Euskadi Irratia bakarrik ari da jenero hau lantzen, baina beste irrati batzuek ere egin izan dute euren aldetik ahalegina. Esaterako, Arrate Irratiak duela urte batzuk Antxieta antzerki taldeak eginikoa plazaratu zuen. Irulegi

Irratiak ere, iaz bazituen «Antton eta Maria» izenburupean irraturaturiko istorioak, era berean azpimarragarria da irrati honek irrati-nobelak eta idazleak sustatzeko antolatu berri duten irrati-antzerki lehiaketa.

Bost urte pasa dira Euskadi Irratian irrati-nobelen «Antzoki Iluna» tarte hasi zenetik hona, harrezkero hainbat euskal literatur lan egokitu, edo irrati-nobela egin dituzte; Bernardo

Une honetan irrati-nobela entzun daitekeen bakarra da Euskadi Irratia. (Arg: Alberto Elozegi).

Atxaga, Antonio Maria Labaien, Toribio Altzaga, Arantxa Iturbe eta Jose Antonio Loidi dira entzun izan diren irrati-nobelen egileak. Azken egilea, Xalbador Zapiain «Ataño» da; idazle honen «Txantxangorri Kantaria» lana egokitu dute. Abenduaren hamaikan hasi eta

urtarrilaren bostera arte izango da antenan.

Beraz, irrati antzerkien arloa ez da oparoa, honen arrazoiak egile gutxi eta irrati-nobela plazaratzeak eskatzen duen ahalegin ekonomikoan topa dezakegu.

ARRITXU ZELAIA

B A G A K

Goizean goizetik Xorroxin Irratia

Goizeko 7.30etan hasten da «Goiz Argi» saioa Xorroxin Irratian. Lehenengo orduan oraindik loaren orratzak ondo kendu gabe daude, irrati ezberdinekin jarritzen dira harremanetan, Irulegi, Euskalerria eta Egin irratiekin. Albistegi eta titullarren irakurketaren ondoren, Xorroxin Irratiko entzuleek parte hartzen duten lehiaketa ezberdinak izan ohi dituzte.

Ostegunetan 9.15 eta 10.00ak bitartean «Ur eta lur» saioan nekazaritzari eskainitako tarte izaten da; bertan izaten dira informazio, elkarrizketa eta nekazari-munduari loturiko beste

hainbat gauza. Ondoren, 12.00ak jo bitartean kontsumo gaiak izaten dituzte «Elkarrekin lanean» izeneko saioan, ohiko solasaldiaz gain, inguruko herrietako kultur agendaren berri ematen dute.

Gabon eguneko saioa Itsuki Irratian

Goizeko 10etatik 12etara saio berezia izango dute Bermeoko Itsuki Irratian. Bertan elkarrizketa, lehiaketa eta beste hainbat gauza berezi antolatu dituzte egun horretarako. Bermeoko irrati honetan izango den saio berezi hau eta gero, musika jarriko izango dute egun osoan zehar Itsuki irrati entzuten duten belarrientzat.

Mikel Bujanda
(Euskalerria Irratia)

Haur txikia zelarik izan zuen lehen harremana irratiarekin. Loiola Irratian egiten zuten «Eta kito hala jarrai» haur lehiaketan parte hartu izana du irratiaz duen lehenengo

oroitzapena.

Baina urte batzuk pasa ziren irratia ezagutza hartatik, profesional arloan jardun bitartean. Iruñera ikastera joan eta garai haretako Radio Requeté-n zegoen Jose Antonio Pagolaren saioan kolaborazioak eginez hasi zuen irrati esatari ibilbidea.

Beranduago Iruñeko irratietan euskararen presentzia zela eta kezak bultzaturik hasi ziren Euskalerria Irratia sortze lanetan. Hasi bakarrik ez, oraindik ere bertan dirau informatibo eta bestelako irrati lanetan buru belarri sarturik.

A U R P E G I A

ABENDUAK

22

ostirala

«AXULAR ETA DENBORA»

«Axular eta Denbora» kultur hilabeteari amaiera emateko ekitaldiak: gaur zabalduz eta 29ra arte, Sarako liburutegian **«Denbora» gaiari buruzko arte erakusketa.** Bihar 21.00etan, Azkaingo Bil Tokin, Axularri buruzko mintzaldia **Beñat Oihartzabalen** eskutik. Hilaren 27an, ordu eta leku berean, **Xan Irigaraik** ere Axularri buruzko mintzaldia eskainiko du. Hilaren 28an, berriz, **«Denboraren gibelean»** filmea Sarako Omordian 21.00etan.

AMURIZAREN LIBURU AURKEZPENA

Xabier Amurizaren **«Bizkaiko Bertsogintza (Izengabeak 1)»** liburuaren aurkezpen hornitua izango da gaur Bilboko Kafe Antzokian 12.00etan. Liburuaren aurkezpenaren ostean, bertso bazkaria izango da.

OSASUNERAKO ALTERNATIBEN JARDUNALDIAK

Bilboko Sumendi elkarteak «Osasunaren Autogestioaren Alde» lelopean antolatutako Osasunerako Alternatibei Buruzko IV. Jardunaldien barruan, gaur **«Sexualitatea eta norbere buruarekin gustora egoeta: galdutako oinarriak»** hitzaldia eskainiko du Cristina Corbella sexologoak. Hitzaldia 19.30etan izango da, Jon Larrea Aretoan.

MIKEL LABOA GETXON

Mikel Laboak kantaldia eskainiko du gaur arratseko 20.00etatik aurrera Getxo Antzokian. Getxoko Udalak antolatutako **«Amai ezazu urtea euskaraz»** kanpainaren barruan kokatzen da kantaldia. Sarrera, 1.000 pezetakoa (400 libera).

«Euskaldunon Egunkaria»ren Euskaldunon Festa izango da hilaren 23an Donostiako belodromoan. Urtero legez, ekitaldi franko prestatu dituzte antolatzaileek denon gustuak asetu asmoz. 17.00etan ekingo zaio festari. Jaialdiaren lehenengo zatian, Txirri, Mirri eta Txiribiton, Amaia Zubiria, Kukubiltxo eta abesbatzak izango ditugu protagonista besteak beste. 20.30etatik aurrera, kontzertua Ruper Ordorika, Tapia eta Leturia Band, Deabruak Teilatuetan, Dut eta Exkixurekin.

I H E S I

Ibilaldi kurioa Catejon de Valdejasa inguruan

Zaragoza iparraldean, Bardeak eta Los Monegros artean, meseta bat dago, batez besteko 700 metroko altuerarako Montes de Castejon deritzaienak osatzen dutena.

Mendi eta txokook izugarri aproposak dira bizikletan ibilaldi dotoreak egiteko. Castejon de Valdejasatik emango diogu hasiera oraingo honi. Hona iristeko, Taustetik Ejea de los Caballerosera doan errepeidea hartu behar dugu, hiru kilometro egin ditugunean eskuinera hartzeko, Sierra de Lunaranzko norabidean.

Castejon de Vandejasa herriaren hegoaldean, jada bizikletan, hilerri ondotik igaro eta Aceres bailarara

eramango gaituen pistari jarraituko diogu. Soroen artean apurka gora eginez, Pioliva mendiaren azpiko gainera helduko gara. Hemen pisten gurutze bide batekin egingo dugu topo. Hegalderantz Piolivaren mendi-hegaletan gora doana hartu behar dugu. Nahiz eta pista ez hain garbia izan orain, ez du galbiderik metalezko ate batera arte.

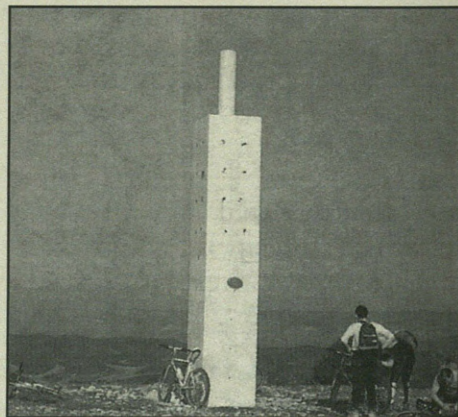
Burdin-sare honek Armadak Monte Estebanen dituen gunek inguratzen ditu. Igarotzea ez dago debekatutik, eta beraz, igaro lasai. Pinu artean pistari segituko diogu, baina laster izango gara argi-gune zabaletan.

Eskuinerantz jarraituko

dugu, Armadaren egoitzetatik datorren pista-tik barrena. Mesetaren goialdean jada, aurrera egingo dugu, bertze geodesiko bat eskuinera utziz. Igoera eta jaitziera leunen ostean, Plana de Artajona

izeneko puntutik ipar-ekialderantz doazen orgarrastoak hartuko ditugu, militarren hesia pasa ostean, partikularren aterpe baten ondora iristeko.

Hemendik pista zabala irtetzen da ezkerrera, jaitziera

luzeari ekinez, erregadiozko kanale bateraino. Eskuinera segituko dugu 15 kilometrotan, Castejon de Valdejasara ematen duen errepeidearekin topo egin arte. Sei kilometrotan amaituta izango dugu itzuli kurioa hau ■

LORAMENDI LITERATUR LEHIAKETA

Loramendi elkarteak **Aretxabaletako Eskolarteko VII. Loramendi Literatur Lehiaketa** antolatu du. **Ipuina eta poesia** ataletan banatu den sariketa honetan Aretxabaletan jaio, bizi edo ikasten duen edonork har dezake parte. Gaia librea da eta partehartzaile bakoitzak lan bakarria aurkeztu ahal du. Lanak Loramendi elkartearen egoitzan aurkeztu behar dira **hilaren 22a** baino lehen.

OSKORRIREN EMANALDIAK

«Landalan» bere azken diskoa aurkeztuz dihardu Oskorrik Euskal Herriko txoko ezberdinetan. Gaur Bilboko Arriaga Antzokian eskainiko dute kontzertua. arratseko 20.00etan. Hilaren 26an, berriz, Donostiako Victoria Eugenia

Antzokian izango dira, ordu beretan.

ABENDUAK
23
larunbata

ALEGIKO GAZTETXEAREN URTEURRENA

Alegiko Gaztetxeak zortzi urte bete dituela eta, hilaren 15az geroztik ekitaldi franko antolatu dituzte. Ospakizunei amaiera emateko, gaur 14.30etan **bazkari popularra** izango da, txalaparta eta trikitilariak lagunduta. Arratsalderako **kalejira** antolatu dute, eta segidan **poteo popularra**. 22.30etan kontzertua izango da: **Baldin Bada, Etzakit eta Funcion Incognita**.

PI L.T. LASARTE-ORIAN

Pi L.T. taldeak kontzertua eskainiko du gaur Lasarte-Oriako Zulo tabernan 23.00etatik aurrera. Aurtengo

Pasa den azaroaz geroztik, Eduardo Txillida euskal artistaren obra handia ikusgai dugu lehendabizikoz Gasteizen, Ur Biltegian hain zuzen, bilduma bakarrean. Bilduma bera Donostian eta Bilbon izan zen aurretik. Orotara, 40 lan biltzen ditu erakusketak. Gure artisten artean nazioartean oihartzun handienetakoa izan duen Txillidaren obraren antologia hau urtarilaren 14rabitarrean izango dugu zabalik.

M O K O F I N A

Gabon zaharrean zeu sukaldari

Oihu hau entzutean denak korrika, kanpoaldera, zu izan ezik. Azkarra zara eta —biok berdin-berdin pentsatu dugu— dena duzu kalkulatuta. «Afaria egiten badut, mesede bat zor didate, ospetsua egingo naiz eta, batez ere, platerak garbitzeko garaian libre nago. Beraz...»

Beraz, lagun alfer horiei afaria galantazkoa prestatu behar diegu, merezi duten baino askozaz ere hobea, exotikoagoa, harrigarria, bixia, lanik gabea, goxoa... arrain bat gatzetan egingo diegu.

Badakigu sasoi honetan arrainak ikaragarritzko prezioa duela. Baina jela-tutakoak ere badaude, eskura. Sei bat lagunentzat, har ezazu kilo eta erdiko edo bi kiloko arrain bat

(bixigua, atuna, lupina, merroa, krabarroka, legatza, urrurua...). Desjelatu mantso, bi-hiru egunean zehar, eta garbitu sabela urratu gabe, ahal bada.

Labea piztuko duzu orain, 240 gradotan (8. posizioan).

Azpil edo kaxuela handiska hartu beharko, arraina bera baino handiagoa: bertan kilo bat gatz larri jarriko duzu, arrainari azpia prestatuz. Garbitutakoan, arraina gainean ipini eta beste bizpahiru kilo gatz larriz estaliko duzu, erabat. Honela homogenoagoa egingo da egospena: labe baten barnan beste bat sartu duzulako honela.

Labea berotu denean sartuko dugu azpila eta bertan edukiko dugu hiru ordu laurdenez. Denbora hau pasata,

itzali labea baina ez aterra arraina bertatik: utzi beste hamar bat minutuz.

Nonbaite-
tik ekarri duzu mailua, harri koxkorra, kontserba potoa, aizkora, argimutla edo antzeko zer-

bait: honekin erraz hautsiko duzu gatzeko azal gogorra.

Utzi ontzian arraina ala gatz, bietako bat, edo erakutsi zeure maisu-obra ikusleria osoari. Kendu azala arrainari eta zerbitzatu mahaira osorik. Aldamenean maionesa, saltsa tartarora, bearnesa, oliba olio

edo gisa horretako lagungarri epela ipin dezakezu. Ez jarri —mesede pertsonala eskatzen dizut— tomatezko saltsa magiko eta ebitaezin hori. Eta ez erantsi gatzik, puntu ego-kia hartu du-eta ■

EDORTA AGIRRE

«Euskadi Gaztea» lehiaketako garailea izateaz gain, Clawfinger suediarren telonero ere izan dira.

ANJE DUHALDE GURE TXOKOAN

Anje Duhalde kantari lapurtarrak kontzertua eskainiko du gaur goizaldeko 1.30etan Belauntzako Gure Txokoa dantzalekuan. Hilaren 28an, ostera, Bilboko Kafe Antzokian izango da gaueko 23.00etatik aurrera.

PEDRO LARRAURIREN ERAKUSKETA

Bilboko Rekalde Erakustaretoan **Pedro Larrauriren «Lan egiteko prozesuak»** erakusketa izan dugu ikusgai egunotan. Oraindik ikusi ez duzuenok, baina, mugitu egin beharko duzue dastatuko baduzue, gaurkoa baitu azken eguna zabalik.

XABIER MONTOIA GASTEIZEN

Xabier Montoiak «Beti oporretan» disko berria aurkeztuko du gaur 21.30etatik aurrera Gasteizko Gazte-txean.

ABENDUAK
24
igandea

KULTUR ASTEA ZEANURIN

Gaur hasiko da **Gabonetako Kultur Astea Zeanurin**. Gaur, dantza emanaldia eta herri kirolak izango ditugu. Bihar, aldiz, haurren kontzertua. Etzi hitzaldia «1995eko Aberri Eguneko ELA-LAB agiria. Euskal sindikalgintza eta eraikuntza nazionala» gaitzat hartuta. 27rako, ostera, haurrentzako Garraio Eguna, eta arratsaldean intsumisioari buruzko hitzaldia. 28an, **abertzaletasunaren mendeurrena** dela eta hitzaldia.

Eusko Legebiltzarrak eta Euskalerriaren Adiskideen Elkartek Xabier Maria de Munibe Saria antolatu dute. Aparteko lan edo ikerkuntzako lan-ildo nabarmen baten ekarriak sarituko dituzte, Euskal Herriko aurrerakuntza tekniko, ekonomiko, sozial eta kulturala laguntzen ari direnak. Lanek hemen burutuak edota Euskal Herriarekin zerikusia duten gaiei buruzkoak behar dute. Dokumentazioa Legebiltzarreko bulegoetan aurkeztu behar da hilaren 31 baino lehen.

E T X E Z U L O A N

Eguberrietako zuhaitza edo arbola?

Eguberrietako ospakizunetan ere, gure kulturako beste arloetan bezelaxe, gero eta alperuagoak gaude ohiturei eusteko garaian. Urruti izango ez ditugun mihura eta tanke-rako landareak, biltzera irte-tzea eta pentsatzeak soilik nekatzen gaitu. Gero eta «aurre-ratuagoak» geranez, iparra eta mendealdeko herrialdeetatik komunikabideek ekarri dizkiguten ohiturak ahal den ondoen kopiatzen saiatzen gero, uraparretan.

Hauetako ohitura da eguberrietako zuhaitzarena. Zuhaitza ala arbola deitu beharko genioke? Botanikak dio *Picea excelsa* izena duela eta koniferoak familiako partaide bat dela, pinua, zedroa, aler-tzea eta abar bezala. Euskaraz Picea, Abies eta Pseudotsuga

generoetako zuhaitzei *Izei* deitzen zaie.

Zuhaitza orokorrean eta *arbola* etekinik oparoena (fruitua, zuhaina eta abar) kentzen dioguna badira, eguberrietako izeia, dakartzan fruituen arabera, arbola dela esan beharko...

Eguberri amaian beste ohitura gogaikagarri bat ere zabaldu da azken urte hauetan, eguberrietako arbola atari aurreko lorategitxoan landatzea. Txorakeria galanta!

Zergatik? Nahiko sustraiekin ateratzen ez delako, hoguei bat egunez etxe-barru lehor eta beroegi batean egon delako eta gure lurra eta kliman eroso biziko ez delako.

Hala ere, azkenaldi honetan batzuk ekologiarekin nahasten duten kristautasun-

kondar sentimentu bat da eguberri-arbola lorategietan landatzearen arrazoi nagusia.

Beraz, eguberriak igaro ondoren arbola, kupidarik gabe, bota, eta inolako samin edo bihoztar-zotinik sortuko zai-zun beldur bazera, plastikozko arbola erosi eta *ondoloin!*

Berdezalea baldin bazera, arbola erosterako garaian horretarakoxe ekoizten den izeia ebakitzea edo plastikoz eginikoak zeinek kalte gehiago egiten duen ongi pentsatu... ■

JAKOBA ERREKONDO

ANA MENDIETAREN ERAKUSKETA

Donostiako Galeria DV-ren lehen urteurrena ospatzeko, **Ana Mendieta Kubako artista sonatuaren** lana ikusgai bertan abenduaren 15az geroztik, urtarrilaren 24ra arte.

ABENDUAK
26
asteartea

«BERRIGARA»K BOST URTE

Bergarako «Berrigara» aldizkariaren bosgarren urteurrena dela eta, hiru mahain-guru prestatu dituzte: gaur **futbola**, bihar **prentsa** eta 28an **musika**. Egun berean, 22.00etan Kartzela Zaharrean, **Deabruak Teilatueta** eta **Xabier Montoiaren** kontzertua.

HAURRENTZAKO MARGOKETA

Bilboko Kafe Antzokian haurrentzako margoketa izango da gaur arratsaldeko

17.00etatik aurrera. Ondoko egunean margo horien erakusketa egingo da.

ERAKUSKETA ALGORTAN

Algortako Kultur Etxean, gaur hasi eta urtarrilaren 13ra arte, **Angel Alvarez-en zurezko eskultura erakusketa** dugu ikusgai. Astegunetan goiz eta arratsaldean izango da zabalik, eta goizez soilik larunbatetan.

IKASTAROAK LASARTE-ORIAN

Argazkia, zurezko taila, aretoko dantzak, sukaldaritza eta ihauteriko tailerra ikastaroak antolatu ditu Lasarte-Oriako Manuel Lekuona Kultur Etxeak hamabost urtetik gorako edonorentzat. Matrikulazio epea hilaren 29an amaitzen da. Izen ematea eta argibide gehiago kultur etxean bertan.

Bilboko Arte Ederretako Museoan lau erakusketa ditugu ikusgai hilabete osoan. **Batetik, BBK Aretoa**n **Andres Nagelen (1974-1994)** pintura erakusketa daukagu. **Bestetik, sarreran Zinema Espainiarraren Ehun Urteak** erakusketa. **Areto Grisean, oster**a, **Sebastiao Salgadok «Sahel: bidearen azkena»** du erakusgai. **Eta azkenik, Antzinako Artea Aretoa**n **Domenico Piolaren «Job y su hijos»** margolanari egin dioten berrikuntza ezagutzeko modua daukagu.

O S A S U N A

Katarroaren kontrako txerto batzuk kolokan

Espainiako Sanitate Ministeritzak baimendutako katarroaren kontrako txerto guztiak aztertzeari ekin dio eta, lehen une batean, merkatuan zeuden 14tik sei baztertu eta erretiratzeko agindu du, ez baitute inolako eraginkortasunik frogatu. Gainerakoak, zortzi txerto, analisi sakonagoen zain geratu dira, beren efikazia, kalitatea eta segurtasuna froga dezaten.

Txertoon berrikuspenerako programa Botiken Zuzendariorde eta Orokorreko Teknikoa den Maria Antonia Serranoren esanetan, Europako Komunitateak luzatutako gidarau baten haritik dator, 1992ko urtarrilaren 1a baino lehenago baimendutako txerto guztiak berraztertzea gomendatzen zuen botika immunologikoei buruzko errege-dekretu baten barruan.

Sanitate-Ministeritzak konpainia farmazeutiko guztiei eskatu zien beren dokumentazioa aurkez zezatela, Estatu espainolean zeuden katarroaren kontrako txertorik gehienak laurogeiko hamarkadakoak baitziren, eta bat edo beste berrogeita hamarrek hamarkadan izan baitzen baimendua.

Iazko zifrei begiratu, ia milioi bat bial saldu ziren txerto horienak, baina horrek ez du esan nahi pazienteen kopurua ere hori denik, kasu batzuetan txerto-dosi bat baino gehiago gomendatzen baitira paziente bakoitzarentzat. Hala eta guztiz ere, kontuan hartzeko zifrak dira horiek, mugitzen duten dirutza handiagatik. Maria Antonia Serranok esandakoaren arabera, katarroaren kontrako txertoek ez dute eragin negati-

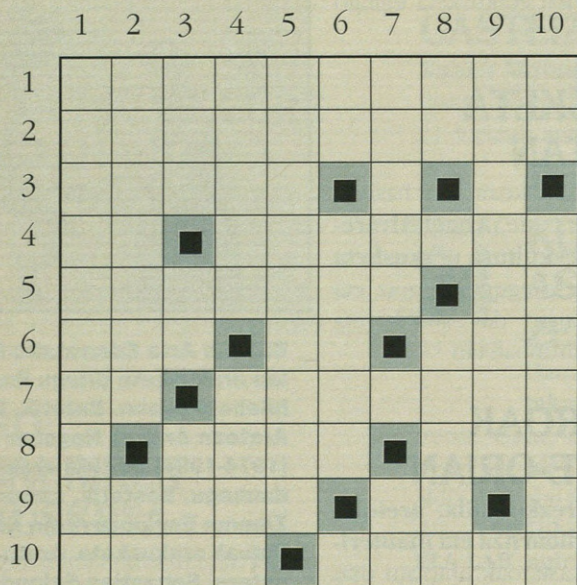
borik osasunarentzat, «ez dago ez segurtasun-arazorik, ezta efektu sekundarioen berririk ere», baina txerto batzuk erretiratuak izan dira merkatutik be-

ren eraginkortasuna frogatzen duten behar adina datu ez dagoelako ■

JABIER AGIRRE

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Txangoak. 2.- Ondoezik. 3.- Izana. Tona. Azkenekoa. 4.- Errepikatuz, gorotza. Dohainak. 5.- Erdigunetzat erabiltzen den lerro irudizkoa. Haur hizkeran, musu. 6.- Arnas ezak hil. Azkenekoa eta lehenengoa. Galdetzailea. 7.- Herri hizkeran, eta. Artazi. 8.- Kontsonantea. Gipuzkoako herria. Norat atzizkia. 9.- Donostiako auzoa. Musika nota. Hamar. 10.- Emakume izena. Errana.

GOITIK BEHERA: 1.- Ausartak. 2.- Antxoa. Molibdenoa. 3.- Garoa. Musika nota. Bizkaieraz, gehiegi. 4.- Zurezko haga, bi hesolen ganean zeharka ipintzen dena. Ondoren. 5.- Nafarroako herria. 6.- Litioa. XI. hil. Bokala. 7.- Etzanda dago. Bokala. Gipuzkoako ibilgailuetan. 8.- Idi, hitz elkarketan. Bat. Eztena. 9.- Alkatea. Nitrogenoa. 10.- Kalearen hasieran. Garatxoa

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Anabasak
Arkakuso
Atabalak
Sakonera

4 letra

Ahia
Aiar
Aker
Arre
Azal
Ezen
Gabe
Gero
Iban
Ibar
Ibia
Ikur

Ilar
Izua
Lera
Noka
Otua
Sare
Sara
Txar
Ukoa
Usoa
Xake
Zara

7 letra

Azalore
Barkoxe
Erasoak
Izakiak

3 letra

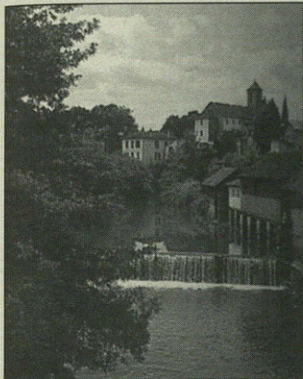
Aro
Lar
Ohi
Oro

2 letra

As
Eb
In
Ne
No
Re
Za
Ze

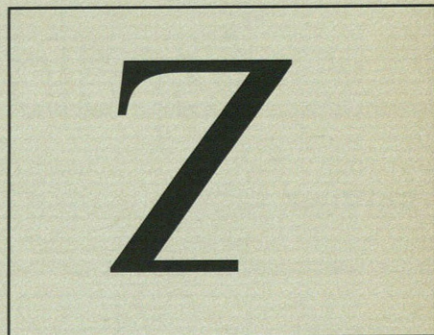
ERANTZUN zenbakidunak bete ondoan, pasa ezazu letra bakoitza dagokion goiko taulako laukira eta grabatuan ageri den herriaren izena, Nafarroa Behereko herri baten izena ageriko zaizu.

—Hieroglifiko a—

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Mindua	▼	Pl., ehun mota	▼	Gaizto	▼	Libertatea
Eza		Bazituen		(Her. hizk.), zen		
►		▼		▼		▼
				8		4
Sendo	►					
Norekin atzikia						
▼						
►				Musika nota	►	
				Klarionak		7
				▼	Tona	►
					(Ero.) Etorri	
	1					
Nafarroako herria	►				▼	
Emakume- ekiko hika						
▼				Diru	►	
3				Sugetzarra		
	Iritzi	►	▼			
	Idi, hitz elkarketan					
▼						
				2		
					Nitrogenoa	►
					Kontso- nantea	
►		Agiri mota	►		▼	

Noiz joan zinen Nikaraguara?

Aurreko asteko soluzioak

Gurutzegrama

[illegible]

EZKERESKUIN: 1. Neskatilak. 2. Antaitezina.

3. Zertarako, 4. Kaio, Ari. O. 5. A. T. Apotak.

6. Gaua, E. Soa. 7. Araututu, R. 8. Rd. T. Tokia.

9. Robotak. Ln. 10. Iaia. Kalea.

GOITIK BEHERA: 1. Nazkagari. 2. Emea.

Ardoa. 3. Saritua. Bi. 4. kito. Autoa. 5. Ata. A.

T. T. 6. Terapeutak. 7. Izaro. Toka. 8. Likitsak.

9. Ano. Ao. Ile. 10. Ka. Okarana

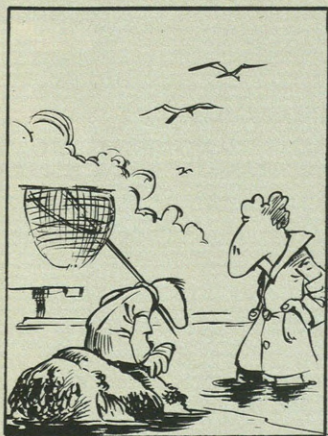
Kate hitzak

Z	I	Z	A	O	L	A	K
D	I	Z	U	O	O	M	A
E	G	U	T	E	R	A	A
M	A	Z	A	M	E	R	I
A	I	B	A	N	R	O	A
E	T	E	N	I	A	I	O
G	Z	A	O	L	G	A	O
E	M	A	K	U	M	E	A
Z	I	L	L	E	A	N	D
I	L	A	R	N	A	I	T
A	K	E	R	U	K	O	A

Hieroglifikoa:

Idiazabal

ERROBIKO PIRAÑAKO — Komikia

Aspaldi egin zuen bereak

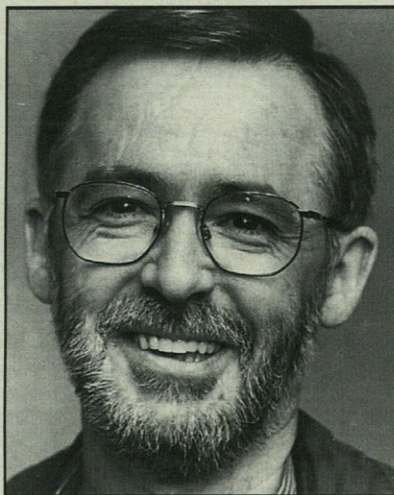
BATZUEK euskal eskubide historikoan aldarrikapena egiten dute, besteek estatutuaren laudorioa; zenbaiten ustez gehitxo eman digute euskal herritarroi; beste batzuk -eta garbi hitz egitea maite dugu atal honetan gabiltzanok- autode-terminazioa eskatzen dugu geure herriarentzat, Euskal Estatu Independentea sortu ahal izateko aitzin-urrats gisara.

Estatutuaren bidea agortua dela ezkutu nahi digute hainbat buruzagiren sasi-eztabaidek, eta horrekin batera, egoera horretan duten erantzunkizuna ere.

Duela hamabost urte pasatxo Euskal Autonomia Estatutuaren aldeko kanpainan aritutu ginenok -ni neu barne- komentzituak ginen bide garrantzizkoa zela hori geure herriaren subiranotasuna erdiesteko. Urteak pasata, eta Estatutuak autogobernuaren atal garrantzitsuak gartzeko balio izan duela aitortuko badugu ere, zera dakusagu, ilusio hura iruzur sentsazioa bilakatu zaigula. Eta Jaur-laritzan gehiengo duen alderdiaren isiltasunaren laguntza medio.

GARAIKOETXEA 1994an lehenda-karritza kargutik kentzeko azpijokorik ibili zen garai hartan, Arzaklusek gehien erabilitako argudioetakoa zera zen, Estatutua blokeatuta zegoela, Garaikoetxeak sozialistekin harreman txarrak omen zituela eta. Irakurleak sobera jakingo duenez, orain urte batzuk «Estatuarekiko harreman txarrak» esan ohi zitzaion geure herriarekiko konpromezuei tinko eusteari.

Ardantzak urrutirago ere jo zuen eta lehendakari izendatu berrian zera zioen: «Orain bai! Neu bezalako pertsona diplomatikoa tartean dela desblokeatuko dugu Estatutua!». Urteak joan dira, eta balegoke galdetzerik noiz eta nola 'desblokeatu' den Estatutua. Balegoke galdetzerik Ardanza jaunari horretaz duen iritzia. Zer deritzo Zubia jaunak hilabete luzez egin zuen erridikuluari, Gobernu Sozialistari ultimatumak luzatuz, azkenean Madrilen 'borondatea'ri amore emateko? Zer deritzo Ardanzak beste honi, Estatutuak izan duen garapen bakarra Garaikoetxea le-

JOSEBA AZKARRAGA RODERO

EAKo diputatua izana

hendakaria zela izateari? Zer deritzo Ardanzak 'diplomatikoaren' agintepean lortu izan den kompetentzia nagusia 'Landare eta Mintegi' alorra izateari?

Arazoa, sakonean, ez da Madrilekin hitz egiteko ahalmen gehiago-gutxiago izatea. Arazoa gobernu zentralaren borondate autonomikorik eza da, baita estatu mailako alderdiena ere.

Diputatu Kongresuko parlamentari izan nintzen garaitan lege bakar bat ere ez zen onartu honako zuzenketa famatu hau erantsi gabe alderdi nazionalista guztiok: «Autonomia estatutuek dituzten kompetentziei kalterik ez egitekotan». Baina penagarriena zera da, ez zuzenketak aurkeztu izana, gehienetan atzera bota dizkigutela baizik.

ESTATUAK ez du autonomietan sinesten. Ezta PSOEek ere. PPK, are gutxiago. Honenbestez, Estatutuak aspaldi jo zuen gaurko helmuga eta abertzaletasunetik beste esparru juridiko-politiko batean pentsatzen hasi behar dugu.

Ezinbesteko eginkizuna du abertzale-

tasunak -adjetiborik gabe- geure herrian oraindik ere badugun gehiengo hori sendotzea. Eta ez dago horretarako bide horberik Europa eta mundu osoaren aurrean herri baten izakera defendatzea baino. Estatutuaz autodeterminatu ez zen herria -beste aukerarik ezin izan baitzen bozkatu-, hauteskunderaz hauteskunde ere autodeterminatzen ari ez dena, eta bakebidez zein demokratikoki horretarako eskubidea aldarrikatzen ari den herria.

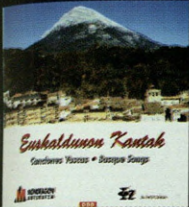
ESKUBIDE honen aldarrikapena egin ondoren, ordea, eta geure abertzaletasunari zintzoki eutsiko badiogu, ezin dugu ametitu orain arteko anbiguetatean segitzerik, herri bezala dagokigun estatutua zein izango dugun jakin barik. Alderdi abertzalaren baten jokabidea aski eza-guna da: «Euskal herrian independentistak, Madrilen errejonalistak». Euskadin Estatutua urrats bat besterik ez da; Madrileko Siglo XXI Clubean «gezurra diote estatutua urrats bat dela diotenek. Estatutua da jomuga» zioen Ardanzak. Baina jokabide makur honetan pauso arriskutsuagorik ere eman izan dute. Bizkaiko diputatu nagusia izanak, Alberto Praderak, ez du batere lotsarik izan zera adierazteko, Sabino Arana fundazioan gainera: «Euskal nazionalismoak Estatu espainiarrean integratu behar du». Larriena ez da, hala ere, Praderak hori esan izana; larriena da bere Alderdiko inork ez duela kontrarik adierazi.

Ikuspegi abertzaleetik, ezin aldi berean euskalduna eta espainola izan. Kontrakoa esateko eskubiderik bada, jakina, baina Herri honen aurka ari direnei laguntza bikaina eskaintzen diela.

Laburbilduz, Estatutuak aspaldi eman zuen eman zezakeena. Eta horrek beste esparru juridiko-politiko batetik abiatze-rabehartzen gaitu gure erabateko burujabetzaren bidean. Baina zera ahaztu gabe beti ere, azken hitza Euskal Herriak izan behar duela esparru berriari baietza ala ezetza ematerakoan. Gernikako Autonomia Estatutuari gehiengo zabalaz baietza emateko aukera izan zuen bezalaxe.

BITTOR AIAPE
IZ-444 "Gaztea Naiz eta Zer"

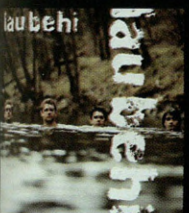
MONDRAGON ABESBATZA
IZ - 433
KD - K • C.D - K7

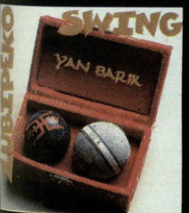
TXAKUN
IZ - 434
KD - K • C.D - K7

MISTER SAGUAK
IZ - 435
KD - K • C.D - K7

LAU BEHI
IZ - 436
KD - K • C.D - K7

ZUBIPEKO SWING
IZ-448 "Yan Barik"

CORO SAN IGNAZIO
IZ-451 "Zilarrezko Eguberriak"

IZ DISKETXEA

Paseo de los arbustos 2 - 6

20009 DONOSTIA

Tel: 21 90 63 / 21 75 43

Faxa: 21 93 22

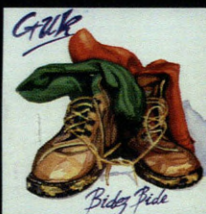
JOSE INAZIO ANSORENA
IZ-446 "Haize Hegoa"

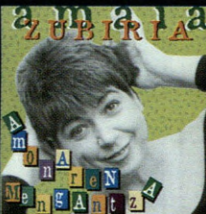
EGAN BERRIA
IZ - 437
KD - K • C.D - K7

IZOTZ
IZ - 438
KD - K • C.D - K7

GUK
IZ - 439
KD - K • C.D - K7

AMAIA ZUBIRIA
IZ-445 "Amonaren Mengantza"

TXIRRI, MIRRI eta TXIRIBITON
IZ-447 "Pailazo"

Disketxea Disketxea Disketxea Diske

ASTUN - CANDANCHU

12/26TIK 01/01ERA ETA 01/01TIK 01&07

APT ALTUR 5 (JACA)..... 26.600 Pzta.

Barne: 5 paxetako apartamentuetan 6 gauetako egoitza + forfait 5 egun Astun/Candanchu

H.ALCETANIA**(JACA)..... 37.800 Pzta.

Barne: Pentsio erdiko gela laukoitzean 5 gauetako egoitza + Astuneko forfaita 5 egun + 5 self service pistetan + 5 egun klase (2 ordu egunero) + Material alkileria 5 egun

GRAN HOTE /APARTAHOTEL OROEL*** (JACA)..... 36.400 Pzta.

Barne: Pentsio erdiko gela laukoitzean 6 gauetako egoitza + 5 egun forfait Astun /Candanchu

H.EUROPA/APT ASTUN (PISTA OINA)..... 32.200 Pzta.

Barne: Pentsio erdiko gela laukoitzean 6 gauetako egoitza + forfait 5 egun Astun / Candanchu

HOTEL EUROPA/APT ASTUN (PISTA OINA)..... 39.630 Pzat.

Barne: Pentsio erdiko gela laukoitzean 5 gauetako egoitza + Astunen forfait 5 egun + 5 self service pistetan + 5 egun klase (2 ordu egunero) + Material alkileria 5 egun

12/26 eta 01/01eko autobus prezio eta ordutegia

Gasteiz 21.30 7.500 pta.

Bilbo 20.20 7.500 pta.

Donostia 21.30 7.500 pta.

Iruña 23.00 7.500 pta.

BAQUEIRA BERET

GABONETAKO ETA ERREGETAKO BEREZIA

HOTEL BARICAUBA (12/26TIK 01/01ERA) 45.650 Pzta.

Barne: 6 paxetako egoitza eta gosaria bikoitzean + 5 egun forfait ski Baqueira - Beret

HOTEL BARICAUBA (01/01TIK 01/07RA) 45.650 Pzta.

HOTEL VIELLA (01/01TIK 01/07RA) 48.600 Pzta.

HOTEL BARICAUBA (01/01ETIK 01/07RA) 51.200 Pzta.

HOTEL VIELLA (01/01ETIK 01/07RA) 52.900 Pzta.

Barne: Aukeratutako erregimenean 6 gauetako egoitza bikoitzean + 5 egun forfait ski Baqueira - Beret

12/26 eta 01/01eko autobus prezio eta ordutegia

Gasteiz 17.00 7.500 pta.

Bilbo 17.45 7.500 pta.

Donostia 19.00 7.500 pta.

ERREGEETAN ALPEAK

URTARRILAREN 01ETIK 07RA

VALTHORENS 35.300 Pzta.

Barne: 6 paxeko estudioan 2tik 7ra egoitza (18.00etan sartu eta 10.00etan ateraz) +5 egun forfait ski Valthorens (2tik 7ra) + tasak

LES MENUIRES 40.700 Pzta.

Barne: 4 paxetako estudioan 2tik 7ra egoitza (18.00etan sartu eta 10.00etan ateraz) + forfait 5 egun (2tik 7ra) + tasak

01/01eko autobus prezioak

Literak 12.500 pta.

Butakak 10.000 pta.